

GENOSERVIS, a.s. Olomouc

ŠLECHTITEL

čtvrtletník

září 2001

Milí čtenáři,

zářijové číslo přináší - již tradičně - TOPky holštýnských býků (srpen 2001) z USA, Kanady, Německa a Holandska. Z oblasti chovu skotu Vás kromě uzávěrky kontroly užitkovosti za prvních 9 měsíců KU skotu za a.s. Genoservis čekají také články o holštýnských bycích GARTER, TRENT a BOND, články pro šlechtitele skotu (o produkci proteinu, počtu somatických buněk atd.); o zajímavé rady a zkušenosti se s vámi podělí naši specialisté na reprodukci a výživu skotu – tentokrát ve vztahu k reprodukci a ke ketózám).

V oblasti chovu prasat pokračujeme s rubrikou „představujeme šlechtitelské chovy“ – toto číslo přináší seznámení hned s několika šlechtitelskými chovy; významné jsou také odborné články shrnující výsledky reprodukce, vlastní užitkovosti a VJH, dotkneme se také odchovu selat a chovu prasnic.

Internetová tečka tentokrát bude patřit podrobnému popisu elektronického obchodování.

Další vydání chystáme před koncem letošního roku - v prosinci 2001.

Rádi přivítáme jakýkoli námět či příspěvek, chystáte-li zajímavou akci ve svém okolí, dejte nám o ní vědět; máte-li zkušenosti, se kterými se chcete podělit s našimi čtenáři z řad předních chovatelů, neváhejte a pište.

Přejeme Vám příjemné chvíle strávené se **ŠLECHTITELEM**.

Jalovice z ET, Skalička. Zábřeh na Moravě (září 2001)

- VFU BRNO Školní zemědělský podnik Nový Jičín
- GENOSERVIS, a.s.
- STAROJICKO, a.s. Starý Jičín - Jičina
- AGROSUMAK, a.s. Suchdol n.O.

POŘADAJÍ TRADIČNÍ

CHOVATELSKÝ DEN HOLŠTÝNSKÉHO SKOTU ve čtvrtek dne 4. října 2001

na VFU Brno ŠZP Nový Jičín,
v areálu chovu koní – VZ Žilina u Nového Jičína

PROGRAM: 13⁰⁰ hod Zahájení chovatelské přehlídky
13¹⁵ hod Předvádění, bonitace zvířat spojená
s veřejným hodnocením exteriéru

Srdečně zvou pořadatelé !

Úvodník

V době vydání tohoto čísla Šlechtitele bude vrcholit naše výstava PŘEROV 2001, a já bych chtěl tímto upřímně poděkovat všem, kteří se na přípravě výstavy a jejím průběhu podíleli.

Věřím, že obsah v tomto vydání je zajímavý a poučný, a že najdete informace, které vám pomohou přispět k rozšíření znalostí v chovatelství.

Také bych chtěl poděkovat všem autorům článků, kteří přispěli do tohoto čísla Šlechtitele.

Lumír Grussmann

ředitel Genoservis, a.s. Olomouc; sekretariat@genoservis.cz

Genáček

Nadační fond GENÁČEK vznikl při a.s. Genoservis na podporu handicapovaných dětí a jejich integrace do společnosti. Hlavní náplní je pořádání zejména kulturních a sportovních akcí, tak aby se při společné činnosti děti o sobě dozvěděly navzájem více a učily se, že k životu patří zdraví i nemoc.

Děkujeme vám, milí chovatelé, za všechny dary, které jste nám dosud poskytli. Tyto prostředky nám pomohly zorganizovat II. ročník akce MOSTY 2001 ve dnech 8.-9. června v Přerově (více v „Z KRONIKY“ v tomto čísle) a v přípravě jsou i další projekty.

Rádi vám také sdělujeme, že koupí inseminační dávků byků přispíváte do tohoto fondu 1,- za každou zakoupenou dávku.

Těšíme se na spolupráci na dalších projektech. Aktuální informace týkající se nadačního fondu a připravovaných projektů naleznete na internetu na adrese <http://www.c-mail.cz/genacek>. Číslo účtu nadačního fondu GENÁČEK je 27-4228310257/0100. Informace na tel: 068/411005.

Radmila Šnyrychová
rsnyrychova@atlas.cz

Elektronické obchodování

Pokud se už vám někdy stalo, že jste si až večer vzpomněli, že jste potřebovali koupit desinfekci na vemena či pomůcku pro chov prasat, pak tahle informace je přesně pro Vás.

Genoservis Vám nyní umožňuje nakupování na Internetu (více v článku na konci časopisu), takže teď jen stačí připojit se k síti, na adrese <http://www.vltava2000.cz/genoservis> se zaregistrovat a můžete směle nakupovat, ať je brzké ráno či pozdní noc.

Navštivte nás!

Toto číslo vyšlo dne 10. září 2001 v nákladu 1.500 ks.

... z chovu SKOTU

POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ KU SKOTU ZA GENOSERVIS, A.S. OLOMOUC DLE OKRESŮ

(uzávěrka říjen 2000 – červen 2001 se stejným obdobím roku 1999)

Okres	Počet	nárůst	Mléko	nárůst	Tuk	Tuk	nárůst	Bílkovina	Bílkovina	nárůst	Pořadí
	norm.l.		kg		%	kg		%	kg		
Bruntál	1 880	+157	6 184	+458	4,11	254	+2	3,32	205	+13	16
F.Místek	3 336	+224	6 862	+438	4,08	280	+14	3,26	224	+11	7
Karviná	283	+14	6 353	+612	4,08	259	+18	3,26	207	+18	15
Nový Jičín	5 747	-336	7 388	+600	4,07	300	+23	3,29	243	+15	3
Olomouc	6 507	+175	6 764	+459	4,03	273	+3	3,31	224	+11	9
Opava	4 116	-32	6 820	+338	3,89	265	+10	3,32	226	+7	6
Přerov	4 783	-260	6 247	+383	4,22	264	+8	3,41	213	+12	13
Šumperk	2 689	+62	4 846	+321	4,34	210	+11	3,31	161	+11	19
Vsetín	2 472	+45	7 003	+496	3,94	276	+12	3,30	231	+13	5
Jeseník	485	+27	5 804	+518	4,05	235	+16	3,29	191	+15	18
Okresy mimo Severní Moravu, kde provádíme KL											
Česká Lípa	452	-39	8 198	+412	4,13	339	+14	3,29	270	+9	1
Liberec	208	-4	5 883	+1733	4,38	257	+76	3,43	202	+65	17
Ústí n/O.	76	+15	4 489	+249	4,15	186	+7	3,39	152	+5	20
Brno-venkov	486	-4	6 592	+351	3,88	256	+11	3,37	222	+8	10
Břeclav	332	+35	6 857	+139	4,02	276	+6	3,27	224	+4	8
Zlín	148	-198	7 278	+955	4,06	296	+34	3,26	237	+18	4
Jihlava	27	-10	6 541	+512	4,21	275	+22	3,28	214	+13	12
Kroměříž	253	+148	6 891	+439	3,84	265	-2	3,20	220	+9	11
Vyškov	564	+42	6 349	+463	4,33	275	+33	3,28	208	+10	14
Žďár n/S.	1 753	+44	8 093	+849	3,83	310	+12	3,31	268	+21	2
GENOSERVIS celkem	36 597	+105	6 706	+465	4,06	272	+11	3,32	222	+12	

GARTER - PRVOTŘÍDNÍ GENETIKA : 2. V MLÉCE A 7. V TPI

1H06149 Welcome GARTER-ET

Otec: Rickland Laban Projector

Matka: Welcome Mountain Gale-ET, VG-86, VG-MS

2-01 3x 365 dní 15.534 kg 576 kg tuku, 481 kg proteinu

OM: Bis-May S-E-L Mountain-ET

MM: Welcome Bellman Ginger-ET, VG-88, VG-MS, GMD, DOM

2-02 3x 365 dní 15.702 kg 619 kg tuku, 505 kg proteinu

Ze světově známé rodiny "G" na farmě Welcome Stock je 1H06149 GARTER nový outcrossový býk (Rick x Mountain x Bellman x Melwood), který udělal působivý skok v produkci a typu. Tyhle vylepšení jej vynesly na 7. místo v TOP TPI. Je druhým býkem v USA podle mléka (1.229 kg mléka) a patří mezi nejlepší holštýny pro LNM (celoživotní ziskovost) s hodnotou +577USD. Mezi elitou plemene Garter zlepšuje složky na +35 kg bílkovin a +34 kg tuku.

Přidáním 17-ti dcer na hodnocení typu má nyní Garter plemennou hodnotu pro typ +1,31. Pozoruhodný nárůst byl shledán v utváření dalších znaků, vyšplhal se na +1,19 pro končetiny a +0,76 na vemeno. Velmi snadné porody umožňují Gartera využívat především na jalovice.

V jeho původu je neuvěřitelná šňůra sedmi VG matek. Další tři matky dokončily vynikající produkci na více než 15.400 kg mléka, 544 kg tuku a 481 kg proteinu. Welcome Mountain Gale-ET, jeho matka, ukončila laktaci s výsledkem 15.534 kg mléka, 576 kg tuku, 481 kg proteinu za 365 dní, hodnocení exteriéru jako dvouletá VG-86, VG-MS. Další matka (bába) je Welcome Bellman Ginger-ET, VG-88 ve věku 2-11, VG-MS. Prabába je velmi dobře známá Welcome Melwood Gift, VG-87, VG-MS s první laktací přes 15.800 kg mléka. Praprabába je Welcome Steady Gina-ET, VG-86, VG-MS s 53.682 kg mléka, 2.002 kg tuku a 1.582 kg proteinu za 4 laktace. Je dcerou Steady Spipper a Welcome Jupiter Gala, zakladatelky rodiny.

"Členové "G" rodiny jsou pevné, široké, silné krávy s opravdu vysokým, širokým zadním vemenem," říká Bill Peck, chovatel Gartera. "Ukazují vyjimečnou kapacitu a mléčnost. Mají excelentní končetiny, a solidní, dobře upnuté kapacitní vemeno." Nespočetné množství embryí z této rodiny se prodává po celém světě. Farma Welcome Stock má 300 registrovaných holštýnů s průměrem stáda 12.020 kg mléka, 448 kg tuku a 397 kg proteinu. Gala rodina byla popsána v Holstein International 8/2000.

"G" rodina je solidní rodina pro obojí – produkci i typ, dobře známá a respektovaná nákupci byků a embryí na celém světě." říká Tom Harkenrider, genetik CRI. "Síla v dědičnosti této rodiny je nekonečná."

Woody Hill

Díky této mateřské linii Garter dělá velké, silné dcery s hezkými vemeny. "Dcery po Garterovi jsou hluboké, s otevřenými žebry, neuvěřitelně silné přes konstituci (hrudník)," říká Allen Berry, koordinátor marketingu CRI, který několik Garterových dcer viděl. "Jsou velmi mléčné a pevné v typu, s dobře utvářenou horní linií, extra vysoké a široké v zadním vemeni," zdůrazňuje Berry. Vykazují větší pevnost v konstituci a velikosti než udává Garterův lineární popis.

Jeho otec, Rick, je outcrossový býk, syn Labana, který byl využíván jen v menší míře. "Byl dobrý, solidní býk, nepřibuzný," dodává Harkenrider.

Garter nabízí moderním holštýnským chovatelům outcrossový původ a prověřenou genetiku z prvotřídní rodiny. Kombinací původu, vyjimečné produkce, solidního typu a nízké obtížnosti porodů se Garter stává mimořádnou šancí ke zvýšení ziskovosti.

z informačních materiálů firmy CRI přeložila Lenka Kahánková,
0606-706 549

genoservis.skot@atlas.cz

TRENT - ŘEKA MLÉKA S VYSOKÝMI SLOŽKAMI

Trent se poprvé objevil v žebříčku v květnu. Jak vyplývá ze srpnových hodnot, vyskočil na 4. místo v TOP 100 TPI a na 6. místo v aktivních býcích podle LNM. Jeho TPI je působivých +1723, zatímco LNM jej zařadil do TOP 1% nejlepších býků plemene holštýn. LNM je ziskový index pro dlouhověké, vysokoprodukční krávy; Trent dosahuje dlouhověkosti +1,8.

Trent je na druhém místě dle tuku (42 kg a +0,07%). Zlepšuje protein na +0,04% a 32 kg, zvyšuje produkci mléka na +915 kg. Navíc ku prospěchu mu je že patří mezi elitní býky s nízkou obtížností porodů (7%) takže nápadně zvyšuje genetickou úroveň jalovic.

S těmito impozantními zdroji navíc v jeho původu nacházíme býky Bellwood x Mountain x Wister x Mark x Chairman. Jako o otce býků je o Trenta zájem po celém světě. Nabízí kompletní parametry pro dnešního producenta mléka – produkci, složky, dlouhověkost a snadnost porodů. „Jako nový býk tak blízko úplné špičky díky vysokých složek, přitahuje Trent jako otec býků zájem mnoha plemenářských organizací na celém světě“, říká Steve Schnell, viceprezident CRI pro mléčnou genetiku.

Vysokoprodukční rámcové pevné krávy

V komerčním stádě, kde se producenti spoléhají na příjem z prodeje mléka, je Trent již prověřen jako produkční specialista. Woody Hill Farm, mléčná farma se 700 zvířaty v Salemu, New York, má bezpříkladnou skupinu sedmi dojnic. „Jedna z Trentových dcer je zrovna na druhé laktaci a vypadá velice dobře,“ říká Dan Sheldon, její majitel. „Šest ostatních je na první laktaci, tři z nich s ekvivalentně vypočítanou normovanou laktací 305 dní přes 13.600 kg mléka.“ Průměr skupiny je +1.153 kg nad průměrem stáda. Woody Hill Farm má průměrnou užitkovost 10.949 kg mléka. „Když by neměly dobrou užitkovost, nezůstaly by tady ani do druhé laktace,“ dodává Sheldon.

Dcery Trenta, které jsem viděl, jsou hluboké, s otevřenými žebry.“ říká Allen Berry, marketingový koordinátor CRI. Jak dodává Berry, dcery mají solidní, funkční vemeno s výrazným žilkováním. Vemena jsou vysoko nad hlezmem, se silným závěsným vazem a blízko rozloženými struky, pro mnoho laktací vysoké produkce.

Trentův lineár vyjadřuje nejlepší znaky Bellwooda včetně neuvěřitelného rámce, hloubky těla a mléčného typu. Má přes 1 bod pro hloubku těla, mléčný typ a konstituci, což provází stabilní sílu trvale vysoké produkce rok po roce. Trent také zlepšuje končetiny a sklon zádě.

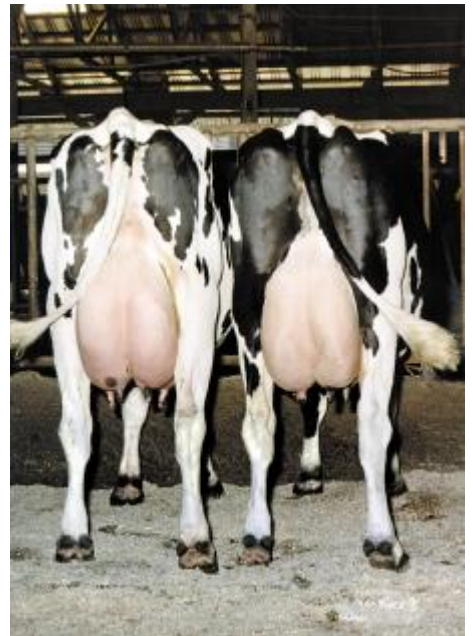
Dobry návrat investic

Nákup Mc-Cloe Pond Mountain Tris byl pro Waltera Brookse chytrá investice. Koupil ji jako chovnou jalovici na přehlídce v Ovegu, v New Yorku, v roce 1996 za 1.850 USD. V té době byla přípuštěna na farmě Mc-Cloe Pond Holsteins, Laceyville, Pennsylvania, Bellwoodem. „Mc-Cloe Ponds ode mě za ta léta koupili mnoho zvířat které jsem dal na trh, a já jsem chtěl jim pomoci aby za ni dostali dobrou cenu.“

Jakmile Brooks koupil Tris, Tom Harkenrider, genetik CRI, získal jejího syna po Bellwoodovi, Trenta. Tris byla také extenzivně vyplachována, a ačkoli už ve stádě není, Brooksovi mají po ní 4 dcery. Odchylka produkce od stáda je pro Trisiny dcery je +2.268 kg.

Bosworth Trent Beaut, GP-81
majitel Bosworth Farms, Skohegan, Maine

... z chovu SKOTU

Mateřská linie Trenta přenáší vysokou produkci tuku, což je na Trentových hodnotách vidět. Jako dvouletá Mc-Cloe Pond Mountain Tris, VG-85, VG-MS, ukončila laktaci s produkcí tuku 5,1%, 783 kg a kolem 15.000 kg mléka. Brooks ji popisuje jako „velkou ´stodolu´ s dobrým vemenem a neuvěřitelnou chutí ke žrádлу.“ Bába, Mc-Cloe Pond Whister Tess, dosáhla celoživotní produkce víc než 63.500 kg mléka. Ve věku 3-08 dosáhla pozoruhodné produkce za 359 dní 14.769 kg mléka, 3,8% tuku (554 kg) a 444 kg proteinu. Prabába, VG-87, VG-MS (Mark), také uzavřela laktaci s produkcí tuku přes 450 kg. Praprabába, VG-87, EX-MS (Chairman), vyprodukovala celkem přes kolem 60.000 kg mléka.

Z funkčních, vysokoprodukčních krav Trent nabízí kompletní parametry pro snadnost telení, zlepšení složek a skvělou produkci.

z informační publikace firmy CRI, červenec 2001, přeložila Lenka Kahánková, 0606-706 549
genoservis.skot@atlas.cz

BOND – RODOKMEN SKVĚLÝCH VEMEN

H05306 BOND je fantastickým typovým bykem s nádherným vemenem a snadnými porody. Pochází z farmy Regancrest ve Waukonu, Iowa; tento syn Jurora nabízí skoro dva body za typ (+1,96) a je 73. v TOP TPI v USA (srpen 2001). Jeho TPI je +1512.

Dosáhl přes +1,5 bodu za všechny znaky vemene, jeho celkové PH vemene je +1,9.

Mateřská strana rodokmenu čítá tři generace excelentních vysokoprodukčních krav, zlepšovatelek tuku s několika výsledky nad 450 kg tuku. Věrně podle původu, Bond zlepšuje tuk (+0,06%; 30 kg), k tomu PH mléka dosahuje 641 kg. Jeho hodnoty jsou založeny na 126-ti dcerách v 76ti stádech. Jeho LNM je +393, což ho zařazuje do TOP 18% nejlepších byků.

Bond je z matky Regancrest Aerostar Bert-ET, EX-90, VG-MS s celoživotní produkcí skoro 50.000 kg mléka. Bába je EX-91, EX-MS s celoživotní produkcí nad 63.000 kg mléka a 4,1% tuku. Prabába, Regancrest Board Chairman Bea, EX-90, EX-MS, ukončila laktaci ve věku 5-09 na více než 11.300 kg mléka a 454 kg tuku. Praprabába, Regancrest Apache Standout Bea, VG-86, EX-MS, dosáhla celoživotní užitkovosti skoro 60.000 kg mléka.

„Všechny krávy z téhle rodiny a jejich potomstvo měli dobrá vemená. Vemeno bylo taktéž vysoko nad hleznem, široké, vysoko upnuté, a s výborným závěsným vazem,“ říká Frank Regan, chovatel Bonda.

Stejně jako Juror dosahuje exteriér Bonda obdivuhodnou PH za rámec (+3,02), konstituci (+2,64), hloubku těla (+2,83) a ideální hodnoty vemene (+1,90). Všechny znaky v lineáru jsou nad +1,5, se speciálně silným předním upnutím, rozmístěním struků a šířkou a výškou vemene.

Bondova plná sestra na Regancrest vykazuje rodinný vzorový typ a nádherné charakteristiky vemene. Regancrest Juror Brina-ET byla členkou Celoamerické soutěže tří nejlepších krav v roce 2000 za Regancrest. Na začátku roku byla jmenována grandsampionkou na regionální holštýnské přehlídce v lowě a později byla jmenována rezervní grandsampionka lowy. Na druhé laktaci byla klasifikována EX-90. V listopadu 2000 byla překlasifikována jako čtyřletá a teď má hodnocení EX-92. „Brina je velmi velké zvíře s extrémně hezkým vemenem.“ říká Regan.

Regancrest prodal po celém světě několik dcer a embryí z krávy Bert, matky Bonda a Briny. Synové Bert byli nasmlouváni plemenářskými organizacemi.

Matka BONDa: Regancrest Aerostar Bert-ET, EX-90, VG-MS, zadán titul „Dam of Merit“

... z chovu SKOTU

BONDova plná sestra:
Regancrest Juror Brina-ET, EX-92.

Allen Berry, marketingový koordinátor CRI, viděl několik dcer po Bondovi a jejich vemena na něj udělaly velký dojem. „Bondovy dcery mají mělká vemená, s vysoce upnutým širokým vemenem a dobrým závěsným vazem,“ komentuje Berry. „Nejnápadnější je jejich závěsný vaz.“ Berry znovu opakuje to, co již napovídá hodnocení zevnějšku; Bondovy dcery jsou velké, hluboké krávy s neuvěřitelným rámcem, hranatostí a mléčným typem.

Bondova nejvýše hodnocená dcera Kde Bond Lady Lucy dosáhla výsledku VG-85 s VG vemenem, vlastněná Jeffem McFarlandem z New Wilmingtonu, Pennsylvanie. Koupil ji jako jalovici od Keitha Deckera, který byl chovatelem Bondova otce Jurora. „Je to velice hezká mladá kráva s nádherným vemenem s dobrou výškou a šířkou zadního vemene a silným závěsným vazem. Má velice ostrý kohoutek a velmi dobrý mléčný typ,“ říká McFarland. „Také má velice jemnou kůži a hluboké tělo.“

McFarland má komerční stádo s 500 kravami v západní Pennsylvánii a zdůrazňuje že Bondova dcera je velký jedlík a u žlabu je velice agresivní. Lucy dosahuje velice vysoké, progresivní produkce – ve 282 dnech 10.585 kg mléka, 446 kg tuku a 349 kg bílkovin jako dvouletá. To odpovídá v dospělosti 12.390 kg mléka, 514 kg tuku a 393 kg bílkovin. Bondova dcera měla 35 kg mléka v posledním měření ve 282 dnech.

Bond má 60 dcer ve 38 stádech pro výpočet plemenných hodnot typu za srpen 2001.

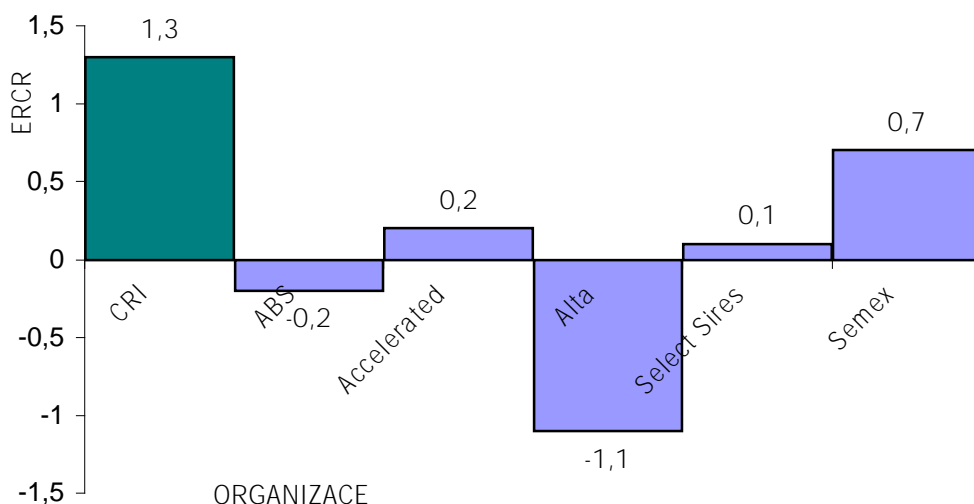
Bond je býk, u kterého naleznete vše! Je to zřídka se vyskytující býk, se 7% obtížností porodů, a stále +2,00 a více za lineární hodnocení rámce, konstituce, hloubky těla a šířky zádě. Je to skvělý býk pro farmáře, kteří kladou důraz na sílu a pevnost stáda. Bond je sen farmáře, který chce produkovat krávy s krásnými vemeny. Poskytuje dobrou produkci v mělkém vemeni a navíc má v pozadí tři generace vysokoprodukčních „excelentních“ matek z Regancrestu.

z informační publikace firmy CRI, červen 2001 (plemenné hodnoty doplněné ze srpna 2001)
přeložila Lenka Kahánková, 0606-706 549
genoservis.skot@atlas.cz

CRI předhání svou konkurenci výbornou plodností svých býků

Květnové výsledky ERCCR dokumentují výborné hodnocení reprodukce po býcích firmy CRI – to vyplývá ze stanovení ERCCR (odhad relativní míry zabřezávání).

Graf 1 srovnává průměrné hodnoty ERCCR aktivních býků na IS v USA. Převaha býků CRI je patrná, s průměrem +1,3 (minulá hodnota jenom +0,7). Výhoda ve využívání vysokoprodných býků zahrnuje snížení jalových dnů, zkrácení mezidobí, snížení nákladů na chov, a – což je nejdůležitější - zvyšuje ziskovost.

Více než 30% býků firmy CRI získalo hodnotu ERCCR +3 nebo vyšší (z těch kteří byli hodnoceni). Nejvýše postavený býk v plemeni je ORION (+5). Pět dalších má +4 (MAGIC, LONDON, JURIST, LOCUST a KYLE).

ERCCR je počítáno na býcích plemene Holstein a Jersey s 300 či více prvními inseminacemi. ERCCR je rozdíl od průměru populace býků využívaných k inseminaci, vyjádřený v procentech. Například býk s ERCCR +4 produkuje o 4% telat více než průměrně býci ve stádě.

... z chovu SKOTU

Průměr pro ERCR je 0. Opakovatelnost 99 znamená že je hodnota nej přesnější.

Vědecké závěry ohledně ERCR učinily dvě rozdílné univerzity. Obě došly k závěru že ERCR dokumentuje rozdíly v plodnosti mezi mléčnými byky.

Hodnota ERCR

Každé procento navíc je ohodnoceno 2 USD, souhlasně podle nezávislých univerzitních výzkumů. Například semeno ORIONA s hodnotou ERCR +5 dodává přidanou hodnotu 10 USD na dávku ve srovnání s býkem s průměrnou hodnotou ERCR, v případě že celoživotní ziskovost (LNM) je srovnatelná. Tato „odměna“ je výsledkem snížených výdajů a dodatečného příjmu ze zlepšené reprodukce.

Vysoké ERCR byků samo o sobě nemůže maximalizovat reprodukční užitkovost. Správnou

technikou inseminace a schopností zacházení se semenem spolu se známou hodnotou ERCR lze dosáhnout maximálních výsledků v plodnosti.

„ERCR by mělo být druhořadým znakem selekce, po celoživotní ziskovosti (LNM) a ostatních produkčních znacích které mají mnohem výraznější ekonomický vliv na mléčné stádo. Pokud stojíme před výběrem ze dvou byků srovnatelných v primárních znacích, můžeme vzít v úvahu ERCR. ERCR by neměla být užívána samostatně při zlepšování stádové míry zabřezávání. Větší pozornost by měla být zaměřena k dennímu managementu reprodukce“, říká Dr. John Clay, který počítá ERCR.

CRI věří, že ERCR je přesná míra plodnosti a že informace o plodnosti jsou pro mléčného producenta hodnotná. Vynikající výsledky firmy CRI v hodnotách ERCR ukazují na kvalitní výrobu a na vynikající standard semene CRI. Více informací na Internetu (<http://www.crinet.com>).

z informační publikace firmy CRI, červenec 2001, přeložila Lenka Kahánková, 0606-706 549
genoservis.skot@atlas.cz

SKALIČKA ZÁBŘEH

V následujících řádcích bychom se s Vámi chtěli podělit o několik informací z programu ET prováděném v Zábřehu na Moravě.

Cílem Genoservis, a.s. Olomouc je natestovat ročně 35-40 plemeníků, kteří budou pocházet z různých zdrojů. V krátké budoucnosti bude produkce byčků do testace z vlastních matek hrát čím dál větší roli. Nemalé finanční prostředky jsme investovali s našimi partnery ZD Trhový Štěpánov a CORMDALE GENETIC do projektu „Hulice“. Druhým projektem podobného rozsahu je budování FARMY SKALIČKA v Zábřehu n.M., na místě bývalé inseminační stanice byků, kde je již druhým rokem přenášeno značné množství TOP embryí jednak ze zahraničí nebo ze zvířat v ČR, pocházejících z embryí z USA či Kanady. Zásadním předpokladem úspěšnosti zmiňovaných projektů je úspěšnost samotného přenosu embryí. Jak v Trhovém Štěpánově, tak i v Zábřehu provádí výplachy a přenosy BOVET Sloupnice pod vedením MVDr. Krontoráda. Rádi konstatujeme, že dlouhodobé výsledky této spolupráce jsou na úrovni špičkových týmů v USA či Kanadě, s kterými jsme měli možnost se seznámit. V roce 2000 byla březost u ET 67%. V letošním roce u 70 zjištěných zvířat je březost 63%. Značnou zásluhu na těchto výsledcích má rovněž kolektiv ošetřovatelů vedený panem Marianem Pekárkem.

V následujících řádcích bychom Vám rádi představili některé rodiny, z kterých máme potomstvo ve stáří 10-12 měsíců, které v současnosti připravujeme do testace (byčci) či vyplachujeme (jalovice).

SKALICKA NORA	Číslo: 120101/709	Nar.: 28.09.2000
SKALICKA SARA	Číslo: 120102/709	Nar.: 28.09.2000
O: DIXIE-LEE AARON-ET		
M: US MASAL TERESA BELLWOOD-ET (O: BELLWOOD) VG-88-USA		
Max.l.: 01 305 14148 4,0 3,7		
MM: BEACHLAWN BELL PRO TARA-ET (O: TESK) EX-91-USA		
Max.l.: 03 305 14025 3,6 3,1		
MMM: BEACHLAWN BELL CLEITUS PRO EX-93-USA		
Max.l.: 02 305 12183 3,9 3,4		

... z chovu SKOTU

Tato rodina budí respekt po všech stránkách. Původ jalovic – Bellwood 88 x Tesk 91 x Cleitus 93 x Bell 91 x Dutchoe 87. Zlepšovatelé vyprodukovaní z této rodiny stojí rovněž za pozornost – PROTON(Choice), GELPRO(Tesk), BURKE(Bellwood), BEAUTY(Celsius), DANE(Zebo), Patriot(Mica) a desítky dalších býků v testu, kteří čekají na výsledky nás opravňují k očekávání pozitivních výsledků zmiňovaných dvou dcer po AARONOVÍ.

Další tři jalovice po Lantzovi pochází z možná nejlepší krávy farmy TIDY-BROOK a to BRITANY(Bellwood) VG 88.

SKALICKA LARRY	Číslo: 120104/709	Nar.: 12.10.2000
SKALICKA BRILAN	Číslo: 120105/709	Nar.: 17.10.2000
SKALICKA LYRA	Číslo: 120106/709	Nar.: 18.10.2000
O: RICECREST LANTZ-ET		
M: TIDY-BROOK BRITANY-ET (O: BELLWOOD)		
VG-88-USA		
Max.l.: 01 305 13454 3,7 3,0		
MM: TIDY-BROOK M SUMMER-ET (O: MASCOT)		
VG-87-USA		
Max.l.: 01 305 12941 3,5 3,1		
MMM: TIDY-BROOK SALLY CLEITUS		
EX-90-USA		
Max.l.: 02 305 13245 3,7 2,7		

Je to jedna z nejkompaktnějších dcer Bellwood v USA. Při excelentních tělesných rozměrech má velmi dobré končetiny a vemeno. Rovněž tyto tři jalovice se vyznačují již dnes vynikající kapacitou a mléčným charakterem. Za povšimnutí rovněž stojí, že ze stejné rodiny TIDY-BROOK SALLY NED BOY (VG-85) pochází rovněž vynikající zlepšovatelé ADDISON (Mountain), STEVEN (Jabot), STAN (Jabot).

Velmi zajímavou jalovicí po Winchestrovi se nám jeví jalovice Winda.

SKALICKA WINDA	Číslo: 116583/614	Nar.: 22.08.2000
O: LADYS-MANOR WINCHESTER-ET		
M: CALBERT BELLWOOD DARLIN-ET (O: BELLWOOD)		
VG-86-USA		
Max.l.: 01 305 12887 4,1 3,5		
MM: PEN-COL CELSIUS DEWDROP-ET (O: CELSIUS)		
VG-88-USA		
Max.l.: 02 305 13485 4,3 3,2		
MMM: PEN-COL LEADMAN DEWDROP-ET		
EX-91-USA		
Max.l.: 02 305 11267 4,1 3,5		

Impozantní cross, kde se nachází TOP býci současnosti či nedávné minulosti (Winchester x Bellwood x Celsius x Leadmna x Blackstar x Ned Boy x Chairman). Fantastických devět generací matek hodnocených VG 86 a více. Rovněž užitek vlny včetně vynikajících složek dává značnou šanci této jalovici se prosadit. Již dnes je tato jalovice kontraktována na produkci býků v Evropě a Severní Americe.

Nakonec bychom rádi představili skutečný skvost šlechtění našeho programu. Jsou to dvě dcery po Addisonovi ze dvou plných sester no Manfredovi, které mají počátek laktace v USA, ale již dnes se staly nejvyhledávanějšími dárkyněmi mnoha plemenářských firem světa. Dovezli jsme 3 embrya z jalovice CARTERS-CORNER MAN ABBY-ET. Narodila se jedna jalovice a jeden býk. Dále z pěti embryí od jalovice CARTERS-CORNER MAN ALDI-ET se narodila jedna jalovice a dva býci.

... z chovu SKOTU

NEU-WAY AEROSTAR ALLIE-ET (O: AEROSTAR)

Nar.: 18.10.1993 VG-87-USA GDM DOM
CTPI: 2316 - 07/2001 top 1
Max. lak.: 01 – 305 12374 3,6 3,1

NEU-WAY PATRON AMY-ET (O: PATRON)

Nar.: 09.1.1997 VG-85-USA
CTPI: 2165 - 07/2001
Max. lak.: 01 – 305 15871 3,7 3,1

NEU-WAY PATRON ALLIE-ET (O: PATRON)

Nar.: 13.1.1997 VG-87-USA
CTPI: 2315 - 07/2001 top 2
Max. lak.: 01 – 305 13816 3,9 3,1

CARTERS-CORNER MAN ALLI-ET (O: MANFRED)

Nar.: 30.9.1998 VG-87-USA
CTPI: 2287 – 07/2001

CARTERS-CORNER MAN ABBY-ET (O: MANFRED)

CTPI: 2000 – 07/2001 GP-82-USA

ECONOM (O: ADDISON)

testant Genoservisu
Nar.: 02.10.2000

SINDY (O: ADDISON)

jalovice na farmě Skalička, Zábřeh
Nar.: 29.09.2000

CARTERS-CORNER MAN ALDI-ET (O: MANFRED)

CTPI: 2019 – 07/2001 VG-87-USA

EDYS (O: ADDISON)

testant Genoservisu
Nar.: 25.11.2000

EDDISON (O: ADDISON)

testant Genoservisu
Nar.: 30.11.2000

DIANA (O: ADDISON)

jalovice na farmě Skalička, Zábřeh
Nar.: 25.11.2000

Matka MAN ABBY patří v současné době mezi nejvýše postavené krávy dle CTPI v USA. Bába je v současnosti druhá podle CTPI a prabába první podle CTPI. Skvělý cross (Addison x Manfred x Patron x Aerostar) dává předpoklad k vynikající produkci při velmi dobrém typu.

SKALICKA SINDY	Číslo: 120103/709	Nar.: 29.09.2000
O:	ETAZON ADDISON-ET	
M:	CARTERS-CORNER MAN ABBY-ET (O: MANFRED) GP-82-USA	
MM:	NEU-WAY PATRON ALLIE-ET (O: PATRON) VG-87-USA Max.I.: 01 305 13816 3,9 3,1	
MMM:	NEU-WAY AEROSTAR ALLIE-ET VG-87-USA Max.I.: 01 305 12374 3,6 3,1	

Ladislav Škařupa, 0602-748 675; ladislav.skarupa@worldonline.cz
Karel Novosad, 0602-739 923; novosad.k@worldonline.cz

VÝZNAM PROTEINU CELOSVĚTOVĚ KLESÁ

Chov skotu je běh na dlouhou trať. A ti, kdo požadují dobré výsledky, musí si stanovit konkrétní cíle. To je dostatečně známo všem, ale pouhé zvolení cílů nestačí. Musíme mít osvědčené prostředky k jejich dosažení. Správně použité indexy jsou tím pravým nástrojem. S internacionalizací chovu skotu různorodost indexů stoupá, pořadí zvířete v zemi A se nedá jednoduše převést do situace země B. Rozdíly mezi národními indexy jsou zatím stále velké. Kromě několika málo zemí se v indexech dělají, nebo brzy budou dělat, podstatné změny.

V zemi A má byk X určité pořadí v žebříčku. Je to jasné, ale co mi to může vlastně říct o kvalitě byka X? Je byk X také ve špičce i v mé zemi (B)? Ten kdo hledá odpověď na tuto otázku, musí lépe studovat genetickou bázi, vůči které byl byk vyhodnocen v zemi ve které byl testován. Jinak řečeno jaký je národní selekční index a z čeho se skládá.

NÁRODNÍ INDEX

Tisíce holštýnských byků je testováno ročně po celém světě. Když dcery z prvního nasazení vstoupí do produkce, tyto mladí býci dostávají hodnoty indexu, kterými se navzájem porovnávají. Jen na základě tohoto ohodnocení se může udělat žebříček prověřených byků. Pro mnoho farmářů je národní selekční index důležitým kritériem při výběru byků na stádo. Genetici používají tyto indexy také, i když mnoho plemenářských firem používá své vlastní speciální indexy k selekci zvířat pro nové kombinace. Chovatelé většinou dobře ví z čeho se jejich národní index skládá a tak znají i jeho silné a slabé stránky. Problém nastává, pokud si chtějí vybrat býka ze zahraničí.

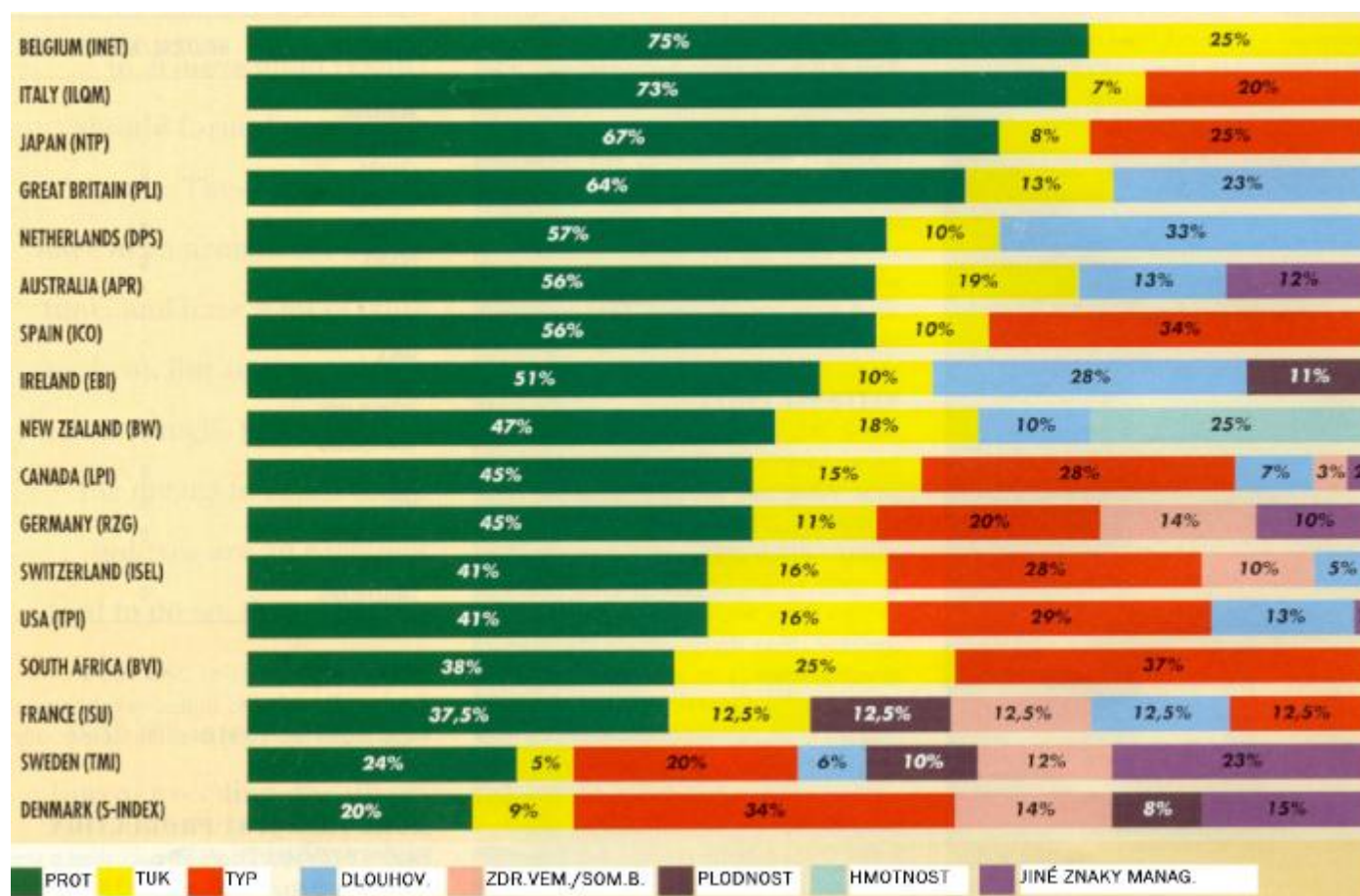
... z chovu SKOTU

Každá země má své selekční kritéria a ta nejsou všem dobře známá. Pro váš přehled jsme dešifrovali národní indexy (hodnoty podle kterých jsou býci oficiálně zařazeni do žebříčku v 17-ti zemích).

V tabulce č.1 najdete přehled o tom, jaká váha v % se přikládá v národních indexech proteinu, tuku, dlouhověkosti, zdravotnímu stavu vemene, plodnosti a jiným znakům, které se týkají zdraví a řízení stáda. Váha přikládaná mléku je vyjádřena v přehledu tabulky č.2. Tato tabulka ukazuje, že zápornou váhu přikládá mléku

10 ze 17-ti zemí. V těchto zemích jsou zaměřeni hlavně na složky v mléce. Některé země, jako jsou Francie, Španělsko a Švýcarsko, nepřikládají negativní váhu kilogramům mléka, ale pozitivně hodnotí procento bílkovin. To znamená bonus pro býky s vysokým % bílkovin. V praxi se procentické poměry znaků v indexech (viz. tabulka č.1) časem mění s větší vahou na produkční znaky. To se děje z důvodu větší spolehlivosti těchto znaků v porovnání se znaky managementu.

Tabulka č. 1: Selekční indexy užívané ve světě a jejich rozlišení podle bílkovin, tuku, dlouhověkosti, vemene, plodnosti, živé váhy a ostatní znaky managementu a / nebo zdraví vyjádřené v procentech

VÍCE NEŽ JEN PRODUKCE

Od roku 1998, kdy jsme v našem časopise zveřejnili složení národních indexů, je patrná tendence menšího důrazu na produkci. Důkazem vývoje indexů je i to, že v roce 1998 měly čistě produkční index země jako Belgie, Austrálie, Irsko, Nizozemí a Švýcarsko. V roce 2001 se tento index používá už jen v Belgii. Ostatní země daly přednost indexům, které řeknou chovateli o býku více, než jen o jeho produkčním potenciálu. Je docela překvapující, že tyto změny se nestaly ve prospěch typu, ale stále více zemí vkládá do svých indexů zdraví a dlouhověkost. V roce 1998 tomu tak bylo jen v Dánsku, Novém Zélandu a Švédsku. Dnes pouze Belgie, Itálie, Japonsko, Španělsko a Jižní Afrika nemají dosud tyto znaky v indexech. Nutno dodat, že Itálie již brzo svůj index upraví.

Austrálie minulou zimu vyměnila svůj index ASI (100% produkce), za APR, jako oficiální selekční index. APR je složen z produkce, dlouhověkosti, dojitelnosti a temperamentu. Do budoucna chtějí do indexu zakomponovat ještě plodnost dcer a skóre somatických buněk. Irsko má od letošního roku nový vzorec pro svůj index. Je do něj navíc zabudována dlouhověkost a plodnost. Nově počítají se zavedením zdravotního stavu vemene do indexu. Americký národní index TPI byl změněn v roce 2000. Před tím byl tvořen z 67% produkcí a ze 33% typem, dnes je do něj navíc zabudováno zdraví a vzájemný poměr znaků je pak takový: 4*produkce, 2*typ, 1*zdraví. Zdraví se skládá z Produktivní délky života (90%) a z počtu somatických buněk (10%).

Tabulka č.2: Váha kg mléka na národní index země („0“ = neutrální, „-“ = negativní).

Země	postoj	Země	postoj
Austrálie	-	Japonsko	-
Belgie	-	Holandsko	-
Kanada	0	Nový Zéland	-
Dánsko	-	Španělsko	0
Německo	0	USA	0
Francie	0	Jižní Afrika	0
Anglie	-	Švédsko	-
Irsko	-	Švýcarsko	0
Itálie	-		

Tabulka č.3: srovnání „světových indexů“ v letech 1996, 1998 a 2001

Znak	1996	1998	2001
Bílkovina	62%	60%	50%
Tuk	17%	13%	14%
Typ	14%	18%	17%
Management / zdraví	6%	8%	16%
Jiné	1%	1%	3%

Francie a Kanada

Jsou i země, které upravují své indexy podle ekonomických požadavků. Např. Nový Zéland od roku 2001 dává větší důraz na protein oproti tuku. Větší změny se dají očekávat i ve Francii (červen) a v Kanadě (srpen). Ve Francii dojde k velkým změnám. Současný ISU je tvořen 70% produkcí, 25% typem a 5% dojitelností. Od června bude produkce tvořit jen 50%, a typ, dlouhověkost i zdravotní stav vemene dostanou po 12,5%. A to není ještě vše. Francouzský produkční index INEL, který byl čistě na bázi proteinu (kg a %), bude od června obsahovat i % a kg tuku. To zredukuje vliv proteinu v ISU na 50%.

Změny v Kanadském LPI budou méně radikální. Index byl složen ze 60% produkce a 40% typu. Od konce srpna v něm budou zahrnuty dlouhověkost (35%) a zdraví (5%). V tomto případě dlouhověkost zastřešuje skóre vemene (4díly), skóre končetin (3díly), délka života ve stádě (2 díly) a kapacita těla (1 díl). Zdraví se skládá ze skóre somatických buněk (6díly), hloubky vemene (3 díly) a dojitelnosti (1 díl). To znamená, že komponenty typu budou redukovány ze 40% na 28% ve prospěch dlouhověkosti a zdraví. S novými hodnotami LPI bude eliminován druhotný selekční index TEV.

VÍCE ZMĚN

Tento nový směr vychází z mnoha komplikovaných indexů s menším důrazem na produkci a větší podporou dlouhověkosti a zdraví, a bude pokračovat i v blízké budoucnosti ze strany otcovské i mateřské. V květnu byly například poprvé publikovány indexy krav na bázi RZG, ale bez ohledu na produkci (RZM). Německé plemenářské firmy věří, že jim to umožní ještě lépe vybírat matky býků, které budou v budoucnosti produkovat vysoko postavené býky podle RZG.

Ale podívejme se zpět na výsledky býků. Jak již jsme uvedli, Francie a Kanada zavede nový selekční index během léta. Také v Itálii se očekávají změny. Národní index ILOM je založen na produkci (80%) a typu (20%). Typ je zde tvořen ze 100% znaky vemene. V roce 2001 bude produkce pravděpodobně zredukována na 2/3 z celku. Celkem 1/3 bude obsahovat „funkční znaky“ jako je typ, vemeno, nohy a končetiny, dlouhověkost a zdravotní stav vemene. V roce 1999 Holandsko změnilo svůj vysloveně produkční index (INET) na DPS, který je

Tabulka č.4: Znaky typu v celkovém indexu podle země (celkem = typ celkem)

Země	Znak typu
Kanada	vemeno, končetiny, velikost
Dánsko	vemeno, končetiny
Německo	celkový typ
Francie	celkový typ
Itálie	přední upnutí vemene, výška, šířka zadního vemene, závěsný vaz, hloubka vemene, rozmístění struků
Japonsko	vemeno, celkový typ, končetiny
Španělsko	vemeno, celkový typ, končetiny
USA	vemeno a končetiny
Jižní Afrika	znaky těla a vemeno
Švédsko	vemeno a končetiny
Švýcarsko	celkový typ

Tabulka č.5: Jiné znaky podle země

Země	Znak
Kanada	rychlost dojení a hloubka vemene
Dánsko	obtížnost porodů, rychlost dojení, denní přírůstek, temperament
Německo	obtížnost porodů, mrtvě narozených, plodnost, dlouhověkost
Švédsko	obtížnost porodů, růst, temperament, ostatní zdravotní odchylky

tvořen ze 2/3 produkci a 1/3 dlouhověkostí. Očekávají se však ještě další úpravy tohoto indexu.

SVĚTOVÉ INDEXY

V chovatelsky krátké době se v řadě zemí změnila jejich selekční indexy. Je to dobře patrné, pokud se podíváme na „světové indexy“ roku 1996, 1998 a 2001. Změna poměru mezi proteinem, tukem, typem, managementem a znaky zdraví je očividná. Management a zdraví (včetně dlouhověkosti) nabyli jednoznačně na významu (podíl 16% ku 6% a 8% v roce 1996-1998). Tím také podíl proteinu klesl z 60% v roce 1998 na 50% dnešního stavu. Jak jsme již uvedli speciálně dlouhověkost roste na vlivu a významu. To vnáší i změnu do každodenní chovatelské práce. Hlas po rostoucí produkci slabne a jsou upřednostňovány bezproblémové krávy. Zkrátka vliv chovatele na šlechtění skotu celosvětově roste.

z časopisu Holstein Internationala, květen 2001
přeložil Lumír Dvorský, 0602- 515 176
genoservisfm@iol.cz

... z chovu SKOTU

JAK KRAVÁM PRODLOUŽIT PRODUKTIVNÍ DÉLKU ŽIVOTA

Můžeme tak učinit dobrou péčí – dobrou výživou, komfortem zvířat, kontrolou mastitid, ale i genetika zde hraje svou roli.

Snahou všech chovatelů je dosáhnout u zvířete zařazeného do stáda co nejvíce plnohodnotných laktací, jen tak se náklady na odchov jalovice umorí nejlépe. Dobrá dlouhověkost stáda umožňuje chovateli zvyšovat stav dojníc, nebo nadbytečné jalovice prodat. Dále umožní chovateli zvýšit selekci na nízkou užitkovost. Dlouhověkost byla definována jako schopnost krávy přežít ve stádě 48 měsíců. Produktivní délka života je definována jako počet laktací uzavřených do vyřazení.

VLIV GENETIKY

Funkční typ je důležitý komponent chovatelského rozhodování. Každý si musí zvážit ekonomickou důležitost znaků typu, jejich dědivost a v jaké korelaci jsou k ostatním znakům.

Uhel spěnky a postoj zadních končetin má vliv na problémy s končetinami, užitkovost a zabřezávání. Strmá spěnka a kratší pazneht evidentně zkracuje servis periodu, redukuje brakaci a pozitivně ovlivňuje užitkovost. Hloubka vemene a umístění struků má také vliv na dlouhověkost. Výška zadního upnutí vemene, přední upnutí vemene, rozmístění struků, rámec a kvalita kostry mají největší podíl na schopnosti krav žít déle ve stádě. Krávy s dobře upevněným vemenem jsou méně vyřazovány. Také krávy s dobře umístěnými předními struky mají větší šanci zůstat ve stádě, oproti těm, které mají extrémně struky u sebe, nebo od sebe.

Je dlouhověkost dědičná? Podle USDA-AIPL, PTA (dědivost) pro dlouhověkost je pouze 0,09 (v porovnání

např. s PTA 0,4 pro výšku v kohoutku). To nám říká, že úroveň řízení stáda má větší vliv na produktivní délku života než genetika. I když je snaha udržet dojící krávy ve stádě co nejdéle, zvířata nepřinášející peníze je třeba ze stáda co nejrychleji odstranit. Hlavní důvody brakace na 113 farmách v Jižní Dakotě ukazuje graf. Ztráty zvířat uhynutím, nízkou užitkovostí a prodejem na další farmu tvoří cca 35% brakovaných zvířat a jsou jen málo ovlivnitelné. Dalších 65% můžeme dost dobře ovlivnit. Dlouhověkost se může zvýšit, pokud se v řízení stáda zaměříme na ošetření nohou, reprodukci a kontrolu mastitid.

Komfort krav je velmi důležitý. Špatně vyměřené a zbudované stání, neumožňuje kravám dostatečně odpočívat (cca 12 hodin denně). Chodby, které jsou kluzké, nebo až moc drsné (hodně obrušují rohovinu), případně neustále pokryté vrstvou kejdy vedou k laminitidám (kulhání).

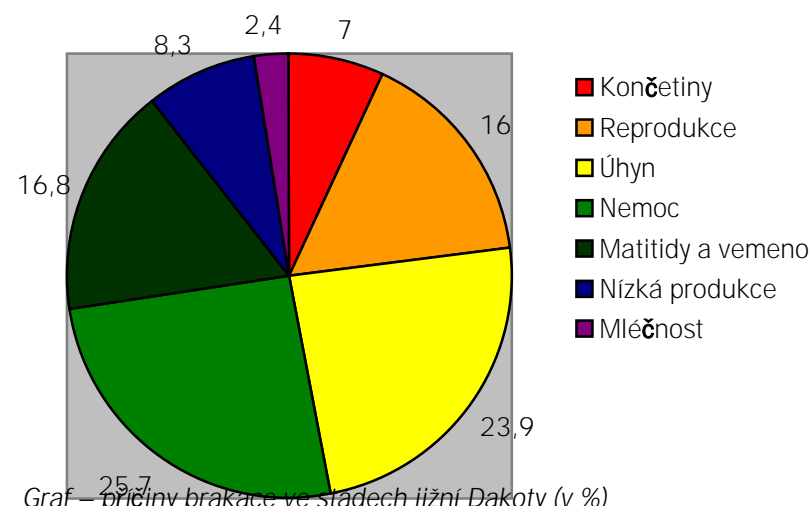
Strašák kulhavosti

Problémy s paznehty mohou být naším největším nákladem. Jsou to přímé náklady na ošetření paznehtů, ale hlavně nepřímé náklady způsobené horším zabřezáváním, nižší užitkovostí a vyšší brakací. Kulhající kráva je až osmkrát častěji brakována než ostatní krávy ve stádě. Tato kulhající kráva má delší inseminační interval, servis periodu a větší počet inseminací na březost.

Výživa

Na mnoho zdravotních problémů má přímý, či nepřímý vliv výživa. Obtížný porod, zadržení placenty, metritida a edém vemene mají úzký vztah k výživě. Metabolické problémy a jejich komplikace jako hypokalcémie, tuková degenerace jater, ketóza, posunutý slez, acidóza a laminitida mají většinou svůj původ ve špatné výživě.

Nedostatek efektivní vlákniny způsobuje špatné přežvykování a tím i pufraci (neutralizaci)

Graf – příčiny brakace ve stádech jižní Dakoty (v %)

bachoru, to vede k acidózám.

Preventivně kontrolujte kolik krav přežvykuje, jaký je příjem sušiny, a sledujte i konzistenci výkalů a výskyt nestrávených částic krmiva. Pokud budete čekat, až se problémy projeví na složkách v mléce, může být už pozdě na vyloučení zdravotních problémů.

Vždy mějte na paměti, že výkyvy teploty oběma směry mají vliv na spotřebu sušiny KD. Tyto změny musíme vyrovnávat včasnou úpravou KD. Pokud to včas neuděláme, zhorší se zdravotní stav, produkce i reprodukce a kráva dříve opouští stádo.

Udržujte vemena zdravá

Mastitida je jedním z hlavních důvodů, proč kráva opouští stádo. Celkově je užitkovost u krav s klinickou mastitidou o 227 kg mléka nižší na první laktaci a až o 454 kg nižší na dalších laktacích. Brakace z důvodu mastitid během roku může dosahovat až 35% stáda. U stád s vysokým počtem somatických buněk může podíl brakovaných mastitidních krav dosáhnout až 4/5 z celkového počtu brakovaných.

Jednoduchá opatření, jako dojení nemocných krav až naposled, mohou hodně pomoci. Podle postupů National Mastitis Council (NMC) je brakace nejlepší způsob odstranění chronické infekce.

Zde je několik doporučení NMC pro brakaci:

- vyřadte krávu, která dojí o 20% méně jak průměr stáda,
- vyřadte prvotelku, která dojí o 30% méně jak průměr stáda,
- vyřadte krávu s chronickou klinickou mastitidou.

Krávě v průměru trvá 2,5 laktace, než zaplatí náklady na svůj odchov. Genetika a prostředí hrají zásadní roli v udržení zvířete ve stádě na 3. a dalších laktacích.

Také vyřazení krávy ve správný čas a na základě správného rozhodnutí může zlepšit dlouhověkost vašeho stáda v budoucnosti.

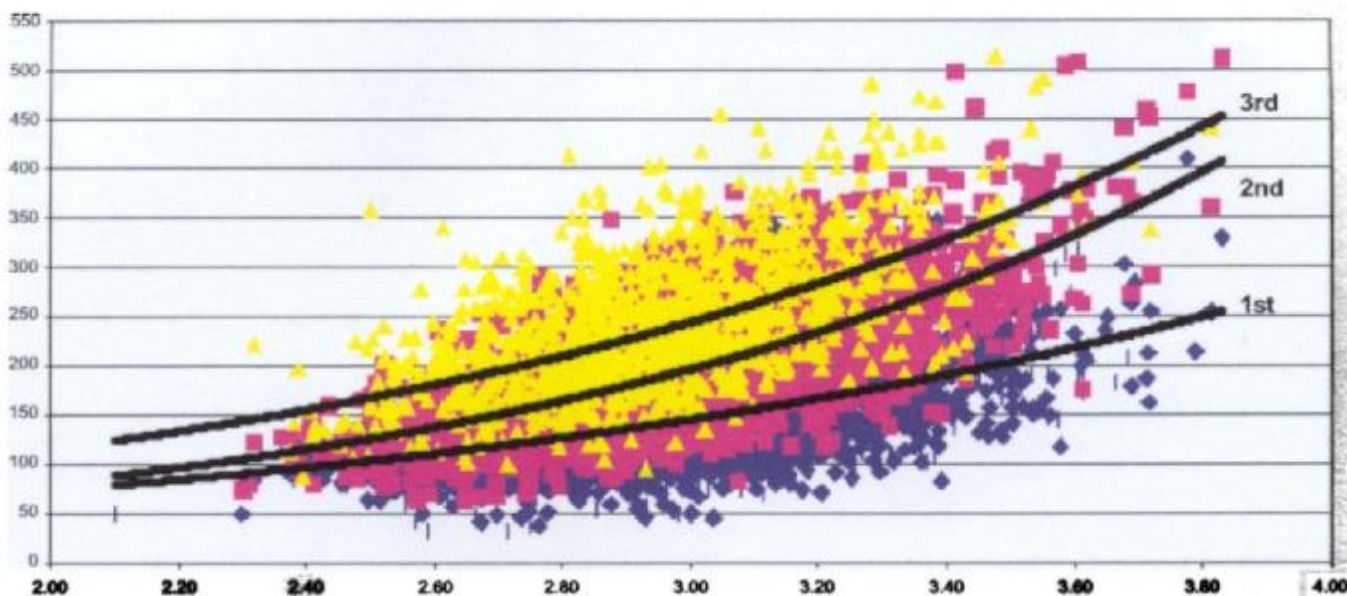
z časopisu Hoard's Dairyman, červen 2001
přeložil Lumír Dvorský, 0602- 515 176
genoservisfm@iol.cz

SKÓRE SOMATICKÝCH BUNĚK: JAKÝ JE VZTAH MEZI PLEMENNÝMI HODNOTAMI BÝKŮ PRO SOMATICKÉ BUŇKY A OČEKÁVANÝM POČTEM SB U DCER

Stanovení somatických buněk (SB) při KU je již zavedenou službou u organizací, které mají KU na starosti. Dnes již každý farmář v Kanadě může použít toto stanovení pro zlepšení ekonomiky chovu. Stejně tak využívá CDN (centrální zpracování dat) tyto hodnoty pro výpočet skóre somatických buněk.

Kanadské hodnoty byků pro skóre somatických buněk (SCS) je zveřejňováno již 5 let, ale dodnes se jen málo využívalo. Chovatelé již tento ukazatel přestali vnímat jako reálnou hrozbu, že vyšší počet somatických buněk znamená větší ekonomické ztráty. Dále farmáři došli k tomu, že tento znak je ovlivněn jak prostředím, tak genetikou. Hodnoty byků pro SCS jsou kalkulovány pomocí kanadského Test Day Modelu a každý býk dostává odlišnou hodnotu pro první, druhou a třetí laktaci. Tyto tři hodnoty jsou kombinovány do jednotného skóre, přičemž podíl 25% je z 1. laktace, 65% z druhé a 10% ze třetí. Výzkum ukázal, že počet SB stoupá s počtem laktací. To i zdůvodňuje, proč je takový rozdíl v podílu 1. a dalších laktací.

Graf: Vztah mezi publikovanými plemennými hodnotami pro počet somatických buněk (SCS) a průměrným počtem somatických buněk na 1., 2. a 3. laktaci

Publikované plemenné hodnoty SCS (osa x = SCS, osa y = počet somatických buněk (v tis.)

... z chovu SKOTU

CDN provedl analýzu vztahu každého publikovaného SCS byků s průměrným počtem SB jeho dcer stanoveným při KU. Jelikož průměrný počet SB je různý během laktací, vztah mezi plemennou hodnotou pro tento znak a počtem SB u dcer byl vyhodnocen odděleně pro 1.2. a 3. laktaci.

Graf ukazuje průměrný počet SB za každou laktaci ve vztahu s publikovanou hodnotou SCS, která je kombinací hodnot pro každou ze tří laktací. I když ne všichni býci mají přesně stejný vztah mezi plemennou hodnotou a průměrným počtem SB u dcer, tři silné křivky v grafu ukazují celkový vztah pro každou laktaci.

U SCS byků je hodnota 3,00 určena jako průměr plemene. Krajní hodnoty jsou pod 2,5 jako nejlepší, a nad 3,5 jako nejméně žádoucí. Tabulka ukazuje počty SB, které můžeme očekávat u dcer na 1., 2. a 3. laktaci vzhledem k zveřejněným hodnotám pro SCS u jejich otců na základě zvyřazených křivek pro každou laktaci v grafu.

U průměrných byků mají jejich dcery průměrný počet SB cca 145.000 na 1. laktaci, 196.000 na druhé a 243.000 SB na třetí laktaci (viz tabulka). Tento rozdíl (necelých 50.000 SB) mezi očekávanými hodnotami 2. a 3. laktace dcer se jeví jako prostor s největší konzistencí mezi hodnotami 2,5 a 3,5 na grafu. U býka s hodnotou SCS nad 3,50 se očekávají dcery s průměrem somatických buněk na úrovni lehce nad 200.000 na 1. laktaci, ale na 2. laktaci již počet SB stoupá na 300.000 a 350.000 na 3.laktaci. Jinak býci s hodnotami pod 2,75 očekávají průměr dcer pod 200.000 na 3. laktaci .

Tabulka: Očekávané průměrné počty SB dcer podle laktací vzhledem k publikovaným plemenným hodnotám byků SCS

Publ. hodnoty SCS byků	Interpretace	Očekávané průměry SB dcer		
		1. laktace	2. laktace	3. laktace
2,3	ideální	90.900	106.000	144.400
2,4		97.200	115.700	155.600
2,5		104.000	126.400	167.700
2,6	žádoucí	111.200	138.000	180.700
2,7		118.900	150.600	194.700
2,8		127.200	164.500	209.800
2,9	průměr plemene	136.100	179.600	226.100
3,00		145.500	196.100	243.600
3,10		155.700	214.100	262.500
3,20	nežádoucí	166.500	233.800	282.800
3,30		178.100	255.200	304.800
3,40		190.500	278.700	328.400
3,50	nevyhovující	203.700	304.300	353.800
3,60		217.900	332.200	381.300
3,70		233.000	362.800	410.800

Pokud se týká ztrát produkce, rozdíl mezi SCS 2,50 a 3,50 dělá za 305 dní laktace ztrátu 90 kg mléka na 1. laktaci a 200 kg na každé další laktaci.

S rostoucím zájmem o SCS u Kanadských chovatelů, oficiální Lifetime Profit Index (LPI) bude od srpna 2001 obsahovat i tento znak. Dále budou dostupné indexy SCS krav pro plemenářské firmy, asociace chovatelů a firmy provádějící KU.

z článku na <http://www.cdn.ca>
přeložil Lumír Dvorský, 0602- 515 176
genoservisfm@iol.cz

VLIV MANAGEMENTU STÁDA NA REPRODUKCI

Reprodukce v chovu skotu je po mléčné užitkovosti asi nejdiskutovanější otázkou ve všech chovech. V problémových chovech je dokonce otázkou číslo jedna. Výsledky reprodukce jsou často dávány do souvislosti pouze s výživou (zejména sestavením krmné dávky na papíře), kde se pak diskutuje o miligramech a setinách procenta a během diskuse se zatím běhají dvě krávy, které nikdo nevyhledá a krmíč dá do vozu pouze samou kukuřičnou siláž, protože se mu lépe frézuje.

Vlivem výživy na reprodukci se zabývá drtivá většina odborných pojednání, podstatně méně odborníků se zabývá vlivem ostatních faktorů ve stádě. Protože reprodukce je polyfaktoriální záležitost, chtěl bych se ve svém příspěvku věnovat méně sledovaným vlivům.

Spolupracujte s DOBRÝM veterinářem

Jakou můžete očekávat návratnost řádného zdravotního programu reprodukce? Odpověď na tuto otázku byla dána D. Galtonem, managerem mléčného chovu univerzity Ohio.

Po dobu 2 let bylo 184 zvířat do dvou skupin. Kontrolní skupině byla věnována pozornost veterináře, pokud některé zvíře mělo nižší příjem krmiva nebo sníženou produkci, pokud mělo abnormální výtok nebo se neprojevila říje do 100 dnů. U zvířat pokusné skupiny se prováděla kontrola reprodukčních orgánů 15–30 dnů po otelení a v případě problémů byla okamžitě zahájena léčba. Zvířata byla rovněž sledována a léčena při abnormálních výtocích. Krávy, které neměly příznaky říje do 50 dnů po porodu a krávy inseminované více než čtyřikrát byly kontrolovány. Diagnostika březosti byla prováděna 30–45 dnů po inseminaci. Výsledky pokusu jsou uvedeny v tabulce 1.

Z tabulky č.1 je na první pohled zřejmé zlepšení ukazatelů reprodukce u pokusné skupiny. Zkrácení servis periody je způsobeno zejména možností zapouštět zvířata dříve po porodu. Samozřejmě se zkrácením servis periody došlo i ke zkrácení mezidobí z 13,45 na 12,44 měsíců.

Poslouchejte oči

1. Čistý hlen

Nejobvyklejší výtok, který je vidět, je čistý hlen ne nepodobný syrovému vaječnému bílku. Ten se může objevovat několik hodin před začátkem říje a je často vidět během celé říje a dokonce i po říji. Ale využívat hlen jako příznak říje a inseminovat 12 hodin po jeho objevení není dobrý nápad, protože to může být i jeden den před říjí. Ale tento výtok může být dost dobrým záchytným bodem, abyste tuto krávu velmi bedlivě sledovali v naději, že budete schopni ji zachytit když bude stát při vzeskoku ostatních krav.

2. Krvavý hlen

Růžový až červený výtok signalizuje, že kráva byla v říji před jedním až dva dny. Je třeba zaznamenat datum do kalendáře a sledovat tuto krávu bedlivě za 17-18 dní, aby byla zachycena následná říje. Červená barva výtoku je krev z popraskaných děložních vlásečnic na konci říjového cyklu. Jestliže byla kráva inseminována v říji, není možné usuzovat na to zda je březí nebo ne podle presence nebo absence krvavého hlenu na jejím ocase. Vlasečnice popraskají po každé říji bez ohledu na to jestli kráva zabřezla.

Jsou ve vaší stáji nenormální krávy ?

Průměrné trvání říje je 14 hodin, průměrný říjový cyklus je 21 dní a průměrná délka březosti u holštýnských krav je 279 dní. Toto jsou ale jen průměrné hodnoty. Podle Gaussovy křivky mohou být následné rozdíly ve výše uvedených ukazatelích.

Říje (hodiny)	5 - 23
Cyklus (dny)	15 - 27
Březost (dny)	270 - 289

Proto mnoho zvířat v chovu, která jsou označována jako nenormální, jsou jen krajními body normálního rozložení Gaussovy křivky. V každém chovu se tato zvířata najdou. Důležité je s nimi pracovat. Sledovat,

Čekat 60 dní ? Možná ano.

Ve spěchu, aby byla kráva březí, se můžete dopustit několika základních omylů. Ve snaze dostat se na mezidobí 12 měsíců ze špatných výsledků předchozího roku se někdy snažíme ošálit Matku Přírodu a zapouštět krávy 30–50 dní po porodu. Ale musíme si říci, že není slušné snažit se Matku Přírodu ošálit.

Brzy po otelení je reprodukční trakt zhmožděný, oteklý, a plný sraženin.

Pokud budete zapouštět krávu po otelení, budete-li mít štěstí, zabřeznou 2% krav.

Dokonce 40 dní po porodu nemusí být děloha úplně připravená pro udržení březosti. Určitý otok a

Tabulka č.1: Výsledky pokusu

Ukazatel	pokusná skupina	kontrolní skupina
inseminační index	1.73	2.37
interval (dní)	73	87
servis perioda (dní)	99	140
březost po 1. ins. (%)	54	43

3. Abnormality

Výtoky nenormální povahy charakterizují a jsou důsledkem nenormálního stavu reprodukčního traktu. Potraty a infekce dělohy jsou obvyklou příčinou krémově zbarveného hnisu s červeným nádechem. Metritida je zánět vnitřní děložní sliznice projevující se jako načervenalý výtok. Pyometra je často způsobena tím, že se kráva řádně nevyčistí po posledním otelení.

Množství hnisu a tudíž infekce je silně variabilní. Jestliže je hnisu v děloze tolik, že když kráva leží, vytéká na zem, je to problém. U této krávy je také docela pravděpodobné, že se nebude běhat.

4. Rychle léčit

Při opomenutí léčby většina abnormálních výtoků může ovlivnit zdraví krávy nebo silně snížit šanci na další zabřeznutí. To je jeden z důvodů proč zaplatit veterinární účet. Další důvod, který stojí méně peněz, je posouzení situace v chovu a navržení preventivních opatření proti nenormálním výtokům.

zaznamenávat a analyzovat evidenci říjí před tím než se kráva bude znovu zapouštět, aby se stanovil individuální postup. Jestliže „nenormální“ kráva měla říjový cyklus 18 dní jednou, je pravděpodobné, že délka dalšího cyklu bude opět 18 dní.

Víme, že by kráva měla být inseminována za dvanáct hodin po zjištění, že při vzeskoku ostatních krav stojí. Jsou ale krávy, které mají kratší dobu říje a budou pravděpodobně zapuštěny příliš pozdě a krávy, které mají období říje 24 hodin a podle obecného doporučení budou zapuštěny příliš brzy. Tato zvířata jsou kandidátkami na reinseminaci.

traumatizace ještě může v tomto období existovat na děložním rohu.

V první říji po 60 dnu bude většina krav připravena na zabřeznutí. Děloha bude mít původní velikost bez otoků.

Některé krávy nebudou ještě v tomto období připraveny na zabřeznutí. Jedná se zejména o krávy, které měly těžký porod nebo zadržené lůžko. U těchto krav je vhodné počkat ještě dalších 10–20 dní.

Shrneme-li to, měli bychom mít o každé krávě záznamy a zapouštět je v době, kdy je to pro ně vhodné. Krávy se potom budou telit v období, které je vhodné pro nás.

... z chovu SKOTU

Čekat 60 dní ? Možná ne.

Doporučení, kdy zapouštět krávy po otelení, není snadné. Čekání 60 nebo více dní po porodu umožňuje reprodukčnímu traktu dostat se do původního stavu a je možno očekávat vyšší zabřezávání.

Na druhé straně je nebezpečí prodloužení mezidobí, pokud se snažíme zapouštět v období, kdy je největší šance na zabřeznutí. K dosažení mezidobí 12 měsíců je třeba dosáhnout průměrné servis periody 85 dní.

Jestliže kráva zabřezne brzy po otelení, bude mít kratší laktaci a nižší produkci mléka za laktaci, ale za svůj

život dosáhne většího počtu laktací a i vrcholů laktčních křivek. Abychom ekonomicky porovnali dvě krávy, je třeba vypočítat průměrnou užitkovost na den mezidobí. U krávy, která má laktaci delší než 305 dní, je třeba započítat celou laktaci, abychom nedosáhli zkresleného výsledku. Užitkovosti na den mezidobí je třeba věnovat velkou pozornost, protože je to jeden z nejdůležitějších ekonomických ukazatelů. Vliv reprodukce na užitkovost je shrnut v tabulce 2 a tabulce 3.

Tabulka č.2: Vliv reprodukce na užitkovost (studie USA)

SP (dny)	počet ks	prům. SP (dny)	stání na sucho (dny)	délka laktace (dny)	užitkovost za lakt. (kg)	mezidobí (dny)	produkce na den mezidobí (kg)
40	398	36	66	248	5506	314	17.6
41 - 50	1104	46	67	254	5664	321	17.7
51 - 60	1943	56	68	266	6064	334	18.2
61 - 70	1878	65	70	273	6170	343	18.1
71 - 80	1692	76	71	283	6396	354	18.1
81 - 90	1564	85	74	289	6503	363	17.9
91 - 100	1243	95	75	298	6616	373	17.8
101 - 120	2073	110	78	310	6851	388	17.7
121 - 140	1463	130	85	323	7138	408	17.5
141 - 160	1010	150	91	337	7347	428	17.3
161 - 180	729	170	94	354	7717	448	17.2
181 - 200	477	190	103	365	7956	468	17

Tabulka 3. Vliv reprodukce na užitkovost (naše studie v českých chovech)

SP (dny)	počet ks	prům. SP (dny)	stání na sucho (dny)	délka laktace (dny)	Užitkovost Za lakt. (kg)	mezidobí (dny)	produkce na den mezidobí (kg)
41 - 50	73	46	54	272	6194	326	19
51 - 60	113	55	60	275	6582	335	19.6
61 - 70	142	65	60	284	6726	344	19.6
71 - 80	128	76	61	294	6932	355	19.5
81 - 90	115	86	62	302	6940	364	19.1
91 - 100	93	95	65	309	6732	374	18
101 - 120	185	110	71	318	7138	389	18.3
121 - 140	162	130	82	327	7194	409	17.6
141 - 160	103	151	91	339	7112	430	16.5
161 - 180	93	170	92	357	7719	449	17.2
181 - 200	65	190	88	381	8254	469	17.6

Odpověď na otázku, jak získat od krávy co nejvíce mléka za její život, je zřejmá – zkrátit mezidobí. Problém je JAK zkrátit mezidobí. Určitě může pomoci lepší sledování říje. Začít zapouštět 50 dní po otelení pravděpodobně také může pomoci, jestliže je tento program dobře řízen. Neměly by do tohoto období být zahrnuty krávy, které měly těžký porod nebo zadržené lůžko. Žádoucí je také veterinární vyšetření reprodukčního traktu.

Protože v předchozím textu bylo konstatováno, že pokud se začne dříve zapouštět, je možno očekávat nižší procento zabřezávání, je třeba počítat s větší potřebou inseminačních dávek.

Když je horko, je jim horko

Ať chceme nebo nechceme, léto přijde každý rok. Tím jsou myšleny mouchy, polní práce a problémy některých krav se zabřezáváním kvůli horkému počasí. Měli byste být připraveni udržet tepelný stres na minimu během horkých letních měsíců a tím dosáhnout i lepších výsledků v zabřezávání.

Tradičně v červenci a v srpnu se přebíhá nejvíce krav, zatímco na jaře a v období časného podzimu jsou výsledky poněkud lepší. Bylo zjištěno, že krávy telící se květnu mají průměrnou servis periodu 122,8 dne a krávy telící se v říjnu 99 dní. Tepelný stres nepochybně přispívá ke špatným výsledkům reprodukce během letních měsíců.

V Arizonských výzkumech bylo zjištěno, že nejkritičtější období je pro embryo první týden po inseminaci a po tomto období je tepelný stres pro udržení březosti méně nebezpečný. Bohužel se nemůžeme spolehnout na meteorology, že nám pomohou se zabřezáváním.

V dřívějších výzkumných projektech na Floridě bylo zjištěno, že z krav trávících celý den mimo stáj se přeběhlo 72,4%. Z krav, které byly celý den ve stáji při teplotě nižší než 21 stupňů, se přeběhlo 48,6%.

Není možné, abyste zítra začali stavět novou vzdušnou stáj, ale ze shora uvedených skutečností vyplývá několik otázek, na které si můžete sami odpovědět.

1. Mám dostatečně zastíněnou oblast, kde krávy leží a přežvykují ?
2. Je oblast, kde krávy tráví většinu času dobře ventilovaná ?
3. Měl bych zvážit zastínění krmného žlabu, aby měly krávy chuť jít žrát a nebalý se že se „upečou“ na slunci ?
4. Mělo by na mé farmě fungovat evaporativní ochlazování ?
5. Jestliže jsem minulý léto zaznamenal několik krav, které stály, zrychleně dýchaly, nežraly, nedojily, neřijily se, neměl bych pro ně letos něco udělat ?

Důležitost poskytnout adekvátní stáje pro udržení tepelného stresu na minimu se nedá přehlédnout.

Letní praktiky v inseminaci

Rozmrazování inseminačních dávek je oblast, které docela málo lidí věnuje náležitou pozornost. Doporučuje se pejetu rozmrazovat ve vodě teplé 32–35°C. Můžete si říci sami pro sebe: „Jestliže je voda teplá 35°C ideální pro rozmrazování pejety, nevidím žádný důvod proč bych za teplého počasí nemohl inseminační dávku rozmrazovat v inseminační pistolí nebo v kapse košile. Na těchto místech je teplota také okolo 35°C, takže to není velký rozdíl. Podíváte-li se do učebnice fyziky vašeho dítěte, zjistíte, jakého jste se dopustili omylu. Voda se používá, protože je dobrým vodičem tepla a rozmrazování probíhá velice rychle (asi za 10 sekund). To je nezbytné pro optimální přežitelnost spermií a vyšší zabřezávání. Vzduch nebo textilní materiál je špatným vodičem tepla. Rozmrazování v inseminační pistolí nebo v kapse košile bude trvat několik minut. Toto pomalé rozmrazování může ovlivnit zabřezávání.

Po rozmrazení byste měli být připraveni vložit pejetu do inseminační pistole. Jakou teplotu má vaše pistole? Měli byste přepravovat inseminační výzbroj v kufru auta nebo ji mít položenou na okně mléčnice mimo dosah přímých slunečních paprsků. Na slunci může teplota kovu snadno dosáhnout teploty přes 50°C. Vložíte-li inseminační dávku do takovéto pistole, „uvaří“ se část spermií a výsledkem bude špatné zabřezávání. Věnujte zvýšenou pozornost teplotě pistole.

Nestůjte na přímém slunci, abyste se vyhnuli zahřívání pejet. Zavedením těchto jednoduchých postupů do praxe se vyhnete poklesu zabřezávání v letních měsících.

Produkce versus reprodukce

Jestliže bude inseminační technik zapouštět ročně 3.000 krav a jestliže bude farmář dojit 100 krav den za dnem po dobu několika let, budou věřit, že určité postupy managementu ovlivňují reprodukci. Někdy se tato „dobrá víra“ potvrdí, když někdo provede řízený výzkum a výsledky převede do praxe. Na druhé straně některé z těchto postupů zapadnou do kategorie pohádek. Znam jednoho člověka, který je přesvědčen, že nebude mít dobrý den, pokud si ráno neobuje botu na pravou nohu dříve než na levou.

Výzkum zahrnující 125 chovů ve státě New York ukazuje některé faktory, které ovlivňují zabřezávání v chovu (viz tabulka č.4).

Tabulka 4. Vliv mléčné produkce na reprodukci

Mléčná produkce (rozdílnost od prům. stáda kg)	Rozdíl v březosti po 1. ins. (%)
- 900 kg a více	0
- 900 kg - 0	-6.3
0 - 900 kg	-11.1
900 kg a více	-20.5

Když se krávy rozdělily do čtyř skupin, krávy produkující 900 a více kg mléka nad průměr stáda měly o 20% nižší zabřezávání než krávy, které měly produkci o 900 a více kg nižší než průměr stáda. Krávy, které měly produkci o 0–900 kg vyšší než průměr měly zabřezávání o 11% nižší a krávy, které produkovaly o 0-900 kg méně než průměr měly zabřezávání o 6% nižší.

... z chovu SKOTU

Faktorů, které ovlivňují nižší zabřezávání, je mnoho a vybrat jen jeden není možné. Jeden z důvodů je nepochybně negativní energetická bilance. Často se sleduje vliv na zabřezávání podle jednotlivých byků. Pokud jsou použiti nejlepší býci na vysokoprodukční krávy, očekáváme vyšší procento zabřezlých.

Vysokoprodukční krávy mají také delší interval a servis periodu. To naznačuje, že krávy ve vysokoprodukční skupině mají říje déle po otelení než krávy ve skupině s nižší produkcí.

Vliv věku

Obecně řečeno, čím starší kráva, tím horší reprodukce. Ve výzkumu krávy 5–6leté měly o 6% nižší zabřezávání než dvouleté a 7leté a starší téměř o 15% nižší. Důsledkem je o 14 dní delší servis perioda u sedmiletých a starších krav než u dvouletých.

Velikost chovu má také určitý vliv na reprodukci, i když ne takový jako produkce. Chovy menší než 50 kusů měly o 4,7% vyšší zabřezávání po první inseminaci než chovy s více jak 90 kusy. Chovy 50–90 kusů mají stejné zabřezávání jako chovy nad 90 ks. V důsledku reprodukce mají větší chovy o 270 kg mléka vyšší produkci za laktaci než menší chovy.

Z této studie vyplývá, že vysokoprodukční krávy je třeba lépe krmít, starší krávy vyžadují vyšší pozornost a ve větších chovech je potřeba kvalitnější člověk na řízení reprodukce.

Vracejte peníze do vašeho chovu

Genetika, stejně jako babičky a úředníci, má dlouhou paměť. Vaše krávy vám každé ráno připomínají, jak jste vybírali býky před patnácti lety – dobře nebo špatně. Výběr byků, který děláte dnes, bude zodpovědný

za celkovou úroveň genetického potenciálu téměř 90% zvířat vašeho chovu v následujících třech generacích.

Producenti mléka, kteří opouštějí dobře plánovaný program inseminace, aby krátkodobě ušetřili (přirozená plemenitba), ignorují skutečnost, že dlouhodobá hodnota kvalitního genetického potenciálu a dobrého managementu reprodukce je mnohem vyšší než momentálně ušetřené finance. Dlouhodobý profit vyžaduje kontinuální investice ... cílený plemenářský program, který určuje chovný cíl a přináší chovu zvyšování profitu.

Dlouhodobé ztráty při špatně fungující reprodukci

Nefungující reprodukce zasluhuje samostatný řádek v tabulce vydajů. Ale není tomu tak.

- Dlouhé mezidobí zvyšuje produkci mléka za laktaci, ale snižuje produkci na den mezidobí, protože kráva stráví více dní v druhé části laktace, kdy je nižší produkce.
- Méně telat narozených každý rok znamená méně jalovic na prodej nebo pro zařazení do chovu. Zpomaluje se genetický pokrok.
- Nežádoucí vyřazování zvířat snižuje genetický pokrok.
- Zvyšuje se cena inseminace, protože je třeba více inseminací na zabřeznutí.
- Veterinární účet se zvyšuje v souvislosti se zvyšujícím se počtem kontrol a léčby krav do zabřeznutí.
- Dlouhá doba stání na sucho způsobuje nadměrnou kondici krav a větší zdravotní a reprodukční problémy.

S použitím zahraničních materiálů sestavil
Antonín Lopatář, 0606-750 785
alopatar@quick.cz

VÝŽIVA VYSOKOPRODUKČNÍCH DOJNIC VE VZTAHU K ONEMOCNĚNÍM SPOJENÝM S KETOZOU

Ketoza je metabolické onemocnění vznikající v důsledku nedostatečného zásobení organismu energií, kdy chybějící energie je získávána z tukových zásob v těle. Při štěpení tukových zásob vznikají v nadbytečném množství ketolátky, kterých přítomnost v organismu je přímým důkazem probíhajícího metabolického onemocnění – ketozy.

Pro přesnější vysvětlení vzniku ketolátek a energie při štěpení tuku uvádíme následující zjednodušené schéma :

TRIGLYCERIDY -- VOLNĚ MASTNĚ KYSELINY + GLYCEROL
(tukové zásoby těla)

↓
(zde vzniká potřebná energie pro organismus
a jako vedlejší produkt vznikají ketolátky)

↓
KETOLÁTKY
(kyselina acetocetová, aceton a betahydroxymáselná)

V praxi se s ketozou nejčastěji setkáváme v období kolem porodu t.j. asi 3 týdny před porodem a 6 až 8 týdnů po porodu. Je to období tzv. negativní energetické bilance, kdy na základě hormonálních pochodů před porodem některé dojnice přijímají méně krmiva a tím i energie z krmné dávky a proto organismus „chybějící energii“ začne získávat z tukových rezerv. Vzniká nejdříve lehčí forma ketozy tzv. subklinická ketoza, která může přerůst v klinickou, kdy je potřebné už dojnici předat k léčbě veterinárnímu lékaři.

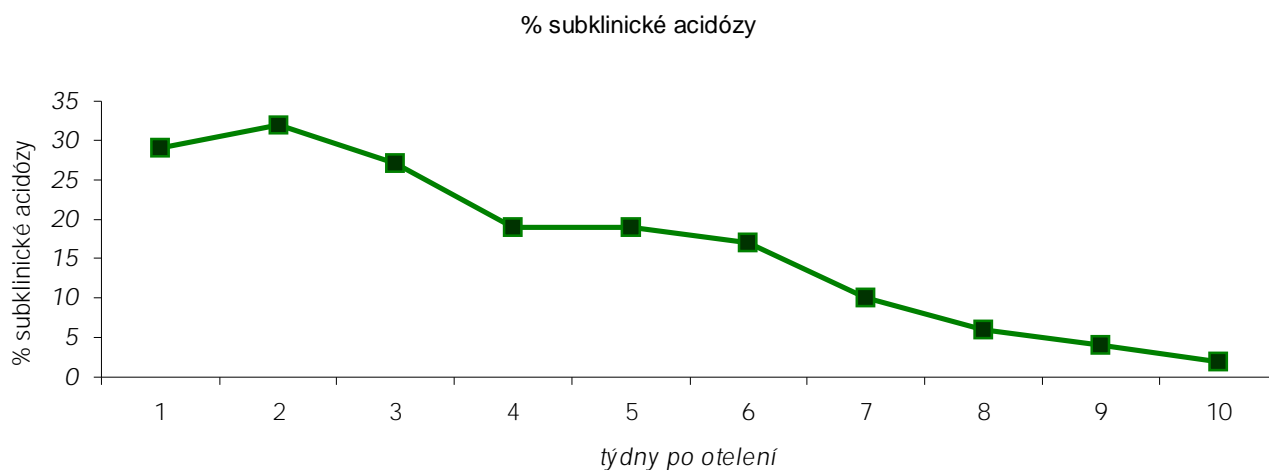
Ekonomické ztráty při probíhající ketoze ve stádě jsou obrovské. Každá ketoza je úzce spojena s delší servis periodou, horším zabřezáváním při první inseminaci, vyšší spotřebou inseminačních dávek na zabřeznutí, vyšší incidencí infekcí reprodukčních orgánů, abnormalním pohlavním cyklem a vznikem cyst na vaječnicích. Kromě negativního vlivu na reprodukci je zde taky patrný negativní vliv na užitkovost a vznik ostatních onemocnění jako je posun a přetočení slezu a vznik steatozy jater (syndrom tučných jater).

Přítomnost ketolátek v organismu jsme schopni zjistit z mléka, moči a krve. U nás se nejčastěji využívá detekce ketolátek v moči za použití diagnostických papírků Keto-phan a Penthaphan, kdy po odběru moči jsme schopni do 2 minut zjistit přítomnost ketolátek a dle

intenzity růžovo- fialového zbarvení jsme schopni i kvantitativně stanovit jestli jde o ketozu lehčí (1 až 2) nebo těžší (od 3 do 4) a na základě tohoto stanovení zahájit příslušná preventivní opatření. Je to metoda velice levná a v praxi dostupná. Jestliže chceme zjistit incidenci probíhající subklinické nebo klinické ketozy v našem stádě, je vhodné pravidelně provádět vyšetření moči na přítomnost ketolátek u všech otelených dojníc v období 7–14 dní po porodu po dobu nejméně 1 měsíce a potom získané výsledky zhodnotit. Jestliže zjistíme jen subklinické ketozy s intenzitou 1-2 a s incidencí do 30% z otelených dojníc a krmná dávka je správně optimalizována a dojnici přijímána v odpovídajícím množství, potom je vhodné preventivně ještě do krmné dávky zařadit antiketogenní aditiva jako je niacin, propylenglykol, sodná sůl propylenglykolu, calcium propionát atd. Jestliže intenzita probíhající ketozy ve stádě je ještě hlubší, potom je potřeba provést hloubkové přehodnocení nejen krmné dávky, ale celkových podmínek a přístupu k dojnícím v kritickém období kolem porodu.

Pro zajímavost zde uvádíme výsledky sledování ketolátek v mléce (incidence subklinické ketozy) u 5 stád v USA s průměrnou užitkovostí 12.500 kg mléka za normovanou laktaci (viz graf).

Graf: Výskyt subklinických ketóz v jednotlivých týdnech po otelení

Z uvedeného grafu vyplývá, že incidence subklinické ketozy u vysokoužitkových stád může být vysoká, a proto je vhodné zavést pravidelný režim z hlediska detekce ketolátek v organismu dojnice.

Doporučujeme vždy 1x týdně (každé pondělí) vyšetřit všechny dojnice otelené v daném týdnu a k tomu vyšetřit ještě všechny pozitivní dojnice z minulých vyšetřování a pravidelně vyšetřovat až do úplného uzdravení, kdy test na ketolátky je negativní (nezměněné žluté zbarvení na diagnostickém papírku). Zavedením tohoto programu jsme schopni detekovat až 90% všech dojníc se subklinickou ketozou.

Příčin vzniku ketozy a vzniku ostatních s ní souvisejících onemocnění je mnoho a proto se zde budeme snažit uvést jen příčiny nejčastěji se vyskytující v praxi.

1. Kondice krav

Dojnice s kondicí 3,75 a více před otelením mají nižší příjem krmiva a větší predispozice ke vzniku metabolických onemocnění v období kolem porodu jako je hypocalcémie, ketoza, posun a přetočení slezu, acidoza.

... z chovu SKOTU

2. Výživa dojnic před porodem

- neadekvátní příjem krmné dávky – použitím méně kvalitních krmiv (zdravotně závadných, nechutných). Nastává nižší příjem všech potřebných živin a tím možnost vzniku metabolických onemocnění (ketoza, acidoza);
- živinově nevyrovnaná krmná dávka (nadbytek nebo nedostatek NL degradovatelných a nedegradovatelných, energie ve formě škrobu, tuku, dostatek tzv. energie přední a zadní);
- dostatek efektivní vlákniny s cílem zachování optimální funkce bачору a prevence posunu a přetočení slezu;
- minerální výživa (optimalizace hladiny vápníku s cílem eliminovat všechny formy hypokalcémie a všechny onemocnění s ní související jako je např. posun slezu, atonie bачору, zadržetí lůžka, nedostatečné sevření strukového svěrače);
- dostatečná dotace mikroprvků a vitamínů;
- použití antiketogenních aditiv do krmné dávky za účelem eliminace ketozy.

3. Stres

Zabezpečit pro dojnice kolem porodu dobře větratelné, čisté, suché, pohodlné a prostorné ustájení v důsledku eliminace stresu z nevhodné technologie. Na straně druhé úplně eliminovat stres dojnic způsobený ošetřujícím personálem.

Při každém stresu totiž vzniká mobilizace energie v organismu, nastává nadbytečný výdej energie jako obrana vůči stresu a na straně druhé štěpení tuků za účelem doplnění této ztracené energie, takže u dojnic pod vlivem stresu zjišťujeme přítomnost ketolátek v organismu. Kromě toho každá dojnice v stresových podmínkách má nižší příjem krmiva a nastává imunologické oslabení dojnice s vyšší náchylností k infekcím, které potom můžou být příčinou vzniku sekundárních metabolických onemocnění jako je např. ketoza (při horečce je nižší příjem krmiva, z kterého potom může vzniknout už zmíněná ketoza).

V praktických podmínkách nejčastější příčinou vzniku metabolických onemocnění je nevhodná kondice krav, a proto je nutné pečlivě hodnotit kondici krav minimálně 1x měsíčně v jednotlivých skupinách krav a to ve skupině krav: stojících na sucho, po otelení, na vrcholu laktace a na konci laktace. Hodnocení kondice po otelení

ZÁVĚREM

Ketoza je metabolické onemocnění dojnic a vzniká, když příjem energie do organismu je nižší, než jeho aktuální potřeby. Organismus si chybějící energii zabezpečuje rozkladem tuků z tukových tělesných rezerv a při tomto rozkladu tuků vznikají jako vedlejší produkt ketolátky.

Základní 3 ketolátky jsou: kyselina acetoctová, betahydroxymáselná a aceton. Tyto ketolátky je možno detekovat v mléce, moči a krvi. V našich praktických podmínkách lze využít hlavně detekce ketolátek z moči diagnostickými papírky. Pravidelným sledováním incidence ketoz ve stádě jsme schopni předejít ekonomickým ztrátám hlavně v užitkovosti a reprodukci a taky vzniku ostatním onemocněním úzce souvisejícím s ketozou jako je např. acidoza, laminitida, infekce pohlavního aparátu, tuková degenerace jater atd.

je zvláště důležité z hlediska odhadu přítomnosti ketoz ve stádě, kdy většina dojnic rychle ztrácí své tělesné tukové rezervy, což je varujícím signálem a adekvátním důvodem pro hlubší sledování přítomnosti ketolátek v organismu dojnic.

Hubnutí dojnic po otelení má za následek vznik ketozy a souběžně s ní vzniká ještě nebezpečnější metabolické onemocnění a to je syndrom ztučněných jater (fatty liver).

Jde zde o paradoxní situaci, kdy dojnice když tělesně hubne, tak játra tuční. Nastává zaplňování jaterních buněk tukem, které se tím stávají nefunkční a při obsahu tuku v játrech nad 20% už nastává klasický průběh selhávání jater, čehož důsledkem je nižší užitkovost, nižší produkce pohlavních hormonů a nebezpečí jaterního selhání a ulehnutí po porodu, které bohužel většinou končí úhynem nebo nutnou porážkou. Nebezpečí tohoto onemocnění je v tom, že tuk, který se jednou uloží do jater, už tam zůstane a nedá se žádným léčebným postupem dostat z jater zpět. Takže po každém otelení nastává kritické období nebezpečí ukládání tuků do jater v závislosti na délce a hloubce probíhající negativní energetické bilance. Proto je nezbytně nutné pečlivě sledovat incidenci ketoz ve stádě a tím i incidenci možného vzniku syndromu tučných jater.

Z důvodu včasné eliminace poškození jater doporučujeme sledovat stav jaterní tkáně na jatkách a pečlivě hodnotit incidenci tukové degenerace jater a na straně druhé, při vážném podezření a nebezpečí vzniku dalších možných případů, je vhodné zavést systém sledování hladiny volných mastných kyselin (viz. schéma v úvodu článku) v krvi, kdy na základě hladiny těchto kyselin v období kolem porodu jsme schopni zjistit možné ohrožení jaterní tkáně z pohledu vzniku tukové degenerace.

Ketoza je velmi nebezpečné metabolické onemocnění dojnic, které většinou vzniká sekundárně jako důsledek jiného onemocnění (např. acidoza, laminitida) a na straně druhé je jen mezistupněm při vzniku jiného ještě závažnějšího onemocnění (např. tuková degenerace jater). Právě vzhledem k této provázanosti ketozy s jinými onemocněními je vhodné zavést program přesného sledování ketolátek v organismu dojnic a na základě zjištěných výsledků úspěšně eliminovat nejen výskyt ketoz, ale i ostatních onemocněním úzce souvisejícím s ketozou.

JAK MŮŽEME ŘÍDIT METABOLISMUS OTELENÝCH KRAV

Aby krávy úspěšně zahájily laktaci, musí prodělat dvě základní metabolické adaptace:

- musí zvýšit zásobu glukózy ve vemeni pro tvorbu laktózy (primárního regulátoru množství mléka)
- musí mobilizovat tukové zásoby, aby částečně uhradily zvýšenou potřebu energie a aby mohla probíhat syntéza mléčného tuku.

Játra hrají základní roli v prvním případě adaptace, ten druhý případ je může vážně poškodit. Pochopením těchto základních bodů máme částečně jasno v metabolismu oteletých krav.

Játra jsou jedním s nejméně metabolicky aktivních orgánů. Tvoří 1,5–2% váhy těla, ale zodpovídají za 25% metabolické aktivity. Je to proto, že všechny živiny absorbovány střevy procházejí právě játry. Z toho důvodu mají játra zásadní vliv na kvantitu a typ živin, které dodávají ostatním tkáním pro růst mléčné produkce.

JÁTRA JSOU KŘIŽOVATKOU

Játra jako křižovatka metabolismu jsou logicky místem pro regulaci během období před a po otelení. Výzkumy dokázaly, že velikost jater se během tohoto období téměř nemění, ale jejich metabolická aktivita stoupne až na dvojnásobek. Jednou z důležitých funkcí jater v tomto období je zvýšení produkce glukózy, jejímž prekurzorem jsou: kyselina propionová (produkovaná bachorem), aminokyseliny, laktát (odpadní produkt metabolismu) a glycerol (derivát vzniklý štěpením tuků). Kapacita jater pro syntézu glukózy z aminokyselin (zdrojem je krmivo a přestavba tělní svaloviny) se zdvojnásobí den po otelení ve srovnání se středem doby stání na sucho.

Produkce glukózy v játrech je velmi dynamická. Krávy, které přestanou žrát, omezí její tvorbu během jednoho dne až o 50%. To je důvod, proč je nutné důsledně sledovat krávy po otelení a jakékoliv nechutenství a jiné problémy okamžitě řešit.

Další důležitou metabolickou adaptací je mobilizace tukových rezerv pro částečnou úhradu produkce mléčného tuku a potřeby energie. Tyto zásoby jsou transformovány na těkavé masné kyseliny a ty jsou prekurzorem mléčného tuku v období prvního týdne po otelení až ze 40%.

Játra zpracovávají těkavé masné kyseliny (TMK) třemi způsoby:

1. TKM jsou zpracovány na glukózu (zdroj energie).
2. TKM se mohou ve formě lipoproteinů (VLDL) stát „nosičem“ tuků v krvi.
3. TKM se transformují na tuk v jaterní tkáni.

Tučná játra však způsobují horší syntézou glukózy a detoxikaci čpavku na močovinu.

HLAVNÍ CÍLE

Metabolismus TMK během přípravy na otelení a po porodu je hlavním faktorem ovlivňujícím zdravotní stav jater, kapacitu jater k produkci glukózy, výskyt metabolických problémů a úroveň nasazení mléka v první fázi laktace.

Zde jsou dvě primární strategie:

- snižte zásobu TMK (tuku) v játrech řízenou výživou.

- zvyšujte kapacitu jater k bezproblémové transformaci TMK na energii a nebo na lipoproteiny.

Velmi dobrá péče o krávy před a po otelení v kombinaci s výborným řízením krmení, které zvyšuje příjem sušiny, to je 80–90% potenciálu první strategie.

Niacin (6 až 12 gramů za den) pomáhá při snižování koncentrace TMK hlavně u tučných krav. Glukogenní prostředky jako např. propylenglykol snižují koncentraci TKM a B-hydroxybutyrátu (keton v krvi). Propylen glykol efektivně podávejte nuceným nápojem (drenchingem).

Jak zvýšit kapacitu jater pro lepší zpracovávání TMK oproti jejich akumulaci v jaterní tkáni? Nejlepší cestou je podpořit transformaci TMK na energii a export v podobě triglyceridů a lipoproteinů zpět do krve.

POTŘEBUJETE AMINOKYSELINY

Přetváření TMK v játrech na glukózu (zdroj energie) je citlivé na zásobu carnitinu. Carnitin je quasi-vitamín potřebný pro transport TMK do energetického centra buněk - mitochondrií. Carnitin může být dodáván dietou a nebo syntetizován z lysinu a methioninu. Tyto dvě aminokyseliny jsou nejméně limitující pro tvorbu mléka.

Další cestou je export TMK do krve ve formě triglyceridů a lipoproteinů. Kapacita přežvýkavců pro syntézu lipoproteinů je mnohem menší, než je tomu u nepřezýkavých. Podle vědeckých pokusů infuze methioninu a lysinu má pozitivní vliv na tvorbu lipoproteinů v játrech.

... z chovu SKOTU

Dodáváte cholin ?

U některých nepřežvýkavých kopytníků došlo k tukové degeneraci jater, pokud jejich strava neobsahovala quasi-vitamín cholin. Cholin (jako fosfatidylcholin) je potřebný pro nervovou soustavu jako komponent buněčných membrán. Dále je nutný pro syntézu a sekreci lipoproteinů (VLDL). To je důvodem, proč je metabolismus krav před a po otelení citlivý právě na příjem cholinu. Přežvýkavci získávají cholin mikrobiální syntézou v bacheru. Cholin, pokud je přidáván do krmiva, musí být v „chráněné

formě“, v bacheru by se jinak rozložil. Z pokusů vyplývá, že čím větší množství cholinu se přikrmuje kravám od 21 dní před porodem a do 63 dní po porodu, tím více se snižuje obsah tuku v játrech.

Z časopisu Hoard´s Dairyman, květen 2001
přeložil Lumír Dvorský, 0602- 515 176
genoservisfm@iol.cz

SYSTEM CHOVU MASNÉHO SKOTU

V roce 1975 se uskutečnil první dovoz specializovaného masného plemene do tehdejšího Československa (1.500 ks herefordských jalovic), následován v roce 1990 dalšími dovozy až do současného stavu, kdy je chováno 12 masných plemen s počtem čistokrevných zvířat kolem 10 tisíc kusů. Dnes po prakticky po 26-leté historii chovu masného skotu u nás se zdá být na první pohled velmi jednoduché poradit „jak na to“ – jak chovat úspěšně zvířata v masném systému, navíc pokud již o tom bylo popsáno několik tun papíru. Prakticky je ale velmi svízelné jak současně poradit chovateli, který je na špičkové úrovni (a kolikrát by on sám mohl radit) a současně chovateli, který se s pojmem masný skot setkává poprvé.

Masným skotem rozumíme zvířata chovaná s cílem vyrábět maso. Za tímto účelem byla vyšlechtěna a jsou šlechtěna speciální masná plemena. Tato plemena jsou pak schopná v konkrétních podmínkách poskytnout buď více masa nebo maso kvalitnější než plemena s kombinovanou užitkovostí nebo plemena mléčná. Specifickou skupinou masných plemen jsou tzv. hobby plemena, která se chovají stejným systémem jako plemena masná, ale u nichž není hlavním cílem chovu produkce (ani masa ani mléka), ale důvodem jejich chovu je většinou chovatelský zájem nebo ekologie. V našich podmínkách rozlišujeme širší kategorii nazvanou skot (krávy) bez tržní produkce mléka (BTPM). Tato populace zahrnuje mimo zvířat masných plemen i plemenice mléčných nebo kombinovaných plemen připuštěná bykem masného plemene. Ale například v EU musí mít masná kráva alespoň 50% krve masného plemene (musí být F1) aby si „sáhla“ na dotační podporu. Je to dáno tím, že takovéto matky nejsou předmětem spekulativního přesunování mezi dojnými a mléčnými stády a tím, že jejich potomstvo (mající 75% krve masného plemene) má všechny typické znaky masných plemen.

V ČR je typická kráva BTPM chována v zimním období ve stáji nebo lehkém přístřešku a po celou dobu pastevního období se pase. Tele, které se jí narodí, se od ní neodstavuje, ale

zůstává pod matkou až do věku 6-8 měsíců. Jeho hlavním zdrojem výživy je do cca 4 měsíců mateřské mléko. Po odstavení se býčci vykrmují až do porážkové váhy, která je dána plemennou příslušností. Jedná se o buď intenzivní výkrm (naprostá většina plemen) nebo o pastevní výkrm (pouze extenzivní plemena – většinou volci). Odstavené jalovice se třídí na chovné a na žírné. Žírné potkává stejný osud jako býčky, chovné jalovice se odchovávají a zapouští se ve věku 14-24 měsíců.

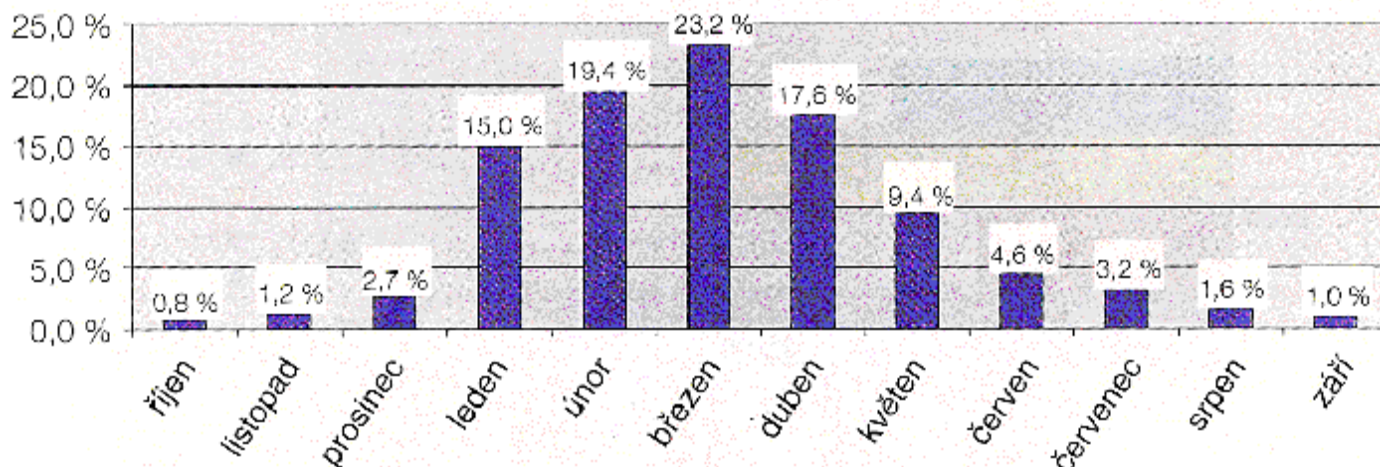
Zajištění reprodukce v masných stádech je většinou kombinací inseminace a přirozené plemenitby. Býci do přirozené plemenitby jsou vybíráni z mladých odstavených býčků, kteří prochází testem vlastní užitkovosti na odchovných nebo u chovatelů. Podíl přirozené plemenitby na zajištění reprodukce činí od 65 do cca 85%.

Chov masného skotu má několik „věčných“ otázek na které neexistuje správná odpověď, i když ji zejména začínající chovatelé striktně vyžadují. Stačí se zmínit o volbě plemene, o čistokrevné plemenitbě nebo křížení, o oplocení pastvin a technice pastvy a v neposlední řadě i o sezónním telení. Jako příspěvek do diskuse bych na tomto místě napsal pár slov o sezónním telení.

Sezónní telení je systém, který se nejvíce blíží tomu, jak by se zvířata chovala a jak by jejich reprodukce vypadala ve volné přírodě. Zvířata se telí v měsících leden až květen po relativně chudších zimních měsících (eliminace těžkých porodů) a matky s telaty optimálně využijí pastevní porost, aby se pak telata na podzim odstavila ve vysokých vahách. Mluví pro něj dva hlavní argumenty – prvním je kumulace pracovních operací vyžadujících lidskou práci do předjarního období a druhým je schopnost matek i telat využít pastevní sezónu a svůj růstový potenciál. Tento systém má ale i své nevýhody spočívající vesměs v jeho chybném zvládnutí (vysoké ztráty telat v důsledku infekčních onemocnění, problémy s telením při nezvládnutí výživy, špatný odchov celého ročníku jalovic, nízká březost, apod.) – každá chyba se projeví na velkém počtu zvířat, které jsou ve stejném stadiu reprodukce. Obchodní nevýhodou je kumulace odbytu zvířat do jednoho období, a tím i kumulace tržeb na konci roku (je zde souběh s prodejem zástavových telat a negativně selektovaných dospělých zvířat). Chovatelsky tento systém vyžaduje větší odpovědnost, ale je svým způsobem jednodušší, protože v daném období provádí chovatel ve stáde pouze jednu nebo dvě klíčové činnosti, na které se může soustředit.

... z chovu SKOTU

U většiny plemen tento systém převažuje (viz graf plemeno charolais –rozdělení porodů dle měsíců) a v měsících leden až květen se rodí největší procento telat.

Možný model sezónního telení by mohl vypadat následovně:

- rok začíná telením jalovic v lednu až únoru.
Je nanejvýš vhodné telit jalovice ve stáji, aby všechny porody probíhaly pod kontrolou a předešlo se zbytečným ztrátám telat i jalovic. Začátek roku je vhodný proto, že jalovice je možno z větší části inseminovat býky vyznačujícími se snadnými porody. A to v době kdy jsou ještě ve stáji (tj. v březnu a dubnu loňského roku).
- na telení jalovic plynule navazuje telení krav, které končí v dubnu
(toho dosáhneme nasazením dostatečného počtu býků v přirozené plemenitbě po omezenou dobu – od května do cca poloviny června). První otelené krávy a téměř všechny jalovice je možno inseminovat ve stáji (cca do konce dubna). Důvodem je použití kvalitních plemenů pro produkci jalovic určených k dalšímu chovu a nebo produkce plemenných býků.
- zvířata se na pastvu vyhání rozdělena minimálně do třech stád.
Stádo matek s jalovičkami, stádo matek s býčky a stádo mladých jalovic (dle plemene jsou buď již připuštěné nebo se budou připouštět až v druhém roce). Toto zajistí, že se zvířata není nutno na pastvě manipulovat, pouze na konci června se musí ze stáda matek s jalovičkami stáhnout plemenní býci.
- v měsíci září až říjnu se od matek odstavují telata
(vzhledem k rozdílu v mléčnosti mezi prvotelkami a staršími kravami a vzhledem k rozdílu v termínech telení jsou telata relativně vyrovnaná) a vyšetřuje se březost, jalové krávy se před zimováním porazí, býčci se převádí s žírnými jalovičkami do výkrmu.
- stádo zimuje v minimálně třech skupinách
- odstavené jalovičky na dobré úrovni výživy (aby dokončili svůj vývoj), březí krávy a jalovice na normální výživě, která přechází cca 2 měsíce před otelením do restriktivní (zamezení těžkých porodů), a plemenní býci
- rok opět začíná telením jalovic, které jsme loni nainseminovali.

Tento model v praxi v několika podnicích funguje, ale jde pouze o jednu variantu, která optimálně kombinuje inseminaci a přirozenou plemenitbu. V praxi může mít sezónní telení více podob a vždy je zvážit všechna pro a proti a učinit rozhodnutí.

Tip – na tomto místě bychom Vás chtěli seznámit vždy s něčím zajímavým co nás zaujalo do té míry, že považujeme za rozumné věnovat tomu několik řádek. Vesměs se jedná o postřehy získané u Vás chovatelů – a je tedy na Vás jak s nimi naložíte.

Bliží se doba, kdy budou chovatelé masných stád manipulovat se zvířaty, a to ať už kvůli zdravotním zkouškám na výstavě, kterých se letos urodilo, nebo kvůli prodeji zástavu. Optimální je pokud je možno takou činnost provést v klidu bez zbytečného stresování zvířat a s co pokud nejmenšími ztrátami na ošetřujícím personálu.

Ing. Pavel Šeliga má na své farmě ve Vrběticích (cca 15 km z Valašských Klobouk) vybudováno stabilní fixační zařízení, které mu umožňuje relativně v klidu manipulovat se zvířaty přímo na pastvě. Vzorem byla podobná zařízení ve světě a myslím, že každý kdo uvažuje o tomto řešení by si měl udělat čas a vidět jeho „chytačku“.

... z chovu SKOTU

PLEMENO PIEMONTESE

je jediným italským plemenem, které překročilo hranice a které si získává v posledních desetiletích významnou pozici mezi světovými masnými plemeny. Počet chovných krav registrovaných v plemenné knize se v Itálii za posledních deset let zvýšil o 42% a překročil šedesát tisíc. Celkem je chováno 200 tisíc čistokrevných krav. Pro plemeno je charakteristické tzv. „dvojitě osvalení“, které je v kombinaci s vysokou výtěžností masa a nízkým podílem tuku výborným předpokladem pro výkrm.

Plemeno má své kořeny v oblasti severozápadní části Itálie v podhůří Savojských Alp. Zde se zvířata chovala v primitivním kombinovaném typu maso-mléko-tah salašnickým způsobem (tj. v zimním období ve stájích v podhůří a v letním období byla vyháněna na horské pastviny). Od 20-tých let tohoto století se vybírala z populace zvířata s nadprůměrným osvalením, od 70-tých let se datuje počátek intenzivní plemenářské práce zaměřené na typické masné plemeno středního rámce, s vynikajícími parametry konverze živin, jatečných a výkrmových vlastností. V roce 1985 vzniklo genetické centrum piemontského skotu v Carrù. Důraz ve šlechtitelském programu je kladen zejména na snadné telení, na nadprůměrné osvalení při jemné kostře a na přírůstek.

BAFFO

- byk vhodný na jalovice
- TOP v Itálii dle masného indexu
- špičkové osvalení i přírůstek
- užitkové křížení a nižší stupeň převodného křížení

BOONO

- univerzální byk
- TOP v Itálii dle chovného indexu
- vysoce prověřeny
- čistokrevná plemenitba i vyšší stupeň převodného křížení
- velmi dobrý plemenný typ potomků

Plemeno je středního tělesného rámce s hmotností dospělých krav kolem 600 kg a u býků kolem 900 kg. Kohoutková výška v dospělosti je 125, respektive 135 cm. Zvířata mají jemnou kostru a kůži, matky jsou dlouhověké (průměrný věk matek zapsaných v plemenné knize je těsně pod hranicí 7 let) s dobrými mateřskými instinkty. Plemeno je středně rané a při odpovídající výživě jalovic se běžně poprvé telí ve věku 25-30 měsíců. Býci dosahují jatečnou zralost v 15-18 měsících ve váze 600-750 kg, jalovice v 14-15 měsících ve váze 450-500 kg. 90% zvířat je zařídováno dle S.E.U.R.O.P systému do tříd S a E, při jatečné výtěžnosti 65 a více % u býků a 60% u jalovic.

Celosvětově, ale i u nás je plemeno hojně používáno pro křížení s dojným skotem, kdy ze strany matek se přenáší rámec a ze strany otce výborné osvalení a předpoklady pro výkrm (kříženci při porážkové váze nad 600 kg dosahují výtěžnosti 60%, aniž by jevil sklon k ukládání tuku). V dojných stádech je ideální kombinací použití piemontských býků na jalovice a málo rozvinuté krávy, doplněné býky plemene belgické modré na zbyvajícím plemenice.

V užitkových a převodných systémech bez produkce mléka je rozhodující vlastností nenáročnost chovu (klidný temperament, chodivost, vysoká konverze krmiva) a výborná prodejnost zástavu. Plemeno je ideální do „C“ pozice (finální křížení). V poslední době se uplatňuje i pro použití na jalovice jiných masných plemen, hlavně většího rámce, pro bezproblémové „první“ telení.

Chov plemene v čistokrevné podobě je investicí do budoucnosti. Chovatel má záruku vysoké prodejnosti zvířat při dobré dostupnosti kvalitní genetiky. Vzhledem k úzké spolupráci Genoservisu a.s. a italské národní asociace piemontského skotu (ANABORAPI) jsou chovatelům k dispozici všechny nezbytné informace.

... z chovu SKOTU

Zvířata, jejichž inseminační dávky nabízíme, nemají v ČR konkurenci, a jedná se o špičkové plemenyky prověřené přímo v Itálii.

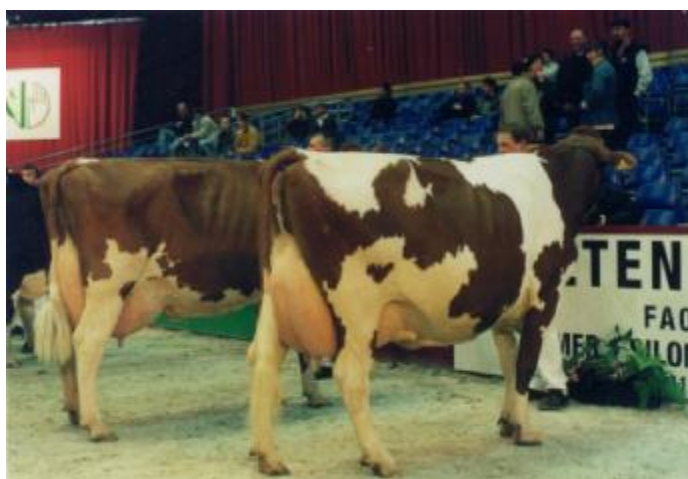
Jméno byka	St. registr.	Otec	Prověření	Masný ind.	Chovný ind.	Osvalení	Přirustek	Snadnost telení	Telení dcer	Plem. typ
Tyson	ZPI 209	Quinto	Itálie	111+	120++	126++	116+	88-	117+	106
jednička dle chovného indexu v Itálii, byk se špičkovým osvalením, většího rámce, nevhodný na jalovice, otec další generace matek										
Tuono	ZPI 286	Bauli	Itálie	107	106	109	108	100	102	114+
v Itálii velmi používaný a vysoce prověřený byk, lehce nadprůměrný ve všech hodnotách, ideální volba pro plošné použití										
Vialli	ZPI 287	Pedro	Itálie	120++		115+	113+	111+		114+
zakladatel linie, dva roky jednička v masném indexu, otec další generace býků pro užitkové křížení,										
Baffo	ZPI 285	Tuono	Itálie	119+		110+	114+	112+		117+
speciální byk na jalovice, lehké porody, výborné osvalení a růst potomstva, vynikající původ ze strany otce										
Zeus	ZPI 198	Panter	ČR	importovaný byk, vynikající linie, vhodný na krávy do převodného křížení						
Luigi	ZPI 186	Omero	ČR	importovaný byk z SRN, plně italský původ, snadné telení, jalovičky nevhodné k dalšímu chovu						

Kontakt: Pavel Káčer, 0602-755 166
masny.skot@atlas.cz

PLEMENÁŘSKÉ POSTUPY A JEJICH VÝSLEDKY V ČERVENOSTRAKATÉ POPULACI

Mít vizi a určitou představu o budoucnosti je důležité pro všechny oblasti života, ale o její míře úspěšnosti a „realizovatelnosti“ rozhoduje rovněž umění hodnotit co nejpřesněji současnost a umět se poučit z minulosti. V následujícím příspěvku bych chtěl prezentovat některé výsledky dosahované v rámci červenostrakaté populace.

Je dobře známo, že chovný cíl pro český strakatý skot v plemenářském programu firmy Genoservis a.s. je výrazněji zaměřen na dojnější typ. Kombinovaný užitkový typ mnohým chovatelům v našem regionu přestal vyhovovat zejména z důvodů specializace na výrobu mléka, která s sebou přinesla změnu technologií a v některých případech i ukončení klasického výkrmu skotu. Ne všechny naše postupy a metody, které považujeme za důležité k co nejrychlejší realizaci našeho chovného cíle, jsou doposud plně v souladu se stanovisky Svazu českého strakatého skotu. Mnohokrát tyto problémy byly diskutovány na několika úrovních, bohužel bez výraznějšího výsledku. Znamé přísloví, že „řeči se mluví a voda teče“ začali naplňovat sami chovatelé tím, že začali svůj chovatelský cíl realizovat praktickými kroky. Že se nejedná pouze o chovatele z našeho regionu, jejichž výsledky můžeme porovnat v tab.1., zjistíme pohledem na oficiální TOPku fleckvieh v Rakousku, kde mezi prvními 20 býky podle indexu mléčné užitkovosti (MW), je 12 býků holštýnských, 6 býků montbelliard a 2 býci fleckvieh.

Přednosti exteriéru dojnějšího typu – vyšší rámec a kapacitní vemen s výbornou zadní výškou i předním upnutím (Brusel 2000)

... z chovu SKOTU

Tab1. Přehled chovatelů plemene české strakaté a RED holštýn v regionu a.s. Genoservis

Č. SPE	NÁZEV CHOVATELE	Příklady otců	OTCI RED		OTCI ČESTR		ROZDÍL	
			ks	kg ml.	ks	kg ml.	C - R	
701 458	HALBI Chomýž	RED 181,237,206 BJR141,HB276,MOR44	34	5172	5	4415	+	757
704 559	DV Polanka	RED155,158,ADONIS,JOHNSON,PHIDAU LB350,354,HG23,REN387,RDA197,UF31	128	7398	34	6905	+	493
705 519	ZD Dolany	RED 233,257,258,JOHNSON BJR136,HM9,HG23,REZ201,235,238,300	97	6357	26	5540	+	817
705 623	RD Žerotín	RED 218,233,240,258, RAD31,POL5	17	6559	6	6207	+	352
705 567	ZD Mor. Huzová	RED 218,233,236,240,241,263 LB350,RAD31,REZ300	30	5579	3	4437	+	1142
706 579	ZP Otice a.s.	RED 183,206,227,233,258,262 HB287,LB350,RDA197,REZ238,300	80	7241	151	6313	+	928
706 513	Březovská a.s.	RED237,RED258,SENTRY ARK189,RDA197,EB393	7	5452	66	4630	+	822
706 421	HESAKO	RED237,155,233,SENTRY EB393,HB287,RDA197	8	6344	64	5303	+	1041
706 416	Agroproduktiva	RED88,155,233,SENTRY LB350,354,LC304,RAD44	8	6053	6	5587	+	466
708 522	ZD Dřevohostice	RED237,241,258,PHIDEAUX,SENTRY CAN1,HG23,LB350,RAD17,ZEL48	24	5186	99	4377	+	809
708 534	Agrochov Jezernice	RED237,241,258,PHIDEAUX,JOHNSON BJR141,EB393,HG23,LB350,ULK441	16	6311	83	5751	+	560
708 539	ZD Kokory	RED233,237,254,261,262,282 BA32,EB393,LB350,RAD17	11	6448	81	5911	+	537
708 390	Luboměř	RED155,233,255,PHIDAU BJR292,FZ218,HG23	13	5779	60	5440	+	339
709 543	ZD Jedlí	RED187,208,223 BD59,HG23,48,HM11,LB350,MOR 044	71	3720	45	3381	+	339
710 512	VSACKO Hovězí	RED 187,206,227,237 BJR130,136,HG23,ME111,REZ 201	47	4598	65	4052	+	546
710 537	ZD Liptál	RED206,227,237 BD59,HG23,LB350,RAK139	31	6101	36	5002	+	1099
710 558	ZD Ratiboř	RED155,233,237,JOHNSON,PHIDAU BJR130,136,HG23,ME111,MKM164,198	131	6157	133	5683	+	475
CELKEM			753	5909	645	5231	+	678

Pozn.: Byly hodnoceny pouze prvotelky, které mají ukončenou nebo dopočtenou 1. laktaci v roce 2000, 2001.
Do hodnocení byly zařazeny i vyřazené prvotelky s normovanou laktací

Rozdíl v užitkovosti mezi dcerami obou skupin se již stabilně pohybuje mezi 600-800 kg mléka. Hranice rozdílu se pak pohybují podle chovů od 300 kg do více jak 1000 kg mléka.

Od výše jmenovaných chovatelů rovněž pochází plemence, které se umístily v TOP 100 prvotetek po otcích C,R a RF, které ukončily normovanou laktaci v období od 1.7.2000 do 30.6.2001 a které jsou zapojeny do KU prováděnou Genoservisem a.s.

... z chovu SKOTU

Tab2.: TOP 50 prvoteků po otcích C,R a RF

poř.	chovatel	č. dojnice		plem.	O T E C		Jméno otce	PH kgB	stáj index	p l	mléko kg	tuk %	bílk. %	bílk. kg
1	DV POLANKA N.O.	101438	704	R63C	NX	664	JOHNSON	23	147	1	11142	3,80	3,20	354
2	ZD JAVORNIK TICHA	100059	704	R65C	RED	182	KARMELLO	9	143	1	9661	4,30	3,50	336
3	DV POLANKA N.O.	101407	704	R69C	RED	158	POWERPACK-RED	-1	133	1	11038	3,50	2,90	316
4	ZP OTICE	103178	706	R64C	RED	258	FASCION	11	131	1	9568	3,80	3,30	316
5	ZD JAVORNIK TICHA	100048	704	R69C	RED	182	KARMELLO	8	134	1	9176	4,10	3,40	316
6	ZD JAVORNIK TICHA	2360	764	R58C	RED	263	DAIMONT	10	130	1	8410	4,60	3,80	316
7	ZP OTICE	103059	706	R63C	RED	233	NOZ RED	8	128	1	9077	3,30	3,40	313
8	DV POLANKA N.O.	101410	704	R62C	NX	728	PHIDEAUX*RC*TL	2	129	1	8709	4,10	3,50	309
9	DV POLANKA N.O.	101493	704	R72C	NGA	237	SENTRY	8	127	1	8811	4,10	3,50	305
10	DV POLANKA N.O.	105621	704	R82C	NX	664	JOHNSON	26	124	1	10243	3,30	3,00	303
11	ZP OTICE	47353	766	R64C	RED	227	RUDI	0	122	1	9427	3,20	3,20	303
12	ZP OTICE	47426	766	R61C	RED	227	RUDI	20	122	1	8796	3,00	3,40	302
13	ZP OTICE	47349	766	R69C	RED	227	RUDI	0	121	1	8918	2,90	3,40	301
14	OD DLOUHA LOUCKA	102753	705	C69H	BJR	276		0	162	1	8580	4,00	3,50	300
15	LUDVIK PESEK	100739	705	C100	CAN	1	CANARI	11	0	1	8436	3,60	3,60	300
16	RD CERVENKA	108910	705	C85R	AMT	3	ELECTRO	10	133	1	8217	3,30	3,70	300
17	ZD RENOTY	5976	705	R81C	RED	182	KARMELLO	16	137	1	9096	3,50	3,30	299
18	DV POLANKA N.O.	101420	704	R63C	NX	728	PHIDEAUX*RC*TL	8	125	1	8641	4,20	3,40	298
19	DV POLANKA N.O.	101383	704	C72R	LB	354		14	138	1	9210	3,90	3,20	297
20	ZD JAVORNIK TICHA	100053	704	R66C	RED	182	KARMELLO	7	125	1	8746	4,00	3,40	296
21	DV POLANKA N.O.	101415	704	R80C	NX	728	PHIDEAUX*RC*TL	6	122	1	7898	4,10	3,70	295
22	ZD JAVORNIK TICHA	100029	704	R57C	RED	182	KARMELLO	3	123	1	9300	4,10	3,20	294
23	AGROCHOV JEZERNICE	22076	768	C79H	REZ	235		0	152	1	7746	3,60	3,80	292
24	ZD KOKORY	22616	768	C74RA	LB	350		15	142	1	8255	3,20	3,50	291
25	RD CERVENKA	105950	705	C100	UF	5		21	137	1	7978	4,50	3,60	290
26	RD CERVENKA	107982	705	C100	AMT	3	ELECTRO	15	136	1	8426	3,80	3,40	289
27	DV POLANKA N.O.	101395	704	R80C	NX	728	PHIDEAUX*RC*TL	14	121	1	9759	3,50	3,00	288
28	ZD RENOTY	5946	705	R81C	RED	182	KARMELLO	15	136	1	9569	3,00	3,00	288
29	ZP OTICE	103121	706	C53R	RDA	203	TANO-ET	11	128	1	9492	3,00	3,00	286
30	ZP OTICE	47484	766	C77R	HB	287		22	128	1	8292	2,80	3,40	286
31	DV POLANKA N.O.	101459	704	R66C	NX	451	FACTOR	10	119	1	7826	3,70	3,60	285
32	DV POLANKA N.O.	101485	704	R56CA	NX	664	JOHNSON	10	118	1	8949	4,10	3,20	284
33	ZP OTICE	47466	766	C80R	REZ	238		20	128	1	8662	3,50	3,30	284
34	ZD KOKORY	20209	768	C81A	ZEL	37		10	143	1	8049	3,20	3,50	284
35	ZP OTICE	47401	766	C69AR	HB	287		15	126	1	8421	4,10	3,40	283
36	ZP OTICE	103157	706	R69C	RED	233	NOZ RED	6	116	1	8172	2,70	3,50	283
37	DV POLANKA N.O.	101488	704	C50H	NGA	237	SENTRY	13	123	1	8164	4,40	3,50	283
38	AGROCHOV JEZERNICE	22080	768	C68AR	LB	350		13	139	1	7332	3,60	3,80	280
39	DV POLANKA N.O.	101416	704	C62RA	LB	354		15	131	1	7841	4,20	3,50	278
40	BOUZOVSKA ZEM.SP,a.s	28238	705	R88C	RED	199	COMPAGNON	0	126	1	7778	3,40	3,60	278
41	ZD RATIBOR	1	750	R50CA	RED	233	NOZ RED	5	128	1	8400	3,60	3,30	277
42	ZP OTICE	47365	766	R56CA	LB	350		0	111	1	8344	2,60	3,30	277
43	TAGROSa.s.TROUBELICE	104057	705	R63CA	RED	225	SOLHIL	0	131	1	8200	3,90	3,40	277
44	AGRONET SMOLKOV	50472	766	C72RA	LB	350		8	138	1	7473	4,00	3,70	277
45	HANACKA Z.a.s.DOLANY	25100	705	C50H	NX	664	JOHNSON	11	151	1	8946	4,60	3,10	276
46	ZD JAVORNIK TICHA	100066	704	R50X	RED	182	KARMELLO	4	121	1	8587	3,60	3,20	276
47	ZP OTICE	47467	766	C75R	HB	284		15	124	1	8121	2,90	3,40	276
48	ZP OTICE	47342	766	C100	ZEL	48	ZITAT	14	126	1	8671	3,20	3,20	275
49	ZD HNOJICE	102067	705	R64C	RED	218	LICORICE RED	-4	121	1	8490	3,20	3,20	275
50	HANACKA Z.a.s.DOLANY	25131	705	R58C	NX	664	JOHNSON	14	136	1	8048	4,20	3,40	275

... z chovu SKOTU

Hodnoceno bylo celkem 2.488 kusů prvotetek po otcích C,R a RF, z toho po otcích R a RF 521 kusů, což je 21%. V TOP100 pak jejich zastoupení vzrostlo na 54% a v TOP50 na 62%.

Nejčteněji zastoupené podniky a otci plemenic viz tab. 3:

V pozici děda (OM) se u devíti prvotetek objevil býk MKM 164, který rovněž v TOP100 krav na 2. a vyšší laktaci měl nejpočetnější zastoupení – 12 dcer. Nejlepších sto prvotetek je celkem po 43 otcích, z toho je 26 po otcích plemene C a 17 po otcích R a RF.

Tab.3: Zastoupení otců plemenic v jednotlivých podnicích

Podnik	ks	OTCI	ks	z dcer (%)
DV Polanka n.O.	24	RED 182	9	18
ZP Otice a.s.	20	NX 664 Johnson	9	16
ZD Javorník Tichá	10	NX 752 Phidaux	8	15
		LB 350	8	2

Dosahované výsledky ukazují jen malou část, která teprve s mnoha dalšími skutečnostmi utvoří celkový obraz o stavu červenostrakaté populace skotu. Mimo vyšší mléčnou produkci s sebou přilítí dojné krve pomocí býků red holštýn do populace českého strakatého skotu přináší v oblasti exteriéru zejména zvýšení rámce a lepší utváření vemene. Na straně druhé se mírně snižuje procento složek mléka a zmenšuje se osvalení. Jestliže chtějí být chovatelé úspěšní, nemohou se ale spokojit pouze s volbou pro ně vhodného plemene. Dobře odvedená práce v plemenářské nadstavbě u svého stáda ve svém důsledku vede k výraznému ekonomickému profitu při relativně nízkých nákladech, i když efekt se projeví v delším časovém horizontu oproti např. výživě.

Výběr konkrétních plemenů do přípařovacího plánu je vysoce zodpovědná práce a nelze jej zúžit na žebříček podle jednoho znaku, nejčastěji PH kg bílkovin. K prvnímu kolu výběru širšího okruhu vhodných býků slouží především souhrnné selekční indexy, které nejkomplexněji ohodnotí plemeníka. V druhém kole pak lze zohledňovat cenu dávky, hranice nezávislých proměnných pro důležité znaky a ve chvílích rozhodnutí mezi dvěma téměř stejnými býky přihlídnout k ekonomickému indexu, který na základě produkčních znaků (PH mléka a PH kg bílkovin) a opakovatelnosti určí býka s vyšším ekonomickým potenciálem.

Další krok, individuální přípařovací plán, je možné koncipovat z mnoha hledisek, ať už podle exteriéru, užitkovosti, původu nebo rodin, nejlepší je samozřejmě zkombinovat všechna hlediska. Jaké dále použít procento testovaných a rozprovených býků se liší chovatel od chovatele.

Samostatnou kapitolou je pak plemenářská práce v oblasti samičí části populace, kdy výběr a selekce zejména u mladého skotu je mnohdy podceňována.

Chovatele vždy nejvíce zajímá právě ta úroveň plemenářské práce, které se ho přímo dotýká a to je samozřejmě to nejdůležitější. Nicméně o celkovém výsledku genetické zdatnosti stáda rozhoduje mimo vlastní výše zmíněné chovatelské práce i nastavení mantinelů pro plemenářskou práci v rámci celé populace. Forma zákazů a vytváření překážek je z dlouhodobého hlediska nejméně efektivní a jak je vidět v praktických důsledcích taky rovněž neúčinná. Je dobře, že se nám společně s chovateli daří nacházet důvody proč to jde a nehledáme záminky, proč by to nemělo jít. Negativní věci a problémy jsou výborné proto, že při jejich řešení se lze naučit naprosto nejvíce.

Lumír Křístek, 0602-748 671
genoservis.kristek@atlas.cz

... z chovu PRASAT ... představujeme NŠCH

NŠCH – BOUZOVSKÁ ZEMĚDĚLSKÁ SPOLEČNOST A.S.

BOUZOVSKÁ ZEMĚDĚLSKÁ SPOLEČNOST a.s. se transformovala v akciovou společnost z původního zemědělského družstva. Hospodaří v nejzápadnější části okresu Olomouc na území dvou správních jednotek – Bouzova a Luké. Toto území se nachází v mírně zvlněném až kopcovitém katastru a patří do bramborařské oblasti, která je vesměs pokryta pohorky Bouzovské vrchoviny. Celková výměra zemědělské půdy je 2.260 ha, z toho orné 1.670 ha, sady 162 ha, louky a pastviny 428 ha.

Uznávání NŠCH Bouzovská z.s., a.s.

S plemenářskou prací v chovu prasat v Bouzově bylo započato v roce 1969, a to s prasaty plemene přeštického (Pc) nákupem prasniček ze ZD Dřevce okr. Plzeň. První prodej plemenných kanečků z produkce ZD Bouzov se uskutečnil na aukčním trhu v Přerově v říjnu 1970. V současně době tento chov slouží v počtu 30 ks prasnic jako "genová rezerva" plemene přeštického.

V důsledku snížení stavů prasnic plemene Pc a ve snaze udržet chovatelskou tradici v chovu prasat bylo přistoupeno na podzim v roce 1990 k nákupu prasniček plemene Landrase ze ZD Trnov, a to do nově zrekonstruované porodny prasat na farmě Podolí. Tento chov byl 19.8.1993 uznán za "Šlechtitelský chov prasat plemene Landrase."

V letech 1993 – 1996 ovlivňuje úroveň plemenářské práce import dánských prasat. Cílem importu bylo zlepšení zmasilosti prasat a příprava na zpeněžování systémem EUROP.

Do šlechtitelského chovu v Bouzově byl tak nakoupen za nemalé finanční prostředky plemenný materiál; zejména linie kanců Daniel a Donec se přičinily o to, že produkovaný plemenný materiál je dobrým genetickým základem pro linie, jejichž reprodukční schopnosti se dále rozšiřují nejen na úrovni šlechtitelských chovů, ale přes sféru rozmnožovacích chovů až po produkční oblasti.

O tom, že nastoupená cesta šlechtění vedla správným směrem svědčí fakt, že v říjnu roku 1997 se uskutečnilo uznávací řízení nukleového šlechtitelského chovu plemene Landrase.

Základní stádo je nyní tvořeno cca 115 prasnicemi a zapuštěnými prasničkami. Tvoří ho zejména linie Daniel, Donec, Damborek, Dam a Dres. V uplynulém roce bylo vyprodukováno 330 ks prasniček, z toho bylo 230 prodáno. Největšími odběrateli je ZD Haňovice a Agro Jesenicko a.s. Plemenných kanečků bylo vyprodukováno 200 ks, z toho bylo v rámci celé ČR prodáno 34 kusů.

Výsledky reprodukce, vlastní užitkovosti, VJH a plemenných hodnot jsou uvedeny v tabulkách.

1. Reprodukce, mezidobí, VU.

chov	pohl.	selata		VU				
		VŠ	ŽV	mezidobí	přírůstek	test	špek	% LS
NŠCH Bouzov	P	12.4	11.4	175.4	604	981	0.90	59.8
	K				680	1163	0.87	60.9
ČR	P	11.7	10.9	169.6	597	928	0.95	59.8
	K				669	1067	0.93	61

Prasničky na ŠCH Bouzov, a.s.

... z chovu PRASAT ... představujeme NŠCH

2. VJH za rok 2000

chov	Přirůstek	% HMČ
NŠCH Bouzov	960	54,26
ČR	945	52,99

3. CPH

chov	2000	30.6.2001
NŠCH Bouzov	1207	1339
ČR	1022	1101

Z uvedených čísel v tabulkách lze konstatovat, že NŠCH Bouzov dosahuje ve všech reprodukčních a produkčních parametrech vynikající výsledky, jež řadí tento chov za loňský rok na třetí místo v ČR.

František Tyl, 0776-198 050
genoservis.olomouc@atlas.cz

NŠCH PLEMENE BÍLÉ ÚSLECHTILÉ V MILOTICÍCH NAD BEČVOU

Plemenářská a šlechtitelská práce probíhá v Milotickém hospodáři, spol. s r. o. nepřetržitě již 55 let. V roce 1972 byl chov uznán plemenným, v roce 1984 šlechtitelským a na podzim roku 1997 mu byl přidělen statut nukleového šlechtitelského chovu. Roční produkce plemenných prasniček přesahuje 550 ks, přičemž 320–400 ks je prodáno do navazujících chovů. Samozřejmostí je i produkce špičkových plemenných kanečků.

V současnosti je základní stádo tvořeno cca 100 prasnicemi a zapuštěnými prasničkami. Z toho matky kanců tvoří celých 77%. V chovu je prováděna intenzivní obměna základního stáda, tak aby byly zařazovány vždy špičkové plemence. Úroveň reprodukce nám zaznamenává tabulka 1.

Foto: Vynikající užitkový typ a pohlavní výraz prasniček z Milotic

Tab. 1: Vývoj reprodukčních ukazatelů

rok	kalendářní rok			celoživotní užitkovost		
	sel. živě	mléčnost	mezidobí	sel. živě	mléčnost	mezidobí
1999	11,7	65,9	161	12,0	63,1	160
2000	12,5	58,4	165	12,5	58,6	161
2001	12,2	54,9	160	12,4	57,9	159

Plemenný kaneček WIKI 60, CPH 1620,
so CPH 3,1

Můžeme konstatovat, že plodnost si dlouhodobě udržuje vysokou úroveň a je předností daného chovu. Proto se chov v loňské roce zapojil do programu tvorby tzv. superplodných linií. V současné době je zapojeno do této subpopulace 37 ks plemenic. Chovný cíl pro superplodnou populaci byl stanoven do roku 2010 s následujícími požadavky: velký tělesný rámec a respirační užitkový typ, počet živě narozených selat 15 ks, porodní hmotnost selat 1,6 kg, počat struků min. 8/8, přirůstek u kanečků v UTVU min. 1300 g, spotřeba testační směsi 2,3 kg na 1 kg přirůstku, podíl HMČ min 50%, podíl masa (FOM) 53% a známý genotyp MHS a ESR lokusu, popř. dalších genetických markerů plodnosti.

Je zřejmé, že v období posledních třech let dochází stabilně ke zvyšování ukazatelů vlastní užitkovosti. Obzvláště je to významné u masné užitkovosti. Tabulky rozptylují obavy mnoha chovatelů, že vyšší dosahovaná masná užitkovost se negativně nepromítá do reprodukčních ukazatelů. Tato skutečnost výrazně napomůže chovatelům pro dosažení co nejlepších výsledků při zatřídování jatečných prasat podle systému SEUROP.

... z chovu PRASAT ... představujeme NŠCH

Tab. 2: Výsledky vlastní užítkovosti

rok	kanečci				prasníčky			
	denní přírůstek	přírůstek unif. tes.	% LM	hř. tuk	denní přírůstek	přírůstek unif. tes.	% LM	hř. tuk
1999	678	1151	60,4	0,96	600	984	59,0	1,09
2000	677	1138	60,5	0,98	600	992	59,4	1,00
2001	695	1240	61,3	0,95	620	1064	59,9	0,96

Pokud bychom zaměřili pozornost na tabulku 3, zjistíme, že chov dosahuje velmi vysokých plemenných hodnot ve všech sledovaných ukazatelích. Díky dosahovaným výsledkům si chov již dlouhodobě udržuje přední místo na žebříčku nukleových šlechtitelských chovů.

Tab. 3: Vývoj průměrných plemenných hodnot

ukazatel	celkem		potomstvo		prasnice	
	ČR	Milotice	ČR	Milotice	ČR	Milotice
přír. VU	26,29	45,47	26,87	45,86	24,72	43,86
HMC	0,78	1,05	0,79	1,07	0,75	0,94
reprodukce	0,71	1,05	0,75	1,01	0,62	1,23
CPH	733,3	1109,3	758,3	1110,2	673,1	1145,9

Zdeněk Tvrdoň,
606/780 192
genoservis.prerov@atlas.cz

CHOV PRASAT V ZP OTICE, A. S.

V opavském okrese na severu Moravy sídlí Zemědělský podnik Otice, a.s. Hospodaří na 2.749 ha zemědělské půdy. Mezi klíčové programy patří také chov prasat. Otické chovy se od roku 1999 pyšní statutem tzv. nukleových chovů mateřských a šlechtitelských chovů otcovských plemen. Jsou to chovy s vysokou uznanou úrovní v České republice. Prasata se chovají na farmách Otice, Uhlířov, Dolní Životice a Slavkov. Po roce 1993 byly chovy doplněny o plemenný materiál z Dánska a v této krvi se pokračuje.

Přímo v Oticích je farma zaměřena na šlechtění plemene bílé ušlechtilé. Toto plemeno má kromě velmi dobrých reprodukčních vlastností i vynikající růstovou schopnost a masnou užítkovost. Přitom si zachovává užitkový typ odpovídající mateřským liniím. Další přednosti jsou dobrá kvalita masa, velký tělesný rámec, pevná kostra a konstituce a vysoká odolnost vůči stresu. Mateřský typ plemene BU se prezentuje výborně vyvinutými pohlavními orgány a výraznými pravidelně utvářenými struky.

Podnik investoval v minulých letech nemalé prostředky jak do genetiky tak do modernizace technologií s cílem vyrovnat se chovatelsky vyspělým zemím EU. Plodnost matek plemene BU se pohybuje na úrovni téměř 12 živě narozených selat na prasnici a vrh, tedy nad průměr v České republice, při délce mezidobí kolem 150 dnů. Výborný zdravotní stav chovu, který byl ozdraven repulací, je základem produkce plemenného materiálu pro šlechtitelské, rozmnožovací a užitkové chovy hlavně na severu Moravy.

Druhým mateřským plemenem šlechtěným v ZP Otice, a.s. je plemeno landrase. Šlechtění a produkce plemenného materiálu se uskutečňuje na farmě ve Slavkově.

Foto: Uznávání ŠCH otcovských plemen, ZP Otice, a.s.

Farma Uhlířov se specializuje na chov otcovského plemene duroc. Jde o vysoce kvalitní stádo v současné době postavené na importu z Dánska s přísně uzavřeným obratem stáda. Zvířata z tohoto chovu plně prezentují současný trend v tomto plemeni, pevnou kostru i konstituci a výrazný rámec při výborné masné užítkovosti. Nasazení masa na kýti a na zmasilém středotrupí, to vše dokumentuje, že zdejší prasata jsou neustále v parametrech zmasilosti na úrovni srovnatelné populace v České republice. Zvířata poražena z tohoto chovu vykazují na testační stanici téměř o 3 cm² větší plochu nejdelšího zádového svalu než průměr populace v České republice. Je to velký přínos při zpeněžování prasat na jatkách, kdy podíl libové svaloviny rozhoduje o zařazení prasat do jakostních tříd. K tvrdé konstituci, kompaktní tělesné stavbě a k výbornému zdravotnímu stavu prasníček a březích prasníc přispívá pobyt v pastevních výběžích v průběhu celého vegetačního období.

... z chovu PRASAT ... představujeme NŠCH

Foto: Uznávání ŠCH otcovských plemen,
ZP Otice, a.s.

hybridu nejlepší kvalitu masa. Zároveň jsou nedílnou součástí celorepublikového programu tvorby produkce hybridních kanců F 1 generace a tvorby syntetických linií prasat v České republice.

ZP Otice, a. s. dlouhodobě spolupracuje s plemenářskou organizací Genoservis, a. s. Olomouc, jež zastřešuje v této oblasti téměř celou Severní Moravu. V ZP Otice, a. s. provádí kontrolu užitkovosti, klasifikuje prasničky a zprostředkuje jejich prodej nejen čistokrevných, ale především F1 generace BU x L. Společným cílem odborníků obou firem je nabídnout chovatelům špičková prasata s vysokou masnou užitkovostí i reprodukci a umožnit jim konkurovat nejen v České republice, ale i v Evropě.

Na farmě Dolní Životice se Otičtí zaměřili na chov a šlechtění plemene hampshire. Toto stádo je rovněž v současné době postaveno na zvířatech importovaných z Dánska a Švédska. Harmonická zvířata tohoto otcovského plemene mají střední až větší tělesný rámec, pevnou konstituci, pevnou tělesnou stavbu a přiměřeně silnou kostru. Masný užitkový typ je u všech nejdůležitějších masných partií výrazně a suše vyjádřen.

Vyvrcholením práce odborníků zabývajících se chovem plemenných prasat v ZP Otice, a. s. jsou pořádané trhy kanečků a prasniček.

Kromě kanečků mateřských plemen se produkují kanečci otcovských plemen čistokrevných, především však hybridní kombinace D a H mezi sebou, či ve spojení s Pietrenem nebo otcovským LW. Zvířata vykazují vysoký podíl libové svaloviny při výborném růstu a konverzi krmiva. Plemeno duroc a jeho hybridní kombinace nesou do finálního

Otičké chovy patří v celorepublikovém měřítku k významným producentům plemenného materiálu. Dlouholetá šlechtitelská práce chovatele slaví úspěchy i na četných výstavách.

Svatava Benešová, 0653-624 668
genoservisop@iol.cz

EXPERIMENTÁLNÍ REZERVNÍ ŠLECHTITELSKÝ CHOV PRO ÚČELY TVORBY SUPERPLODNÉ LINIE V PLEMENI LANDRASE

V květnu loňského roku byl tento statut chovu udělen přezkušovací komisí Šlechtitelskému chovu plemene Landrase pana Vyoral Miroslava v Brumovicích v okrese Opava.

Typický představitel z odchovu ŠCH pana Vyoral

Přezkušovaný ŠCH již dlouhodobě dosahoval vynikajících výsledky jak v reprodukci, tak i ve vlastní užitkovosti, a tím splňoval požadavky metodiky tvorby superplodných linií mateřských plemen prasat.

Soukromý zemědělec pan Vyoral Miroslav založil svůj chov v roce 1991 nákupem plemenných prasniček ze ŠCH ZD Otice. Obměna základního stáda je prováděna prasničkami z vlastního chovu. V květnu 1993 se chovatel rozhodl ve spolupráci s oprávněnou organizací Genoservis, a.s. Olomouc k importu dánských prasniček. Cílem importu bylo zlepšení zmasilosti prasat a příprava na zpeněžování systémem SEUROP.

... z chovu PRASAT ... představujeme NŠCH

Tabulka č. 1: Reprodukční ukazatele

rok	počet vrhů	selat			mléčnost	mezidobí
		všech	živě	dochov		
1999	68	13,8	13,0	12,5	66,5	173
2000	62	15,2	14,2	12,7	73,2	169,7

Tabulka č. 2: Vlastní užitkovost

rok	kanečci				prasníčky			
	počet	přirůstek	výška špeku	% LS	počet	přirůstek	výška špeku	% LS
1999	49	716	0,84	61,1	84	658	0,84	60,3
2000	76	722	0,92	60,7	101	645	0,78	60,9

organizací Genoservis, a.s. Olomouc. O jeho správnosti svědčí dosahované výsledky Experimentálního RŠCH pro účely tvorby superplodné linie. (viz. tab.1, tab. 2).

Produkovaný plemenný materiál je na špičkové úrovni a zejména produkce kanečků je z nadpoloviční většiny umísťována na inseminační stanice Genoservisu, a.s. Olomouc nebo na inseminační stanice jiných oprávněných organizací.

Důsledným dodržováním obnovy základního stáda pouze plemenným materiálem špičkové úrovně z vlastního chovu a připouštěním kanců z ISK Grygov je v současné době chov tvořen pouze plemenicemi s vysokými plemennými hodnotami. V chovu se uplatňuje 100% inseminace.

Plemenářský program u p. Vyoral je uplatňován ve spolupráci s oprávněnou

Svatava Benešová, 0653-624 668
genoservisop@iol.cz

SOUČASNÁ ÚROVEŇ JEDNOTLIVÝCH UKAZATELŮ PLEMENÁŘSKÉHO PROGRAMU GENOSERVIS, A.S. OLOMOUC

I přes současnou konjunkturu v chovu prasat, vzhledem k úrovni nákupních cen na jatkách, nelze zapomínat na sféru šlechtitelskou. Proto naše akciová společnost, společně s chovateli, intenzivně pokračuje ve šlechtění obou plemenných populací, jak mateřské tak otcovské. Vzhledem k dosahovaným úrovním se rok od roku daří upevňovat jednotlivé reprodukční a produkční znaky natolik, že šlechtění se v této době může zaměřit i na další důležité znaky.

U mateřských populací se tak poslední dobou chceme soustředit na zkvalitnění reprodukčních znaků (samozřejmě při udržení současné úrovně produkčních znaků), a to mnohem přísnější selekcí prasníček vzhledem k vývinu pohlavních orgánů, vývinu struků a konstituci. To vše na bázi souhrnného zpracování a vyhodnocování, se snahou eliminovat z populace liniové skupiny s častými defekty v této oblasti. U kanců na ISK se nyní mnohem pečlivěji věnujeme vyřazování kanců, jejichž dárcovské znaky nespĺňují požadované parametry a to jak v oblasti kvality semene tak v jeho množství. S tím se samozřejmě pojí snaha zamezit přenosu těchto negativních vlastností na mladé potenciální plemeníky. Ne zanedbatelnou je i snaha o příliv kvalitní krve ze zahraničních chovů jež momentálně stojí na vrcholu Evropské pyramidy šlechtění. Konkrétně mám na mysli nákup 13-ti plemeníků na naši ISK z Dánska. A právě od těchto importovaných kanců, plemene BU a L, si slibujeme výrazný vliv

na reprodukční vlastnosti. Vzhledem k tomu, že se nejedná o malou investici, je zřejmé že šlechtění a snaha posouvat genetiku i na bázi kvalitních importů nezůstává stranou.

V populaci otcovské je potřeba pokračovat v upevňování vynikající masné užitkovosti (přirůstek, spotřeba ME, procento libové svaloviny a HMC na jatečném těle). Mimo tuto samozřejmou snahu o kvalitu zmasilosti se nyní zaměřujeme i na samotnou kvalitu masa a jeho biochemických vlastností (intramuskulární tuk, vaznost vody, barva, pH, přirozený odkap, obsah glykogenu atd.). Vzhledem ke snaze vyřadit nekvalitní maso z jatek zřejmě dojde v našem plemenářském programu k útlumu chovu plemene Hampshire, jež je právě nositelem horších vlastností masa. V našem zorném poli tak zůstávají tři plemena DUROC, PIETRAIN a v poslední době hojně využívané plemeno BÍLÉ USLECHTILÉ – OTCOVSKÁ FORMA.

... z chovu PRASAT

Samotná struktura kanců do C pozice tak směřuje do zúžení kombinací používaných ve výkrmu s jediným cílem, a tím je uniformita jatečných prasat.

Osobně si myslím, že žádný chovatel ani dnes jistě nepodceňuje myšlenku šlechtění. Vždyť právě poslední období je vzhledem k příznivým cenám na jatkách ideální nejen pro investice do nevyhovujících stájí, ale i pro obnovu stád kvalitními zvířaty ze šlechtění. Ostatně množství nakoupených zvířat v posledním období, jak v samičí, tak i v samčí populaci, to jen potvrzuje.

Program akciové společnosti Genoservis, a.s. je aktuálně realizován na populaci cca 40.000 ks prasnic v oblasti Severní Moravy, z části Jižní Moravy a v dalších oblastech ČR.

Vychází z intenzivní šlechtitelské práce jednotlivých plemen mateřské i otcovské populace. Ve šlechtění se v současné době pracuje cca s 1.000 ks prasnic, z toho většina je z nukleových šlechtitelských chovů. V rozmnožovacích chovech je cca 2.200 ks prasnic. Konkrétní výsledky ve sféře šlechtění za rok 2000 dokladují následující tabulky.

Tabulka 1: Výsledky reprodukce, vlastní užitkovosti a VJH v ŠCH mateřských plemen za r. 2000

chov	pleme no	pohl	selata		mezi dobí	VU				VJH					
			VŠ	ŽV		přir.	test	špek	% LS	přir.	ME	HMČ	špek	kýta	MLD
Školní statek Český Těšín	BU	P	11,6	10,6	163,2	583	800	1,02	59,5	992	33,1	54,12	2,03	21,86	48,47
		K				650	963	1,03	60,4						
PŠVP V.Albrechtice	BU	P	10,0	9,7	163,7	535	674	0,95	59,8	921	33,4	55,06	1,73	22,12	56,53
		K				586	772	0,95	61,0						
Bouzovská zemědělská a.s.	BU	P	11,9	11,4	174,3	592	935	0,85	60,4	862	34,9	54,58	1,87	21,94	50,52
		K				672	1099	0,83	61,6						
ZP Stěpánov, a.s.	BU	P	12,0	11,2	169,1	607	985	0,98	59,5	886	35,9	53,12	1,98	20,93	47,39
		K				672	1126	0,97	60,7						
ZP Otice, a.s.	BU	P	12,1	11,4	154,9	580	838	0,99	59,6	905	34,9	54,58	1,95	22,07	51,27
		K				636	909	0,98	60,9						
Milotický hospodář s.r.o.	BU	P	13,0	12,6	165,0	600	966	1,00	59,4	1154	29,5	55,42	1,81	22,05	51,79
		K				677	1103	0,98	60,5						
Genoservis, a.s.	BU	P	11,9	11,2	163,8	588	887	0,98	59,6	938	33,8	54,45	1,93	21,91	50,25
		K				662	1054	0,95	60,9						
ČR	BU	P	11,7	11,0	166,5	586	881	1,02	59,1	932	34,8	52,83	1,84	21,46	47,62
		K				661	1025	0,99	60,6						
PŠVP V.Albrechtice	L	P	11,2	11,1	170,4	564	771	0,95	59,7	922*	38,8	53,85	1,94	20,77	52,15
		K				603	786	0,99	60,0						
Bouzovská zemědělská a.s.	L	P	12,4	11,4	175,4	604	972	0,90	59,8	960	34,6	54,26	1,65	21,28	50,66
		K				681	1135	0,87	60,9						
Vyoral M. Brumovice	L	P	15,2	14,2	169,7	645	1055	0,78	60,9	1019 *	29,8	53,07	1,56	21,18	50,01
		K				722	1212	0,92	60,7						
ZP Otice, a.s.	L	P	12,1	11,1	164,4	582	798	0,88	60,6	915	38,3	54,41	2,00	21,16	53,99
		K				589	811	0,84	60,8						
Genoservis, a.s.	L	P	12,6	11,7	171,1	605	960	0,88	60,1	952	35,2	54,29	1,71	21,26	51,21
		K				686	1128	0,89	60,8						
ČR	L	P	11,7	10,9	169,6	597	928	0,95	59,8	945	34,5	52,99	1,71	21,35	48,62
		K				669	1067	0,93	61,0						

* Ukazatele VJH jsou za 1. pololetí roku 2001

Výběr z nabídky kanců na inseminačních stanicích Genoservis, a.s. Olomouc

ARPÁD 39 ISK Grygov plemeno : BU

narozen 31.8.2000 otec APD - 37 stres NN

přir. od nar.	přir. v testu	špek	% LS
728	1222	0,85	61,8

Vlastní užitkovost

CPH	So CPH	% TOP	poř. v ČR
1387	2,2	5	24

Plemenné hodnoty

přir.	ME	MLD	HMČ	kýta	špek
931	31,7	48,30	53,36	21,06	1,70

V J H otce

NAZARET 21 ISK Grygov plemeno : BU

narozen 16.1.2000 otec NZR - 1 stres NN

přir. od nar.	přir. v testu	špek	% LS
750	1346	0,88	62,0

Vlastní užitkovost

CPH	So CPH	% TOP	poř. v ČR
1356	2,1	5	32

Plemenné hodnoty

přir.	ME	MLD	HMČ	kýta	špek
998	33,2	48,77	52,15	20,92	1,80

V J H otce

ABEL 23 ISK Grygov plemeno : BU

narozen 2.9.2001 otec ABL - 1 stres NN

přir. od nar.	přir. v testu	špek	% LS
688	1167	0,92	62,0

Vlastní užitkovost

CPH	So CPH	% TOP	poř. v ČR
998	0,8	25	199

Plemenné hodnoty

WIK 56 ISK Močovice plemeno : BU

narozen 25.7.2000 otec WIK - 36 stres NN

přir. od nar.	přir. v testu	špek	% LS
791	1375	0,90	62,3

Vlastní užitkovost

CPH	So CPH	% TOP	poř. v ČR
1308	2,0	5	45

Plemenné hodnoty

Výběr z nabídky kanců na inseminačních stanicích Genoservis, a.s. Olomouc

DAM 45 ISK Grygov plemeno : *Landrase*
 narozen 27.5.2000 otec DMM – 36 stres NN

přir. od nar.	přir. v testu	špek	% LS
696	1156	0,87	61,3

Vlastní užitkovost

CPH	So CPH	% TOP	poř. v ČR
1920	2,4	1	10

Plemenné hodnoty

DRES 57 ISK Grygov plemeno : *Landrase*
 narozen 21.11.2000 otec DRE - 47 stres NN

přir. od nar.	přir. v testu	špek	% LS
706	1222	1,00	59,3

Vlastní užitkovost

CPH	So CPH	% TOP	poř. v ČR
1492	1,1	15	74

Plemenné hodnoty

DIREKT 33 ISK Grygov plemeno : *Duroc*
 narozen 16.11.2000 otec DKT – 28 stres RP

přir. od nar.	přir. v testu	špek	% LS
638	967	0,78	62,2

Vlastní užitkovost

CPH	So CPH	% TOP	poř. v ČR
820	0,9	20	12

Plemenné hodnoty

PREMIER 3 ISK Grygov plemeno : *Pietrain*
 narozen 21.11.1999 Import Rakousko

CPH	So CPH	% TOP	poř. v ČR
512	0,0	65	22

Plemenné hodnoty

Kanec pro produkci hybridních kanců

VÝBĚR Z NABÍDKY KANCŮ NA ISK GENOSERVIS, a.s. OLOMOUČ

plemeno BÍLÉ UŠLECHTILÉ

registr kance	Datum narození	Registr otce	Struky	MHS	vlastní užitkovost				CPH	So CPH	Top %	ISK
					přir.	test	špek	% LS				
AIK - 111	17.5.00	AIK - 98	7/7	NN	729	1412	0,88	61,9	1504	2,7	1	Grygov
AIK - 120	16.8.00	AIK - 98	7/8	NN	712	1210	0,92	61,9	1434	2,4	1	Grygov
APD - 39	31.8.00	APD - 37	7/8	NN	695	1222	0,85	61,8	1387	2,2	5	Grygov
NZR - 21	16.1.00	NZR - 1	7/8	NN	743	1346	0,88	62,0	1356	2,1	5	Grygov
ACD - 61	3.8.00	ACD - 38	7/8	NN	674	1172	0,75	62,4	1272	1,8	5	Grygov
DEV - 85	31.3.00	DEV - 64	7/7	NN	703	1360	0,67	64,3	1124	1,3	10	Grygov
JOD - 31	16.11.99	JOD - 27	7/7	NN	702	1126	0,90	61,6	1167	1,4	10	Grygov
BDL - 36	3.12.00	BDL - 24	8/8	NN	671	1143	0,90	61,4	1147	1,4	10	Grygov
DEB - 38	2.9.00	DEB - 34	7/7	NN	669	1172	0,72	62,3	1135	1,3	10	Grygov
AMV - 23	2.9.00	AMV - 1	7/7	NN	688	1217	0,67	63,8	1208	1,6	5	Grygov
WIK - 56	25.7.00	WIK - 36	7/7	NN	791	1375	0,90	62,3	1308	2,0	5	Močovice

plemeno LANDRASE

registr kance	Datum narození	Registr otce	Struky	MHS	vlastní užitkovost				CPH	So CPH	Top %	ISK
					přir.	test	špek	% LS				
DNI - 73	16.6.99	DNI - 43	8/8	NN	822	1324	0,73	63,0	2164	3,1	1	Grygov
DOC - 79	15.12.98	DOC - 51	7/8	NN	815	1355	0,73	61,5	2076	2,8	1	Grygov
DNI - 57	27.10.98	DNI - 28	8/8	NN	816	1286	0,82	61,2	2045	2,7	1	Grygov
DMB - 34	8.12.99	DMB - 21	8/7	NN	731	1308	0,95	60,9	2065	2,8	1	Grygov
DMM - 44	27.5.00	DMM - 36	7/7	NN	759	1328	1,02	59,4	2033	2,7	1	Grygov
DUT - 59	27.12.00	DUT - 54	7/8	NN	774	1424	1,00	59,5	1846	2,2	1	Grygov
DMM - 51	10.11.00	DMM - 40	8/8	NN	785	1424	0,88	61,6	1879	2,2	1	Grygov
DIG - 24	27.7.00	DIG - 2	7/8	NN	735	1380	0,81	60,8	1479	1,1	15	Grygov
DRE - 56	23.10.00	DRE - 47	7/7	NN	668	1100	0,77	61,9	1441	1,0	20	Grygov
DUT - 57	8.6.00	DUT - 49	8/8	NN	486	1360	0,84	62,2	1550	1,3	10	Grygov

Otcovská plemena

registr kance	Datum narození	Registr otce	pleme-no	MHS	vlastní užitkovost				CPH	So CPH	Top %	ISK
					přir.	test	špek	% LS				
DKT - 29	3.3.00	DKT - 27	D	NN	664	1080	0,85	62,6	915	1,5	10	Grygov
APR - 43	14.7.00	APR - 36	BO	NN	669	1095	0,84	63,6	648	1,6	10	Grygov
ACI - 43	18.2.00	ACI - 28	BO	Nn	764	1333	0,69	64,6	765	2,1	5	Grygov
PEM - 3	21.11.99	IMPORT	PN						512	0,0	65	Grygov

Kanci syntetických linií SL 87 , 88 , 89 , 99 , HYBOR

registr kance	Datum narození	Registr otce	Linie	MHS	vlastní užitkovost				CPH	So CPH	Top %	ISK
					přir.	test	špek	% LS				
H87 - 70	6.1.00	PAA - 1	SL 87		649	866	0,63	64,1	826	2,3	1	Grygov
H87 - 74	28.4.00	PAA - 1	SL 87		633	928	0,70	64,6	677	1,9	5	Grygov
H87 - 50	6.1.00	PAA - 1	SL 87		622	900	0,70	63,6	659	1,8	5	Močovice
H87 - 102	18.8.00	PAA - 1	SL 87		768	1241	0,66	63,9	553	1,6	10	Grygov
H88 - 262	14.6.00	PAA - 1	SL 88		660	910	0,81	63,8	689	1,9	5	Močovice
H88 - 264	14.6.00	PAA - 1	SL 88		709	982	0,85	63,9	750	2,1	5	Močovice
H89 - 180	12.1.01	ALT - 27	SL 89		708	1123	0,95	62,3	252	0,5	35	Grygov
H99 - 125	11.3.99	HRK - 34	SL 99	RP	772	979	0,72	63,7	1038	2,6	1	Grygov
H99 - 124	1.4.99	MLJ - 1	SL 99		801	1474	0,80	62,8	499	1,2	15	Grygov
H99 - 144	13.11.99	HRK - 37	SL 99	RP	667	926	0,73	62,7	415	1,1	15	Grygov
HYB - 198	18.1.01	ACI - 36	DxBO		644	948	0,71	64,3	659	1,8	5	Grygov
HYB - 199	18.1.01	ACI - 36	DxBO		623	895	0,69	64,4	660	1,8	5	Grygov
HYB - 181	21.11.00	ACI - 39	BOxD		633	940	0,68	64,1	528	1,4	10	Grygov
HYB - 128	13.8.99	DIE - 24	BOxD		755	1222	0,72	63,8	454	1,1	15	Grygov
HYB - 131	9.8.99	DIE - 24	BOxD		706	1214	0,79	63,3	199	0,4	40	Grygov

... z chovu PRASAT

V ODCHOVU SELAT JSOU REZERVY

Vysoká intenzita výroby selat je základním předpokladem pro zajištění dobrého chodu zemědělských podniků s chovem prasat. Ta mnohdy rozhoduje a do budoucna stále více bude rozhodovat o ekonomické situaci i existenční perspektivě jednotlivých chovatelů prasat.

To je dáno skutečností, že náklady na jedno odchované sele tvoří jednu čtvrtinu až jednu třetinu celkových nákladů na vykrmené jatečné prase. Ekonomické relace si může každý chovatel lehce spočítat sám pokud sleduje svoje náklady odděleně tj. na chov prasnic a na chov jatečných prasat. Při výrobě 18-ti selat od prasnice za rok potřebuje chovatel na každé odchované sele 20 krmných dnů prasnice. Zná-li náklady na KD prasnice, pak výpočet nákladů na odchované sele je velice jednoduchý. V současné době je na našem trhu naprostý nedostatek selat a i při současných cenách nad 80 Kč/kg by bylo možné za hotové peníze okamžitě zobchodovat velké množství selat.

Chtějí-li chovatelé zvýšit odchov selat, mají dvě cesty, a to zvýšením stavů prasnic, což výrobu prodražuje, nebo zvýšením intenzity jejich výroby, při stávajícím, případně i nižším stavu prasnic. S ohledem na nižší odchov selat v ČR na prasnici ročně, který je patrný z níže uvedené tabulky je zřejmé, že ekonomicky nejvýhodnější vždy bude dosažení vysoké intenzity výroby selat na prasnici.

Tab. č. 1 Výroba a odchov selat v ČR v letech 1998 – 2000

Region	Narozeno selat na prasnici			Odchov selat na prasnici		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000
Středočeský	19,0	19,0	19,6	17,1	17,0	17,4
Jihočeský	18,8	18,8	19,0	17,2	17,2	17,4
Západočeský	18,6	18,5	18,8	16,8	16,5	16,7
Severočeský	19,3	19,4	19,6	17,1	17,5	17,7
Východočeský	20,0	20,1	20,3	18,0	18,2	18,5
Jihomoravský	19,3	19,9	19,8	17,6	18,0	17,9
Severomoravský	20,1	20,0	20,0	18,2	18,2	18,3
Chovatelé napojeni na Genoservis, a.s.	Šetření provedeno u 28 185 prasnic tj. cca 2/3 prasnic v programu Genoservis, a.s.				18,67	19,01
ČR	19,3	19,5	19,7	17,5	17,6	17,8
Zdroj: ČSÚ						
Chovatelsky vyspělé země EU	nad 24			nad 22		

Pozn.: ČSÚ sleduje chovy prasnic dle klíče: od 1.000 ks celkového stavu prasat všechny chovy, do 1.000 ks – 20 % chovů a do 50 ks – 4 % chovů.

Tab. č. 2 Výroba a odchov selat v působnosti Genoservis, a.s. Olomouc v letech 1998 – 2000

okres	šetření provedeno u ks prasnic	prům. odchovaných selat na prasnici
Bruntál	673	18,20
F.Místek a Karviná	2111	18,91
Nový Jičín	6725	18,07
Olomouc	7906	19,62
Opava	2811	19,51
Přerov	3310	19,43
Šumperk	562	17,94
Vsetín	566	19,60
Brno – venkov	531	19,91
Kroměříž	2350	18,85
Zlín	640	21,53
GENOSERVIS celkem	28185	19,01

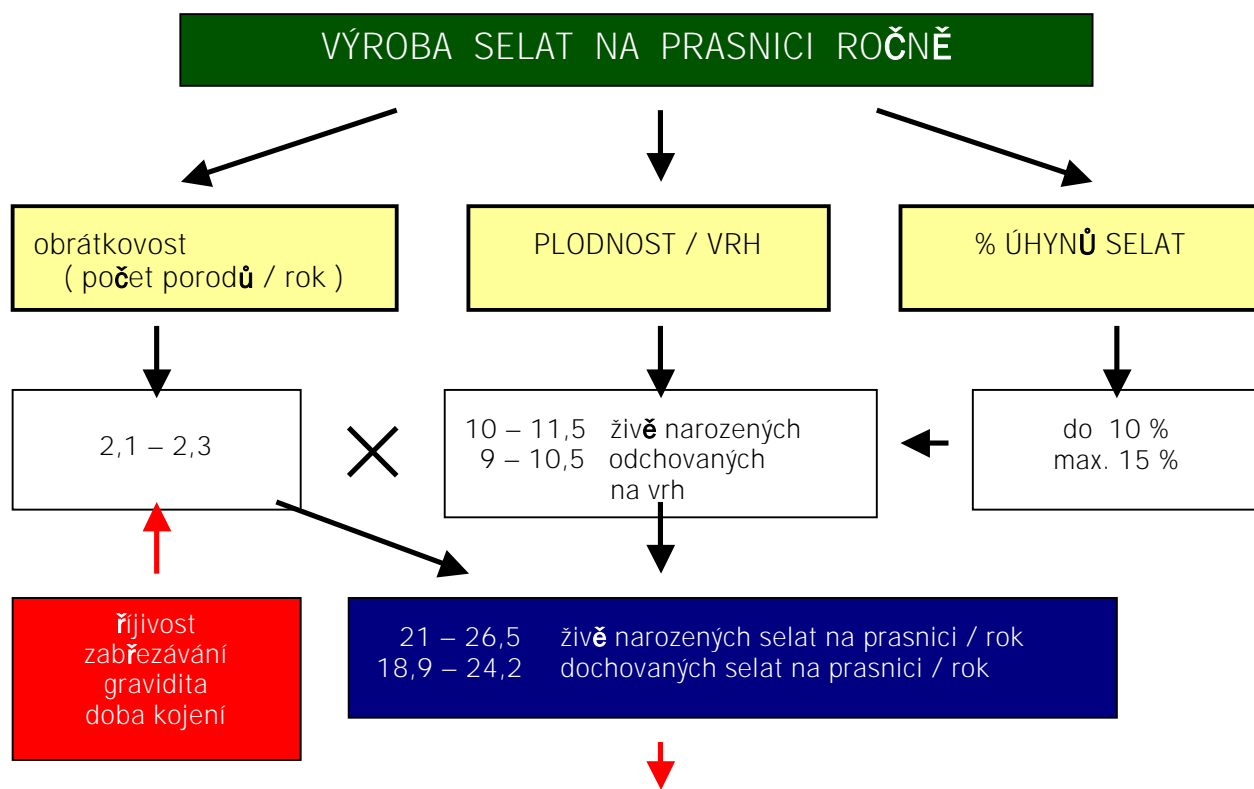
... z chovu PRASAT

V podmínkách našich chovů lze považovat za fyziologickou hranici 22 – 23 dochovaných a 24 – 25 živě narozených selat na prasnici ročně. Potenciální hranice u nás chovaných prasnic je samozřejmě vyšší.

CO OVLIVŇUJE VÝROBU SELAT?

Ukazatele, které ovlivňují výrobu selat na prasnici ročně a tím i intenzitu výroby selat daného chovu, lze odvodit z jednoduchého schematického znázornění:

Schéma 1: Výroba selat na prasnici ročně

U NAŠICH PRASNIC TOHO LZE DOSÁHNOUT !!
při optimální úrovni odborného ošetření úseku reprodukce

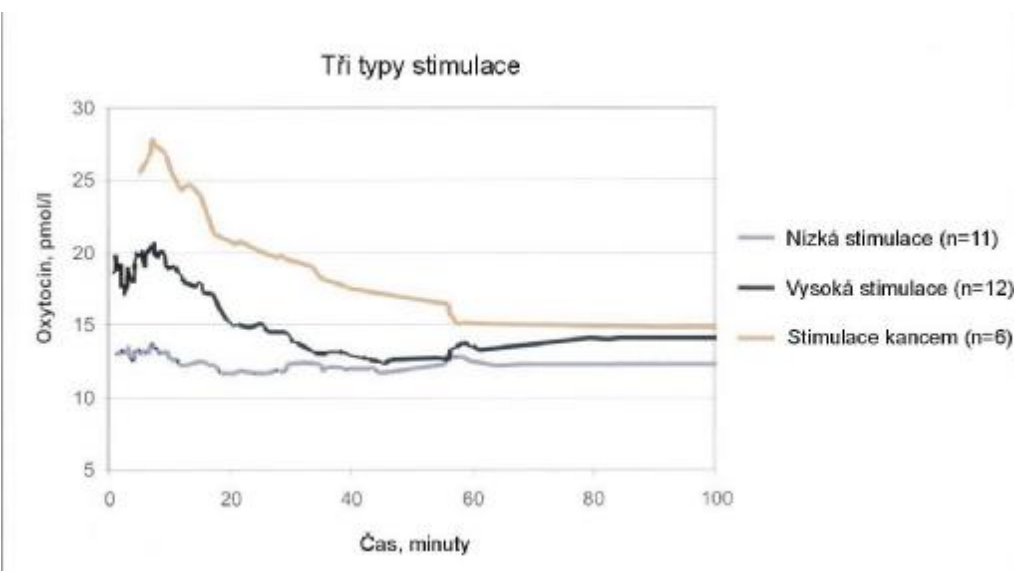
Chovatel, který chce zvýšit intenzitu výroby selat, musí vědět jaké úrovně uvedených ukazatelů dosahuje a na základě toho provádět potřebná opatření ve svém chovu. Mnozí chovatelé by samozřejmě výrobu selat zvýšili, ale ne vždy se jim to daří dle jejich přání. Proto se časem spokojí na naše podmínky s průměrnou a někdy i podprůměrnou úrovní výroby selat a další zvýšení omlouvají řadou neřešitelných problémů. To je ale řešení, které může v delším časovém horizontu způsobit zhoršení ekonomiky daného chovu a postupně vést ke ztrátě konkurenceschopnosti nebo i k zániku chovu. Nedá se totiž předpokládat, že současná příznivá situace v nákupních cenách jatečných prasat bude trvalá. Proto právě v současné, pro chovatele ekonomicky příznivé době, je nejvhodnější nastartovat proces řešení vysoké intenzity výroby selat.

Považuji za důležité, aby chovatelé neházeli „flintu do žita“ a vyvinuli úsilí ke zvýšení výroby selat na úroveň minimálně 20 – 22 odchovaných selat od prasnice ročně. Genoservis, a.s. Olomouc má specializovaný tým odborných pracovníků – praktiků, kteří spolupracujícím chovatelům nabízejí v tomto směru (ale i v dalších oblastech) odbornou pomoc. Je na chovatelích, aby sami vyvinuli iniciativu a „nebáli“ se o tuto pomoc požádat. Znam více závodů, kteří před 2 – 3 léty měli odchov pod hranici 18 dochovaných selat a současný odchov selat je nad úroveň 20 i 22 odchovaných selat od prasnice ročně a odchov selat dále zvyšují. Je to právě v těch závodech, které s námi intenzivně spolupracují a důsledně řeší navržená opatření. Jsem přesvědčen, že v chovech, kde o naši pomoc požádají a kde jsou důslední v realizaci společně navržených odborných opatření, téměř ve všech případech je vysoká intenzita výroby selat realizovatelná v průběhu 1 – 2 let. Naším cílem je pozvednout odchov selat u spolupracujících chovatelů v průměru všech chovů nad 20 odchovaných selat a u dobrých chovatelů nad 22 odchovaných selat od prasnice ročně.

POZNATKY PRO REPRODUKČNÍ SERVIS PRASNIC

Stimulace a výsledky reprodukce

Stimulace k vyvolání říjí a během inseminace pomáhá sekreci hormonu oxytocinu z hypofyzy. Přes krevní systém je transportován k děloze, kde přes svalové kontrakce zlepšuje transport semene do vejcovodů, tedy na místo oplození. Předpokládá se, že zvýšení oxytocinu v krvi má pozitivní vliv na velikost vrhu skrze usnadněný transport semene.

Byly iniciovány studie na téma vliv sexuální stimulace na výsledky reprodukce. První část testu ukázala spojení mezi stupněm stimulace a úrovní oxytocinu v krvi. V kontrolní skupině byla hladina oxytocinu měřena u prasnic stimulovaných při zapouštění kancem. Z grafu je zřejmá hladina oxytocinu v krevním řečišti u nízké a vysoké stimulace při detekci říjí a inseminaci. Při vysoké stimulaci bude vyplavováno hodně oxytocinu. Na základě těchto předběžných výsledků se doporučuje provádět vysoký stupeň stimulace při vyhledávání říjí a vlastní inseminaci.

Druhá část testu byla zaměřena na délku periody mezi stimulací a inseminací. Nebo-li jak dlouho trvá vysoká hladina oxytocinu v krvi a za jak dlouho by měla být provedena další stimulace. Na základě výsledků tohoto testu je doporučena doba 20–30 minut. *Poznatek autora: doporučuji provádět stimulaci kancem + mechanická stimulace během celé inseminace. Pro mechanickou stimulaci lze využít „inseminační brašny“, ins. pás nebo „ins. kleště“.*

„Efekt překvapení kancem“

Švédské zkušenosti ukazují, že dobrý efekt je dosažen u prasnic, u kterých se vyvolává říje (po odstavu), když jsou ustájeny u kance, ale nemají s ním úplný kontakt. Prasnice ho mohou slyšet, cítit, ale nevidí ho během posledních dnů před očekávaným zapuštěním. Teorie je, že při objevení kance v předpokládaný den zapouštění dochází ke zvýšené sexuální stimulaci skrze „efekt překvapení“ a tím se zlepšují říje. Pro potvrzení vlivu „efektu překvapení kancem“ na výsledky reprodukce byl iniciován výzkumný test.

Odpočinek po inseminaci

Zdá se být důležité, aby prasnice měly odpočinek po inseminaci. S přihlédnutím k přirozené etologii prasnic je doporučeno co nejméně individuálně chovat prasnice. Na základě principu skupinového ustájení lze doporučit, aby před navrácením do skupinového kotce po provedené inseminaci byla prasnice ponechána cca 20 minut v klidu. Doporučená doba není zatím prokázána, ani zda je odpočinek nezbytný. Na prokázání vlivu odpočinku na reprodukci a jeho různé délky byl iniciován výzkumný test.

... z chovu PRASAT

HYGIENA V CHOVU PRASNIC - NEODDĚLITELNÁ SOUČÁST PREVENCE ZTRÁT

Je všeobecně známo, že čistota je jedním z prvořadých předpokladů zdravého chovu prasat. Jen zdravé stádo je schopno podat maximální užitkovost a pro chovatele zajistit patřičný ekonomický efekt. Cílem dodržování zásad hygieny v chovu prasat je minimalizace bakteriálních a virových zárodků ve stájovém prostředí a tím snížení rizika vypuknutí a přenosu různých onemocnění. Z tohoto pohledu nejrizikovějším obdobím v reprodukčním cyklu prasnice je období porodu a kojení selat. Na porodnách je velice důležité věnovat maximální pozornost čistotě porodních kotců.

V minulosti byl s růstem velikosti stád zaveden systém „all-in, all-out“. Tento systém umožňuje důkladnou desinfekci celého provozu a je význačným opatřením proti vzniku a přenosu onemocnění. U menších chovů sice nemůžeme využít této výhody, nicméně musíme minimalizovat riziko přenosu patogenních zárodků. Jakékoliv zanedbání této oblasti zvyšuje riziko průjmů u selat mající za následek snížení celoživotní užitkovosti selat a zvýšení úhynů, což přináší chovateli nemalé finanční ztráty. Pravidelná desinfekce redukuje počet nežádoucích mikroorganismů v prostředí a tím snižuje riziko propuknutí nemoci. Špatná hygiena neohrožuje pouze selata, ale také prasnice, neboť pohlavní cesty jsou po porodu otevřené a pro mikroorganismy jsou ideální vstupní branou do organismu. U prasnice postižené zánětem pohlavních orgánů nám nabíhají tzv. neproduktivní dny, neboť taková prasnice není schopná zabřeznout bytí má plnohodnotnou říji. Je velice důležité včas zachytit jakýkoliv náznak hnisavého výtoku a včas takové zvíře přeléčit vhodným přípravkem. S prodlužující dobou neléčeného zánětu nám mimo ztrát krmných dnů navíc hrozí nebezpečí nevratného poškození pohlavního aparátu prasnice a tím jejího vyřazení z chovu.

Často se setkávám v chovech, že se tomuto problému nevěnuje pozornost nejen na porodnách, ale později pak i na jalovárnách. Dokonce jsou tyto prasnice inseminovány nebo zapouštěny kancem. Zde si tento problém ještě znásobuje chovatel tím, že po odeznění reflexu nehybnosti se děložní krček uzavře, zánět přetrvává, plemence se za 21 dnů přebíhá a zánět je ještě silnější. U zvířat po silných zánětech se pak častěji objevuje přebíhání příp. méněpočetné vrhy, nebo jsou vyřazeny z chovu. Po pitvě pohlavních orgánů jsou často nalezeny srůsty v různých částech pohlavního aparátu jako důkaz proběhlého onemocnění.

Proto součástí poporodní péče o prasnici musí být bezpodmínečná kontrola úplného odchodu placenty z pohlavních orgánů. U těžkých porodů je vhodné podat oxitocin na podporu děložních stahů a dále sledovat jestli se nevyskytnou hnisavé výtoky. Prasnici, ze které vyjde mrtvé sele za delší dobu, okamžitě nechat přeléčit veterinárním lékařem, protože zde je nejvyšší pravděpodobnost vzniku zánětlivého procesu.

Velice účinnou prevencí proti vzniku těchto stavů je mimo již zmíněnou desinfekci poroden je i důkladná očista prasnic před navedením na porodnu. Kromě teplé vody

není od věci použít také mírný desinfekční prostředek příp. desinfekční mýdlo. V průběhu porodu a po porodu pak udržovat okolí zádě v čistotě. Po ukončení porodu a po dobu kojení pak celý kotec pravidelně čistit a desinfikovat přípravkem STALOSAN F. Tento přípravek hnědočervené barvy svým účinkem působí inhibičně na rozmnožování a růst mikroorganismů a váže čpavek a sirovodík. Mimo snížení rizika poporodních komplikací prasnic také významně snižuje výskyt průjmových onemocnění selat a zvyšuje jejich odstavovou hmotnost.

Samořejmostí se také musí stát používání čistých nástrojů na ošetření pupečního pahýlu a zoubků selat.

Závěrem už snad jen dodat, že zavedení a vštípení základních hygienických návyků může chovateli ušetřit hned třikrát. Poprvé snížením výdajů za veterinární ošetření a léky, po druhé snížením ztrát selat a po třetí menší brakací prasnic z důvodu poruch pohlavního aparátu.

Jiří Aust, 0602-748 676
grygov.isk@atlas.cz

JAK OVLIVŇUJE DOBA ODSTAVU NÁSTUP ŘÍJE

Dr. H. Niederstucke z Hannoveru referuje o tom, zda prasnice kojící déle než tři týdny skutečně opoždují říji a jak se dále vyvíjí odstavená selata.

V poslední době zdatně převažuje odstav až po 21 dnech. Zkracováním doby odstavu oproti obvyklým 4 – 5-ti týdnům nechceme jen zvýšit počet vrhů, ale i využít mateřskou imunitu malých selat, která je ve třech týdnech ještě vysoká. Vysoká škola veterinární v Hannoveru zjistila, že ukončením laktace ve třech týdnech přichází opožděně boukání.

V tabulce č.1 jsou shrnuty výsledky. Materiál k údajům pochází ze tří podniků s velkokapacitními

stájemi pro všechny laktující prasnice, bez rozdělení na odchovnu. Praktikuje se zde skupinový odstav, přičemž se bere v úvahu kondice selat a prasnic.

Podniky pracovaly s rozdílným samičím materiálem (čistokrevné, hybridní), stejně tak management byl rozdílný. V 1. podniku (DL – Reinzuchtsauen) je pozdní odstav v 5-ti týdnech, v ostatních dvou ve třech týdnech. Podíl neříjících nebyl předmětem zkoumání.

Tabulka č. 1: Interval od odstavu do nástupu říje v závislosti na délce laktace

Podnik	Prasnice	Počet vrhů	Po kolika dnech kojení je nejrychlejší nástup říje		Nástup říje po x týdnech lakt.			
			5	4	3			
RCH čistokrevné pras.	prasničky	124	42,2	Ø	6,9	8,2	11,9	18,1
	prasnice	222	41,7	Ø	6,3	6,7	7,9	10,1
RCH hybridní pras.	prasničky	64	44,3	Ø	5,1	6,4	9,1	13,3
	prasnice	229	42,5	Ø	4,5	4,8	5,4	6,4
UCH hybridní pras.	prasničky	82	45,1	Ø	6,5	7,6	9,7	12,8
	prasnice	276	63,9	Ø	4,8	4,8	5,4	6,8

Jak tabulka ukazuje, ve všech podnicích, kde byla doba od odstavu do boukání nejkratší, se délka kojení pohybovala okolo 6-ti týdnů. Pozoruhodné je, že prasničky po 1. vrhu se nijak zvlášť neliší nástupem říje od starých prasnic, kdežto u kratší doby kojení reagují opožděnou říjí ještě daleko zřetelněji. Vezmeme-li 5-ti týdenní dobu kojení jako vztažný bod (tabulka 1), tak se prodlužuje říje po 4 týdnech kojení u starých prasnic ve všech podnicích o 0,6 – 1,3 dne, po 3 týdnech o 1 – 2,2 dne. U prasniček na 1. laktaci bylo zpoždění říje ještě daleko vyšší, po 4 týdnech laktace o 2,1 – 3,7 dne, po 3 týdnech o 3,2 – 6,2 dnů. Největší zpoždění (9,9 dnů) zaznamenali po 1. vrhu v podniku s čistokrevnými DL – prasnicemi. Jsou-li prasničky odstaveny po třech týdnech

laktace, mohou být teprve v průměru 18 dnů po odstavu zapouštěny. Delší interval mezi odstavem a říjí má význam především pro management chovu, kdy zapouštění ve druhém nebo třetím týdnu po odstavu vede k ne zrovna nepatrným problémům při zapojení těchto prasnic do jejich původní skupiny. Zároveň blokují tyto pozdě se boukající prasnice místo ve stáji k zapouštění, takže musí být vytvořena nová rezervní místa. Tím se značně zvyšují náklady na prasnice.

Vývin selat

Snahou chovatelů je zkracování délky doby kojení a snižování nákladů maximálním využitím drahého odchovu. Proto byl sledován vývin selat v následujícím odchovu před přeložením do jiné výkrmové stáje v závislosti na délce doby kojení. Výzkum u 65 prasnic s délkou doby kojení mezi třemi a čtyřmi týdny bylo dokázáno, že vystajovací hmotnost selat 70. den života byla vyšší u dříve odstavených selat jak u později odstavených. Vedle zjišťování hmotnosti byl také sledován příjem krmiva, a to u všech selat od 45. dne života. Přitom se ukázalo, že u selat odstavených 25. den života byl denní příjem krmiva o 96 g vyšší než u selat odstavených o deset dní později. Tyto údaje ukazují, že dříve odstavená selata i přesto, že byla odebrána „od pohodlné stravy“ si lépe zvykla na přijetí pevného krmiva. Nové postupy odchovu s jednotným dřívějším termínem odstavu a odděleným odchovem jen potvrzují tento jev.

... z chovu PRASAT

MANAGEMENT CHOVU Odstavených SELAT

Průměrný věk selat při odstavu v Nebrasce (USA) je čtyři týdny, v rozmezí od 2 do 8 týdnů. Nicméně průzkumy ukazují, že více než 50 % selat v USA (1992) je odstaveno mezi třemi až čtyřmi týdny věku. Trend dřívějších odstavů lze očekávat stále častěji s pokrokem v ustájení, zdraví, výživě apod. Časnějšími odstavami (pod 28 dní) se pokoušejí producenti prasat maximalizovat počet odstavených selat na prasnici a rok.

Pro většinu producentů prasat v Nebrasce je věk při odstavu 21 – 28 dní kompromisem mezi technologickým vybavením stájí a možným potenciálem produkce selat od prasnici za rok. I dlouhodobý odstav selat mladších než 21 dní nedokáže zvýšit počet selat na prasnici a rok. Problémy s takto odstavenými selaty nedokážou mnohdy adekvátně řešit ani zkušení chovatelé.

V tabulce 1 jsou uvedeny základní cíle pro odstavená selata.

Teplota

Při narození selete jeho tělo obsahuje 1% tuku. Ve věku 21 – 28 dní u zdravého selete, kojeneho dostatečně mléčnou prasnici, se obsah tuku zvýší na 12–18%. Tělesný tuk má různé funkce. Působí jako zdroj energetických rezerv a významně se podílí na tělesné izolaci.

Během několika málo dnů po odstavu se obvykle selata dostávají do negativní energetické bilance (příjem krmiva nestačí pokrýt životní funkce). Selata začínají využívat energetické rezervy nebo tuk. Vyčerpávají svou omezenou zásobu energie, snižují se izolační schopnost organismu a poklesne odolnost vůči měnícím se okolním teplotám.

Otázka komfortu pro selata je dána více faktory než jen teplotou. Z dalších vlivů jmenujeme proudění vzduchu, vlhkost, příjem krmiva, druh podlahy, počtem selat ve skupině apod.

Tabulka 2 zaznamenává optimální teploty pro odstavená selata.

U nově odstavených selat je velice důležité omezit rychlost proudění vzduchu, protože rychlost 9 m/min způsobuje ochlazení až 4 °C. Při rychlosti 27 m/min (3,2 km hodinu, běžně v mnoha bytech) je ekvivalentní k poklesu o 10 °C. Jestliže jsou problémy s regulací teploty, je vhodný v oblasti lóže pevný přístřešek (budník).

Vlhké podlahy mohou, ve srovnání se suchým tělem, zvyšovat ochlazení selat o 6–9 °C. 2,5 cm slámy na pevných podlahách je srovnatelné se zvýšením teploty asi o 4 °C.

Obecným problémem jsou teploty nad horní kritickou teplotou. Ve snaze umístit sele do co nejlepších podmínek mnoho producentů, často nevědomě, vytváří teplotní stres. To je problémem při odchovu kde nelze uplatnit systém all-in all-out (vše dovnitř vše ven). U těchto technologií je teplota často zvýšená ve snaze vyhovět potřebám nejmenších selat. Výsledkem je tepelný stres pro větší selata. Tento stres vyvolává snížení příjmu krmiva a pokles přírůstku. Dobří chovatelé proto ohřívají vzduch podle potřeb větších selat a pro menší selata ohřívají vzduch jen doplňkově.

Ustajovací plocha

Doporučené plochy pro různé váhové kategorie odstavených selat jsou uvedeny v tabulce 3. Konečná (finální) hmotnost selat určuje požadavek na plochu kotce. Nedostatek přiměřeného prostoru (přeplnění kotců) často snižuje příjem krmiva a přírůstek. Za optimální můžeme považovat skupinu o velikosti 15–20 selat. Tato velikost redukuje boj o dominanci v kotci, který nastává ve větších skupinách. Větší skupiny dosahují nižšího růstu a zvyšují variabilitu selat uvnitř kotce.

Tab. 1: Cíle dosahované při odstavu selat

Ukazatel	Standard	Cíl
% úhynu	2,5 - 3	< 2
Přírůstek na ks/den (do hmotnosti 18 kg)	318 g	> 340 g
Krmivo/přírůstek	2,0	1,75

Tab. 2: Doporučené teploty pro odstavená selata

Věk	Vhodná teplota
3 týdny (4,6 – 6,8 kg) ¹	29 – 32 °C
8 týdnů (16 – 18 kg)	21 – 24 °C

¹Snižte teplotu o 1 - 2 °C týdně jakmile selata žerou samostatně

Tab. 3: Minimální doporučené plochy pro odstavená selata

Hmotnost v kg	PERFOROVANÁ podlaha	Pevná podlaha
	m ² /sele	
0 - 11	0,05 – 0,06	0,09
11 - 18	0,06 – 0,08	0,12
18 - 27	0,09 – 0,12	0,15

... z chovu PRASAT

Napájení

Výsledky univerzity v Nebrasce zjistily, když byla poskytnuta jedna napáječka na 16 selat ve srovnání s jednou napáječkou na 8 selat, poklesly přírůstky a zároveň se zvýšila nevyrovnanost selat. Je tedy vhodné poskytnout dvě funkční napáječky na jeden kotec. Napáječky je vhodné umístit nejméně 30-35 cm od sebe, jinak budou některá selata ovládat obě napáječky. U napáječky se musí kontrolovat její funkčnost a průtok. Vysoký tlak vody může způsobovat bolest a odstavená selata pak obtížně pijí. Nízké průtoky vody zase vedou k nedostatečnému příjmu krmiva. Mírně kapající napáječka první den po odstavu je výhodou obzvláště pro selata, která nemají dřívější zkušenost s příjmem vody z porodních kotců.

Krmný prostor

Pro 2 – 3 selata v kotci je nutné poskytnout 13–15 cm krmného prostoru. Univerzitní výzkumy ukázaly, že není-li dostatek krmného prostoru, zvětšuje se variabilita v délce růstu. Velký prostor na krmení je příliš drahý, prasata často žerou jen z několika míst kde je čerstvé krmivo.

V kotcích s celorošovou podlahou je vhodné umístit gumové podložky nebo jiné pevné plochy na podlahu pod krmítko. To poskytne nejen prostor pro odpočinek, ale také zabrání propadu krmiva a snadno se tak detekuje kdy začnou prasata žrát.

Zdravotní aspekty odchovu selat

U selat po narození není ještě plně rozvinutý imunitní systém, a proto nejsou schopny se účinně bránit střevním nemocem a to až do věku 5–6 týdnů.

V mateřském mléce obsažené imunoglobuliny (IgA) poskytují selatům ochranu před střevními nemocemi. Obsah imunoglobulinů začíná klesat dva týdny po narození a v tomto čase začíná sele vytvářet vlastní protilátky. Protože tento mechanismus je jen velmi slabě vyvinut a nejvíce selat se odstavuje ve věku 3–4 týdnů, vznikají časté průjmy. Selata, která jsou přemístěna do čistých a suchých kotců, jsou vystavena menšímu riziku onemocnění.

Aplikace systému all-in all-out má důležitý vliv na zdraví zvířat. Tento systém se musí stát základem odchovu a všechny farmy musí být na tento systém postupně přebudovány. Selata by měla být dána do sekci během dvou až tří dní a věkové rozpětí by nemělo činit více než 7–10 dní. Jedině tak je možné provést vyskladnění všech selat, provést očistu a dezinfekci před naskladněním dalšího turnusu.

Řízení teploty, ventilace a odkliz výkalů, při aplikaci systému all-in all-out, musí být odděleno pro každou sekci zvlášť. Toto opatření představuje největší rezervu. Jestliže jsou použity individuální sekce v multi-room stájích, musí být dveře nepřetržitě zavřeny, jinak slouží jako „chorobný koridor“ mezi přílehlými místnostmi.

Kromě výhody kontroly zdraví u systému all-in all-out jsou věk a hmotnost selat podobné uvnitř celé skupiny, a to poskytuje možnost specifického teplotního režimu a krmení.

podle zahraničních materiálů
zpracoval Zdeněk Tvrdoň, 0606/780 192
genoservis.prerov@atlas.cz

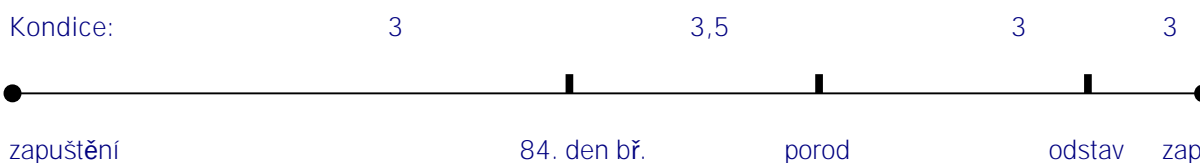
KONDICE PRASNIC

Hodnocení kondice prasnic patří mezi nejjednodušší posouzení správného živinového složení krmných směsí a především správné krmné techniky.

Přetučnění prasnic během březosti může mít za následek problémy při porodu (užší porodní cesty, syndrom MMA), nižší porodní hmotnost a vitalitu selat, horší příjem krmiva během kojení a tím horší mléčnost. Na druhé straně nedostatečné krmení a tím i špatná kondice především v poslední třetině březosti vede opět k nižší porodní hmotnosti a nevyrovnanosti vrhu a může být negativně ovlivněn potenciál pro laktaci. Během kojení by měly být prasnice krmeny tak, aby co nejméně utrpěla jejich kondice. Podrobněji je tato problematika popsána v předcházejícím čísle Šlechtitele (viz. Nové poznatky ve výživě prasnic; str. 26).

Jako vodítko pro posouzení kondice prasnic může posloužit tabulka 1 a fotografická část (viz následující strana).

Ideální stav kondice prasnic během reprodukčního cyklu je velice jednoduchý a je znázorněn na následující ose.

... z chovu PRASAT

Tabulka 1: Stupně kondice prasnic

Stupeň kondice	Sedací hrboly a kořen ocasu	Bedra	Páteř	Žebra
0 - vyhublá	Sedací hrboly velmi vyčnívající. Hluboké propadliny kolem kořene ocasu	Bederní část velmi úzká. Ostré okraje „bočních“ (žeberních) výběžků bederních obratlů. Slabina velmi vpadlá	Obratle ostře vyčnívají po celé délce páteře.	Žebra jednotlivě viditelná.
1 - chudá	Sedací hrboly zřetelné, ale mírně překryté. Propadliny kolem kořene ocasu.	Bederní část úzká. Pouze velmi lehce překryté okraje „bočních“ výběžků. Slabina znatelně prázdná.	Obratle vystupují.	Hrudní koš méně znatelný. Obtížně rozeznatelná jednotlivá žebra.
2 – mírná	Sedací hrboly překryty.	Okraje „bočních“ výběžků bederních obratlů překryté a zaoblené.	Obratle viditelné nad plecí. V zadní části některé překryté.	Žebra překrytá, ale jsou hmatatelná.
3 - dobrá	Při silnějším tlaku sedací hrboly hmatatelné. Žádné propadliny kolem ocasu.	Okraje „bočních“ výběžků hmatatelné pouze silným tlakem. Plná slabina	Obratle hmatatelné pouze při silnějším tlaku	Hrudní koš neznatelný. Obtížně nahmatatelná žebra.
4 - tučná	Sedací hrboly nelze nahmatat. Kořen ocasu hluboce obklopen tukem	Nemožné nahmatat kosti. Slabina plná a zaoblená	Nemožné nahmatat obratle.	Nemožné nahmatat žebra.
5 - přetučnělá	Vzhledem k silné depozici tuku nelze vidět.	Vzhledem k silné depozici tuku nelze vidět.	Středová prohlubeň zjevná jako mírná propadliny mezi podélnými „valy“ tukové tkáně.	Silná vrstva tuku.

Pokud jsou prasnice krmeny přes „čipy“, s možností individuální dávkování, je vyladění kondice během březosti poměrně jednoduchá záležitost. Na každý stupeň kondice, který je nad nebo pod požadovanou úroveň, přidat nebo ubrat cca 0,2 kg směsi KPB. U skupinového krmení je nutné po odstavu (popř. zapuštění nebo přesunu z individuálních kotců) sestavovat velikostně a kondičně vyrovnané skupiny prasnic. Nezbytný je dostatečný prostor u žlabu pro každého jedince! Ubírání nebo přidávání krmiva se provádí u celého kotce dle průměrného kondičního stavu. Někteří autoři v těchto případech doporučují krmit jednou denně - celou krmnou dávku.

Závěrem lze uvést jednoduchou krmnou strategii pro krmení prasnic. Krmit tak, aby prasnice během březosti neztučněly a během kojení nezhubly.

... z chovu PRASAT

Obrazová příloha:

Kondice 1:

Kondice 2:

Kondice 3:

Kondice 4:

Kondice 5:

K článku byly použity údaje z publikace „Nutrition of Sows and Boars“ ;
WH Close a DJH Cole (2000)
Filip Offenbartl, 0602-713 607
genoservis.njicin@iol.cz

MOSTY K ČLOVĚKU

Druhý červnový víkend se na Přerovském výstavišti konal druhý ročník integrační akce „MOSTY 2001“. Stejně jako minulý rok, i letos bylo účelem setkání dětí zdravých a postižených tak, aby si zdravé děti uvědomily, že k životu patří i nemoc. Akce byla pořádána pod záštitou D. Ivana Langra, místopředsedy poslanecké sněmovny a Dr. Jitky Seitlové, senátorky; hlavními pořadateli byli Genoservis, a.s. Olomouc, Nadační fond Genáček, Nadace Archa Chantal, a Město Přerov.

Dva dny, od pátku 8. do soboty 9. června, probíhalo nespočet vystoupení, ve kterých vystupovaly děti zdravé i postižené, společně v jednom vystoupení či zvlášť, a celkem v obou dnech předvedli na 28 představení.

Moderátor Petr Jančařík na jevišti přivítal i známé osobnosti, v pátek to byl např. železný Zekon, skupina A-TAK a odpoledne Maxim Turbulence. Slavnostního zahájení se v pátek v 11.00 hodin kromě hlavních pořadatelů – kromě již výše jmenovaných uvedme také Českou katolickou charitu, Českou tábornickou unii, občanské sdružení APA VČAS, 33. základnu vrtulníkového letectva Přerov, Velitelství pozemních sil AČR, Brněnské veletrhy a výstavy, a.s. a další - zúčastnili také představitelé hlavních sponzorů, kterými byli Mlékárna Kunín, a.s., Precolor, a.s., hlavní reklamní sponzor Nestlé. V sobotu pak ze známých osobností přijali účast zpěvák Pavel Novák, Zpěvačka Heidi Janků, a Petr Kotvald. Účastníci shlédli také historický šerm a módní přehlídku.

Kromě programu na malém jevišti měli návštěvníci možnost se seznámit také s armádní technikou, nad tribunou létaly vojenské vrtulníky, předvedena byla i letecká akrobacie, na volné ploše stály tanky, které byly jednou z nejzajímavějších atrakcí pro děti. Dětem však patřily také všechny kryté plochy, ve kterých byly k dispozici např. chráněné dílny, kde si děti mohly vyrobit něco na památku, nebo si zasoutěžit, v rámci Mostů probíhala také MOSTLYMPIÁDA – letos poprvé. Odborným pořadatelem byla občanské sdružení APA VČAS, byla to vůbec první akce kdy spolu mohly změřit síly osoby s různým druhem postižení a osoby bez postižení.

Chráněné dílny – pavilon S

Představení „Kráska a zvíře“
- denní stacionář
Dětské centrum 1990, Topolany

Vrcholem pátečního dne byl Hvězdný večer, který probíhal na velké tribuně na Přerovském výstavišti. Zábavným večerem malé i velké diváky provázel Petr Novotný, na jeviště měl pozvány známé osobnosti jako např. Karel Šíp, Leona Machálková, Janek Ledecký, Michal David, Tereza Slouková a další. Po vystoupení známých osobností následoval pak zářivý ohňostroj, podbarvený průvodní písní Mosty kterou zpívá Lenka Filipová a Karel Zich.

Účast dětí byla obrovská, nadšení soutěžit i tvořit byla neutuchající, takže se všichni jistě budeme těšit na další ročník, který se plánuje na 31. května a 1. června roku 2002.

Bližší informace na <http://www.c-mail.cz/genacek>.

DĚTSKÝ INTEGRAČNÍ TÁBOR

Ve dnech 14. – 21. 7. 2001 proběhl ve Větrkovicích u Opavy integrační pobyt pro děti zaměstnanců Genoservisu. Tábor byl pod patronací nadačního fondu Genáček a nadace Altego. Pobytu se zúčastnily dvě zdravotně postižené děti, vozíčkář a nevidomý. Hlavním cílem bylo, aby se děti naučily vnímat postižené kamarády ve společnosti a při setkání s nimi byly schopny poskytnout pomoc. Účast oběma stranám přinesla zážitek z integrace a možnost naučit se překonávat vzájemný ostych.

... z KRONIKY

Program tábora byl velmi nabitý a pestrý, o čemž svědčí začátek dne ranní rozcvičkou v 7:30 hodin a ukončení večerkou ve 22 hodin. Děti zde měly možnost naučit se jak správně jezdit s invalidním vozíkem do schodů, překonávat různé překážky apod. Každý, kdo úspěšně absolvoval všechny disciplíny, dostal „řidičský průkaz“. Dále si děti vyzkoušely, se šátkem na očích, prostorovou orientaci podle zvuků, chůzi s průvodcem apod. Jen ti nejodvážnější měli možnost v závěru pobytu strávit celý den na vozíku nebo mít celý den zavázané oči, a tak se alespoň částečně vžít do pocitů takto handicapovaných lidí.

Samozřejmě, že ke každému táboru patří i mnoho jiných soutěží a dovedností. Z mnoha jmenujme závod Le Mans zaměřený na vytrvalost. Zde museli soutěžící absolvovat tři disciplíny: jízdu na vozíku, válení pneumatiky před sebou a běh se zavázanými očima s průvodcem. Celková doba trvání byla tři hodiny. Za pozornost stojí hra, kde byly děti rozděleny do třech družstev, přičemž všechny měly zavázané oči. Každou skupinu vedl jeden průvodce a jejich úkolem bylo překonat nastrojené překážky v lese. Z dalších uvedme soutěž o poklad pevnosti Boyard, možnost svezení se na lanové dráze, kresba obrázků s využitím různých částí těla, hry zaměřené na důvěru ve své kamarády, zdolání lanových drah, divadlo, diskusní skupiny apod. I přes určitou nepřízeň počasí se tábor vydařil, o čemž svědčí i mnoho slz při závěrečném loučení.

Zdeněk Tvrdoň, Radmila Šnyrychová

PŘEHLÍDKA BÝKŮ Z PLEMENÁŘSKÉHO PROGRAMU A.S. GENOSERVIS

Ve čtvrtek dne 28. června 2001 proběhla na Inseminační stanici býků v Grygově (ISB) přehlídka býků. Na předvadišti se postupně chovatelům představilo dvacet čtyři plemenných býků převážně holštýnského plemene, následovala ukázka býků plemene red holštýn, masných plemen charolais, simental a plemene české strakaté. Přehlídku zvířat moderoval ing. Škařupa z Genoservisů a.s.

Předvádění býci holštýnského plemene, kteří měli premiéru na tomto chovatelském dni, jsou po vynikajících holštýnských plemenících TOP populace. Někteří byli dovezeni z Holandska, jiní se narodili z embryí z USA nebo Kanady.

Ze skupiny býků testovaných v současné době byli předvedeni DACOTA (NX-990 – viz foto) z krosu Addison x Leadloue 4, ERGOS (NXA-011; Addison x Manille) a ELAND (NGA-365, Decision x Flower).

Genoservis plánuje v letošním roce natestovat celkem 35-40 býků, především ustájených na ISB v Grygově. K nim počítá dále využívat také býky ze společné testace z dalších populací v různých chovatelsky vyspělých holštýnských zemích.

Další informace o testantech, případně také nabídku býků a jiné aktuální informace naleznete na domovské adrese a.s. Genoservis <http://www.genoservis.cz>.

Za účelem zvýšení stájové kapacity pro plemenné býky bylo před dvěma roky přistoupeno k celkovému rozšíření a rekonstrukci ISB v Grygově. V současné době je na ISB zhruba 80 plemenných býků, v budoucnosti se počet plemeniků bude zvyšovat.

plemenný býk DACOTA (NX 990)
Addison x Jabot x Leadman
matka: Beverlake Leadloue 4, NL-VG-88

Lenka Kahánková, 0606-706 549
genoservis.skot@atlas.cz

INTERNET sn@dno a rychle

JAK NAKUPOVAT V INTERNETOVÉM OBCHODĚ

Elektronické obchodování, představuje určitý doplněk klasického obchodování. Dnes se na elektronické obchodování pohlíží jako na jednu z cest vedoucí k zákazníkovi. Mnoho z nás se již při toulkách po internetu dostalo na adresu nějakého internetového obchodu. Ne každý pak našel odvahu se zaregistrovat a nakoupit vybrané zboží. V tomto článku se Vám pokusím představit internetový obchod, provozovaný Genoservisem, a. s.

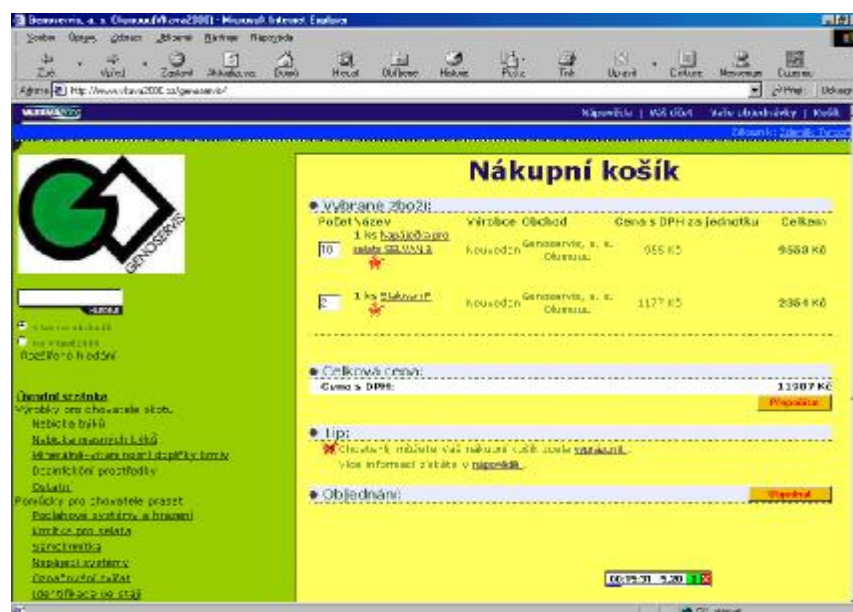
Jak se dostanete na stránky našeho obchodu? Existují dvě možnosti. Buď navštívíte naši domovskou stránku na adrese (<http://www.genoservis.cz>), kde vyhledáte odkaz *Navštivte náš internetový obchod* a po odkliknutí se dostanete do obchodu. Druhá možnost je daleko pohodlnější, stačí jen do okna prohlížeče zadat adresu <http://www.vltava2000.cz/genoservis>. Výsledek vidíte na obrázku 1.

Obrázek 1: Úvodní strana obchodu

Na titulní straně se objeví hierarchické uspořádání obchodu. V obchodu je možné nakoupit chovatelské pomůcky a potřeby pro skot a prasata. Jednotlivé odkazy jsou logicky členěny tak, aby vše bylo přehledné. Existuje zde možnost vyhledání podle zadaného klíčového slova. V pravé horní části obrazovky se vám zobrazí nápis **Zákazník: Nepřihlášen**. Tzn., že máte možnost prohlížet si nabízené zboží, nikoli však jeho nákup. Pro to, aby jste mohli nakupovat, musíte provést registraci. Stačí jen kliknout na odkaz **Přihlásit**. Po té budete muset provést svou registraci, při které vyplníte nezbytné údaje tak, aby v případě vašeho nákupu byly prodávajícímu poskytnuty údaje pro realizaci obchodu (jméno, adresa, telefon, IČO, DIČ, e-mail, bankovní spojení, apod.). V průběhu registrace budete vyzváni k vytvoření přístupového jména a hesla, které je důležité pro následné nákupy v obchodě, proto si je

musíte zapamatovat. Pokud bude vše v pořádku budete o úspěšné registraci informováni e-mailem.

Při následném vstupu do obchodu opět odkliknete odkaz **Přihlas** a do **přístupového jména** a **hesla** zadáte údaje, které jste získali registrací. V pravé horní části obrazovky dojde ke změně **Zákazník: vaše jméno**. V tomto okamžiku můžete přistoupit k vlastnímu nákupu.

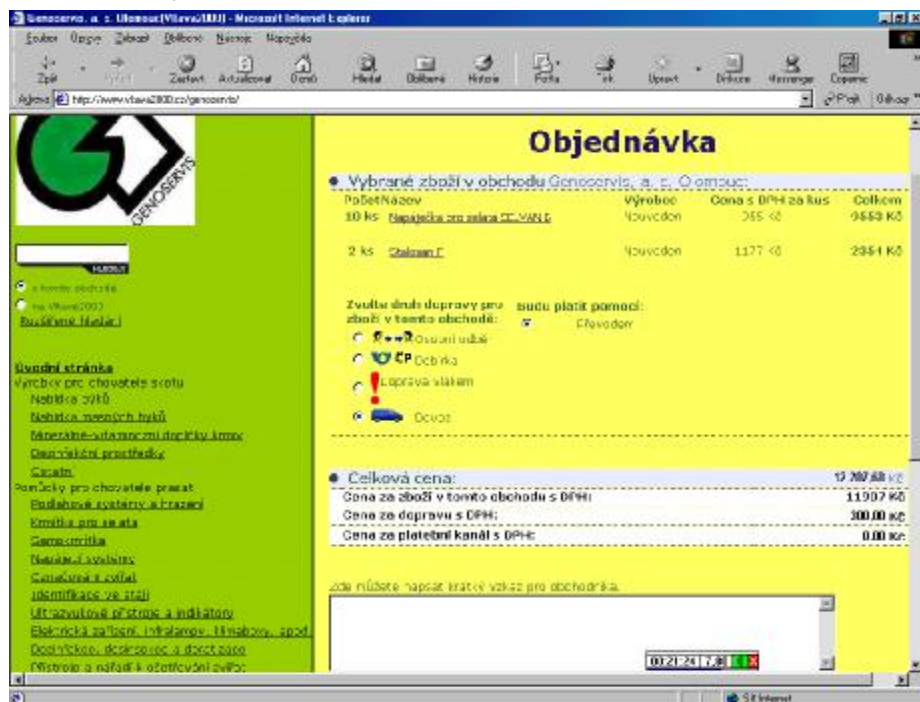
Nyní si na praktickém příkladě provedme nákup 10 napáječů Selvan B a dvou pytlů Stalosanu F. Na úvodní straně obchodu, v jeho levé části, si vybereme příslušnou kategorii zboží. V našem případě nejprve **Napájecí systémy**. Zde si vybereme požadovaný výrobek. O zboží je zde uveden popis, cena, dodací lhůta, případně výběr z více možností. Jestli jsme přesvědčeni o správnosti naší volby, tak provedeme vložení zboží do košíku (symbol nákupního vozíku). Po té dojde k otevření nového okna, kde je zobrazeno v jakém množství a za jakou cenu je zboží nakoupeno (obr. 2).

INTERNET sn@dno a rychle

Obrázek 2: Nákupní košík

Zde nesmíme zapomenout provést opravení počtu na 10 ks a odkliknout volbu *přepočítání*, která nám zpočte cenu za deset napáječek. Dalším zbožím, o které máme zájem, je Stalosan F, který se nachází pod odkazem *dezinfekce, desinsekce a deratizace*. Stejným způsobem vložíme zboží do košíku. Opět nesmíme provést změnu počtu zboží na 2 kusy a zároveň provedeme přepočet ceny. V poslední fázi přistoupíme k objednání zboží. Ve spodní části košíku klikneme na odkaz *Objednat*. Zobrazí se okno s nápisem *objednávka* (obr. 3).

Obrázek 3: Objednávka

V daném okně je zobrazen soupis nakoupeného zboží a jeho cena. Dále je nutné vybrat způsob dopravy a platby (v našem případě dovoz a platba převodem). V tomto okamžiku máte stále ještě možnost změny vybraného zboží, případně zrušení celého nákupu a to pouhým vysypáním zboží z košíku. Je-li vše v pořádku klikneme na odkaz *odeslat*. V tomto okamžiku je objednávka závazná. Pro úplnost vám bude objednávka potvrzena na váš e-mail. Nyní vám nezbyvá nic jiného než čekat, až vám bude zboží doručeno.

Zdeněk Tvrdoň, 0606/780 192
genoservis.prerov@atlas.cz

ELEKTRONICKÁ KONFERENCE A CHOV PRASAT

Principem elektronické konference je, že skupina lidí se stejným zájmem si vyměňuje názory pomocí elektronické pošty. Založení konference pro běžného uživatele je problematické, protože to vyžaduje odborné znalosti a také vhodný vlastní server. Proto se objevují taková řešení elektronických konferencí, při kterém uživatel komunikuje se správcem pomocí webového rozhraní. Existují i takové implementace správců s webovým rozhraním, které umožňují komukoliv založit vlastní elektronickou konferenci. Asi nejznámějším příkladem je tuzemská služba Pandora (<http://www.pandora.cz>). Jedná se v podstatě o otevřený systém, který umožňuje každému založit si vlastní elektronickou konferenci.

V rámci této služby byla zřízena elektronická konference zabývající se problematikou chovu a šlechtění prasat doma i v zahraničí. Vlastní konference je otevřená všem zájemcům, kteří mají přístup k elektronické poště. Do konference se lze přihlásit tak, že na úvodní stránce do levého sloupce, do kolonky *Přihlašovaná konference* vepíšeme slovo „pigs“ a do kolonky *Váš e-mail* uvedete svou e-mailovou adresu. Poté stačí kliknout na *Přihlaš.* Za velmi krátkou dobu do 15 minut by vám měl přijít e-mail potvrzující, že jste se stali členem konference. Pak už můžete vesele posílat příspěvky do konference. K tomu budete používat svého poštovního klienta kde do kolonky *Komu* uvedete adresu pigs@pandora.cz. O rozeslání příspěvků všem členům konference se již postará specializovaný program. Odhlásit z konference se lze pomocí jednoduchého formuláře přímo z www stránek nebo zaslat e-mail na adresu mailman@pandora.cz e-mail a v předmětu uvést klasický příkaz 'UNSUBSCRIBE a jméno-konference. Archiv příspěvků je přístupný pod uživatelsky příjemnou adresou <http://www.pandora.cz/list/pigs>.

Zdeněk Tvrdoň, 0606-780 192
genoservis.prerov@atlas.cz